

KIELILLÄ PUHUMISEN ARMOLAHJAN MERKITYS
HELLUNTAILAISUUDESSA

Henna Koivula
Uskontotieteen pro gradu -tutkielma
Maaliskuu 2016

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Uskontotiede
Tekijä – Författare Henna Koivula		
Työn nimi – Arbetets titel Kielillä puhumisen armolahjan merkitys helluntailaisuudessa		
Oppiaine – Läroämne Uskontotiede		
Työn laji – Arbetets art Pro Gradu	Aika – Datum 17.3.2016	Sivumäärä – Sidoantal 93
Tiivistelmä – Referat <p>Tässä työssä tutkitaan sitä, millaisia merkityksiä helluntailaiset antavat kielillä puhumisen armolahjalle. Kielillä puhumista eli glossolaliaa pidetään yliluonnollisena armolahjana, jonka uskova voi saada Pyhän Hengen, kristinuskon Jumalan kolmannen persoonan, vaikutuksesta.</p> <p>Päätutkimuskysymys on, mikä on kielillä puhumisen armolahjan merkitys helluntailaiselle yksilölle ja yhteisölle. Työssä siis tarkastellaan sekä yksilöllistä uskonnollisuutta että uskonnollisen yhteisön dynamiikkaa. Merkitykset avautuvat kielillä puhumiseen liittyvien opin, uskomusten ja kokemusten tarkastelun kautta.</p> <p>Aineistona tässä työssä on 61 helluntailaisen Ristin Voitto –lehden kirjoitusta. Niiden joukossa on opetuskirjoituksia, pääkirjoituksia, artikkeleita, mielipidekirjoituksia ja kysymyspalstan vastauksia. Aineistoa lähestytään laadullisen sisällönanalyysin keinoin.</p> <p>Tulkinnat aineistosta muodostetaan teoriasidonnaisesti. Työn teoriatausta perustuu sosiaaliseen konstruktionismiin, jonka mukaan sosiaalinen todellisuus ei ole annettu, vaan se muokkautuu jatkuvasti uudelleen sosiaalisessa kanssakäymisessä. Kielillä puhumista tarkastellaan lisäksi sosiologisesta näkökulmasta rituaalina, jonka kautta uskonnollinen yhteisö voi uusintaa omaa uskomusjärjestelmäänsä, sosiaalista järjestystä ja normeja.</p> <p>Aineistossa ilmenee kolme suurta teemaa: ensitodisteoppi, jonka mukaan uskovat puhuvat kielillä merkiksi saamastaan henkikasteesta, uskomukset armolahjan saamisesta sekä käsitykset armolahjan seurauksista.</p> <p>Kielillä puhumisen rituaalin merkitys koko yhteisölle avautuu erityisesti ensitodisteoppi-keskustelun kautta. Ensitodisteopilla perustellaan sitä, miksi helluntailaisuus on eronnut muusta kristillisyydestä ja miksi se on kristinuskon oikea muoto. Kielillä puhumisen rituaaliin osallistumisen kautta yksilöt kokevat uudelleen tämän uskomuksen. Kaikki eivät kuitenkaan kannata ensitodisteopin tiukkaa noudattamista. Aineiston kertomusten perusteella kielillä puhumista vaaditaan silti merkinä henkikasteesta ja osoituksena siitä, että yksilö on todella sitoutunut helluntailaiseen oppiin.</p> <p>Kielillä puhumisen armolahjan saamiseen ja käyttämiseen liittyvät ehdot, joita käsitellään toisessa analyysikappaleessa, tukevat helluntailaista moraalista normistoa. Lisäksi uskonnollisten specialistien uskotaan voivan auttaa armolahjan saamisessa ja turvallisessa käyttämisessä, jolloin sen kautta uusinnetaan myös yhteisön sosiaalista hierarkiaa.</p> <p>Kielillä puhumisen kautta yksilön uskotaan myös saavan voimaa vastustaa syntiä. Esitän tässä työssä, että uskomukset, joita kielillä puhumiseen liitetään, vaikuttavat siihen, miksi kokemus on uskovalle niin positiivinen. Glossolalian aikana yksilön nimittäin uskotaan käyvän Pyhän Hengen kanssa terapeutista keskustelua, jossa yksilön salaisimmatkin synnit ja ongelmat tulevat käsiteltyä.</p>		
Avainsanat – Nyckelord Kielillä puhuminen, glossolalia, armolahjat, helluntailaisuus, rituaali.		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		
Muita tietoja		

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
1.1 Työn aihe ja näkökulma	1
1.2 Tutkimustehtävä ja työn etenemisjärjestys	4
2. SISÄLLÖNANALYYSI RISTIN VOITTO -LEHDESTÄ	7
2.1 Ristin Voitto aineistona.....	7
2.2 Sisällönanalyysi	11
3. HELLUNTAILAISUUS	15
3.1 Helluntaiherätyksen synty ja saapuminen Suomeen.....	15
3.2 Helluntaiherätyksen toiminnan ominaispiirteitä.....	17
3.3 Helluntailaiset opin painotukset ja kielillä puhuminen.....	19
4. KIELILLÄ PUHUMINEN RITUAALINA.....	22
4.1 Kielillä puhumisen ilmiö ja sen tieteellinen tutkimus.....	22
4.2 Kielillä puhuminen rituaalina	25
4.3 Rituaalien merkitys uskomusjärjestelmän vahvistamisessa	27
4.4 Rituaali sitoutumisen mahdollistajana ja merkinä.....	28
4.5 Rituaali uskonnollisen yhteisön sosiaalisen järjestyksen ja normien uudelleen tuottamisessa	31
5. KIELILLÄ PUHUMINEN JA ENSITODISTEOPPI	34
5.1 Ensitodisteoppi virallisena näkemyksenä – todellisuus toinen?.....	34
5.2 Oikeaan raamatuntulkintaan liittyvä keskustelu.....	36
5.3 Kielillä puhuminen helluntailaisuuden synnyn keskiössä	40
5.4 Ensitodisteoppi helluntailaisuuden identiteetin ja jatkuvuuden takeena	42
5.5 Opista eriävät kokemukset ja niihin suhtautuminen	45
6. KIELILLÄ PUHUMISEN ARMOLAHJAN SAAMINEN JA KÄYTTÄMINEN.....	50
6.1 Jumalan vai ihmisen vallassa?.....	50
6.2 Kielet saa uskomalla Jeesuksen lupauksen helluntaista.....	52
6.3 Synti kielillä puhumisen armolahjan esteenä	54
6.4 Kielten armolahja armoitetun esirukoilijan avustuksella.....	57
6.5 Painostustilanteet esirukouskokouksissa.....	60
6.6 Kielten armolahjan käyttämiseen liittyvät ohjeet	62
7. KIELILLÄ PUHUMISEN VAIKUTUKSET	65
7.1 Hengellisen elämän keskeinen osa	65
7.2 Yliluonnollista voimaa ja sanomia	67
7.3 Sisäistä rakentumista: terapiassa Jumalan kanssa	70
7.4 Parempaa ymmärrystä Raamatusta ja elämästä.....	74
7.5 Kielillä puhuminen uskovien aseman määrittelyn perusteena	76
7.6 Kipeät kokemukset kielten puuttumisesta.....	79
8. YHTEENVETO	83
8.1 Kielillä puhumisen merkitys helluntailaisen uskomusjärjestelmän vahvistamisessa.....	83
8.2 Kielillä puhumisen merkitys uskovien voimaantumisen ja yhteisön normien vahvistamisen keinona.....	84
8.3 Kielillä puhumisen merkitys sosiaalisen järjestyksen uudelleen tuottamisessa	86
8.4 Päätöspohdinta.....	87
9. LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO	88
9.1 Lähteet.....	88
9.2 Kirjallisuus	88
LIITTEET	

1. JOHDANTO

1.1 Työn aihe ja näkökulma

Tutkin tässä työssä ylikuonnollisena pidetyn kielillä puhumisen armolahjan merkitystä helluntailaisuudessa. Armolahjat, erityisesti parantaminen, ovat nousseet viime vuosina esille myös mediassa esimerkiksi saarnaaja Pirkko Jalovaaran toiminnan myötä. Kansainväliset karismaattiset julistajat taas ovat keränneet halleja täyteen rukous- ja parantumiskokouksiin.¹ Yleensä armolahjat kuitenkin yhdistetään erityisesti helluntailaisuuden opetukseen.² Helluntailais-karismaattinen kristillisyys on nykyisin katolisuuden jälkeen suurin kristillinen haara: kansainvälisesti tunnettu tutkija Allan Anderson esittää, että jopa neljännes maailman kristityistä kuuluu sen vaikutuspiiriin.³ Sen kasvun syyksi on esitetty muun muassa juuri henkilökohtaisen kokemuksellisuuden painotusta, mikä on vedonnut ihmisiin ympäri maailman.⁴ Kokemuksellisuuden keskiössä ovat kristinuskon Jumalan kolmannen persoonan, Pyhän Hengen, henkilökohtainen kohtaaminen ja sen seurauksena saatavat ylikuonnolliset armolahjat, kuten kielillä puhuminen, profetoiminen ja parantaminen.⁵

Helluntailais-karismaattista kristillisyyttä on vaikeaa määritellä tarkasti, sillä sen piiriin kuuluu monia erilaisia liikkeitä. Ne ovat nousseet uskonpuhdistuksen protestanttisesta perinteestä 1900-luvulla ja ammentavat opetukseensa myös muista protestanttisista suunnista, kuten metodismista ja pyhitysliikkeestä. Yhteistä niille on henkilökohtaisen uskonratkaisun ja Raamatun auktoriteetin sekä Pyhän Hengen voimavaikutusten tavoittelu, johon termi karismaattinen viittaa.⁶ Laajasta helluntai-karismaattisesta kristillisyydestä erotetaan kuitenkin yleensä klassinen helluntailaisuus, joka on syntynyt 1900-luvun alun herätyksistä ja muotoutunut itsenäiseksi kristilliseksi liikkeeksi, 1960-luvulta eteenpäin muodostuneet perinteisten kirkkokuntien sisällä vaikuttavat karismaattiset liikkeet ja muut, useimmiten

¹ Helsingissä on jo useiden vuosien ajan järjestetty esimerkiksi Ihmeiden Aika –tapahtumaa, jossa ovat vierailleet myös ulkomaiset karismaattiset saarnaajat.

² Kts. esim. Mantsinen 2014, 9.

³ Anderson 2004, 1. Kts. myös Kärkkäinen 2005, 303.

⁴ Holm 1984, 144-145; Machingura 2011, 25. Kasvun syyksi on esitetty myös helluntailaisuuden sopeutumiskykyä, lähetystyön laajuutta, yhteisöllisyyttä ja erityisesti niin sanotuissa deprivatioteorioissa tasa-arvoisuutta ja yksilöllistä voimaantumista korostavaa seurakuntakulttuuria. Kts. lisää Mantsinen 2015b, 133; Miller & Yamamori 2007, 22-25.

⁵ Anderson 2004, 196-197.

⁶ Jo 1800-luvun puolella on ollut ryhmittymiä, joiden opilliset painotukset ovat olleet samankaltaisia kuin helluntailaisuudessa, mutta selkeämpi helluntaihenkinen herätysliikehdintä alkoi vuosisatojen vaihteessa. Kts. esim. Anderson 2004, 10-14; Anderson 2012b, 162-163.

itsenäiset, uuskarismaattiset yhteisöt.⁷ Oppi henkikasteesta ja sitä seuraavista armolahjoista on vakiintunut erityisesti klassisessa helluntailaisuudessa, kun taas esimerkiksi karismaattisessa liikkeessä korostetaan yleisesti Pyhän Hengen vaikutuksen uskoa elävöittävää voimaa.⁸

Tämän työn kontekstina on suomalainen klassinen helluntaisuus, Suomen helluntaiherätys. Se on täällä metodismin ja vapaakirkollisuuden tavoin luokiteltu vapaaksi kristilliseksi suunnaksi.⁹ Kannattajaluvuiltaan se on näistä vapaista suunnista merkittävin: helluntaiseurakuntiin kuuluu virallisesti noin 46 000 jäsentä, mutta todellisuudessa sen vaikutusalue on suurempi, sillä edellisessä luvussa ovat mukana vain uskovien kasteen ottaneet.¹⁰ Tutkijat Teemu Mantsinen ja Veli-Matti Kärkkäinen arvioivatkin helluntailaisten todellisen määrän noin kaksi kertaa edellä esitettyä suuremmaksi, mikä tekee helluntailaisuudesta kolmanneksi suurimman suomalaisen uskonnollisen suunnan evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon jälkeen.¹¹

Suomessa helluntaisuutta on tutkittu kriittisesti melko vähän. Lauri Ahonen ja Jouko Ruohomäki ovat kirjoittaneet erityisesti liikkeen historiasta, kun taas Teemu Mantsinen on tutkinut helluntailaisen uskontokulttuurin ja helluntailaisten luokka-asemien välistä suhdetta. Eila Helander ja Eija Kurki ovat puolestaan selvittäneet naisten vaikutusta ja asemaa helluntaiherätyksessä. Ekumeenisesta näkökulmasta helluntaisuutta on lähestynyt Veli-Matti Kärkkäinen. Nils G. Holm on tutkinut helluntaisuuden kääntymisprosessia ja kielillä puhumisen oppimista Suomen ruotsinkielisten helluntailaisten parissa, mutta juurikaan muuta helluntailaisiin armolahjoihin keskittyntä tutkimusta ei ole tehty. Kansainvälisesti ilmiö on kiinnostanut, mutta tutkimuksessa ollaan kuitenkin pääasiassa pyritty selittämään glossolalian syntyä, ei niinkään sen merkitystä.¹²

Kielillä puhumisella eli glossolalialla tarkoitetaan tutkimuksessa sellaista puhetta, joka ei yleensä sisällä kielellistä merkitystä, vaan jonka uskotaan ennen kaikkea olevan yliluonnollinen symboli jumaluuden läsnäolosta. Glossolaliaa ilmenee myös joissakin muissa uskonnollisissa perinteissä, mutta eniten sitä on tutkittu juuri helluntalais-karismaattisten liikkeiden piirissä.¹³ Olen päätynyt tarkastelemaan erilaisista armolahjoista juuri glossolaliaa,

⁷ Ketola & Virtanen 2008b, 120-121.

⁸ Kärkkäinen 2005, 316-317; Mantsinen 2015a, 47. Karismaattinen liike on helluntalaisperäinen, 1960-luvulla syntynyt ja nopeasti kasvava kristillinen uudistusliike. Suomessa se vaikuttaa pääasiassa evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon sisällä. Armolahjat kuuluvat myös karismaattisen liikkeen opetukseen, mutta niitä ei enää korosteta eikä karismaattiseen liikkeeseen kuulu myöskään ensitodisteoppia. Kts. lisää esim. Ketola & Virtanen 2008a, 83.

⁹ Vapailla suunnilla tarkoitetaan Suomessa perinteisestä luterilaisesta kristinuskosta erillään olevia kristillisiä liikkeitä. Kärkkäinen 2005, 285-286.

¹⁰ Yleistietoja helluntaiherätyksestä.

¹¹ Kärkkäinen 2005, 312-313; Mantsinen 2015a, 45.

¹² Kts. lisää kpl 4.1.

¹³ Goodman 1987, 3504-3507.

koska sillä on erityinen asema klassiseen helluntailaisuuteen kuuluvan initiaatio- eli siirtymäriitin osana: niin kutsutun ensitodisteopin mukaan uskova puhuu ensimmäistä kertaa kielillä saadessaan henkikasteen, eli Pyhän Hengen vallatessa hänet. Täten glossolia on ulkoinen merkki henkikasteesta. Kielillä puhumisen armolahjan uskotaan täten olevan mahdollinen jokaiselle uskovalle, eikä vain uskonnollisille spesialisteille.¹⁴ Helluntailaisessa kontekstissa käytetään enemmän termiä kielillä puhuminen, kun taas sanaa glossolia käytetään enemmän tutkimuksessa, jossa se viittaa ilmiöön yleensä.¹⁵ Tässä työssä termejä käytetään toistensa synonyymeinä.

Näkökulmani kielillä puhumisen ilmiöön on sosiologinen: kiinnostuksen keskiössä on kielillä puhumisen merkitys helluntailaiselle uskonnolliselle yhteisölle ja sen jäsenille. Uskonnollisella yhteisöllä voi olla yksilön kannalta hyvin positiivinen merkitys, sillä se voi tarjota sosiaalisia suhteita ja turvallisuutta. Tiivis yhteisö voi kuitenkin osoittautua myös esimerkiksi hengellisen vallankäytön paikaksi, mikä on viime vuosina otettu esille tutkimuksissa.¹⁶ Hengellistä väkivaltaa tutkinut Aini Linjakumpu kutsuukin uskonnollisia yhteisöjä niihin liittyvien eri puolien vuoksi paradoksyhteisöiksi.¹⁷

Lähestyn kielillä puhumista tässä työssä rituaalina, johon liittyvien uskomusten ja käytäntöjen kautta yhteisö rakentaa sosiaalista todellisuuttaan uudelleen. Nämä uskomukset ja käytännöt kertovat kielillä puhumiselle annetusta merkityksestä. Tutkimukseni kysymyksenasettelun ja teoreettisen viitekehyksen taustalla vaikuttaa sosiaalisen konstruktionismin mukainen käsitys siitä, että sosiaalinen maailma ja ihmisten asemat siinä eivät ole annettu, luonnollinen asia, vaan vuorovaikutuksessa luotu ja alati muuttuva verkosto. Myös uskonto ja siihen liittyvä sosiaalinen ulottuvuus nähdään sosiaalisena konstruktiona.¹⁸ Sosiaalista todellisuutta luodaan erityisesti kielenkäytön ja erilaisten käytäntöjen, kuten rituaalien avulla. Henkilökohtaisellakin uskonnollisuudella on sosiaalinen alkuperä, sillä ihmisen uskonnollinen kanta määrittyy sosiaalisissa suhteissa, joissa saadaan vaikutteita.¹⁹ Armolahjoissa korostuukin yksilöllinen ja henkilökohtainen kokemus, mutta myös yhteisöllisyys, sillä kokemuksia tulkitaan sosiaalisista lähtökohdista käsin ja niiden kautta uusinnetaan helluntailaisuuteen sisältyviä uskomuksia ja sosiaalista järjestystä.

Rituaalinäkökulma yhdistää sellaisia kielillä puhumiseen liittyviä opin, kokemusten, käytäntöjen ja sosiaalisen maailman ulottuvuuksia, joista olen tässä työssä kiinnostunut.

¹⁴ Anderson 2004, 10.

¹⁵ Esimerkiksi aineistossa puhutaan vain kielillä puhumisen armolahjasta, ei glossolaliasta.

¹⁶ Erityisesti vanhoillislestadiolaisuudessa ilmennyt hengellistä väkivaltaa ovat tutkineet esimerkiksi Aini Linjakumpu ja Johanna Hurtig. Eija Kurki taas on keskittynyt naisten mahdollisuuksiin helluntailaisessa yhteisössä ja heihin kohdistuvaan rakenteelliseen vallankäyttöön.

¹⁷ Linjakumpu 2015, 12.

¹⁸ McGuire 2002, 114; Saaristo & Jokinen 2004, 103-105.

¹⁹ Batson ym. 1993, 25-26, 48-49; McGuire 2002, 1.

Tutkimukseni on toisaalta ymmärtävää, sillä se pyrkii tavoittamaan kielillä puhumisen ilmiön merkityksellisyyden sen harjoittajille. Toisaalta se on myös kriittistä, sillä sosiologisen perinteen mukaisesti siinä tutkitaan kielillä puhumiseen liittyviä käytäntöjä, joilla uusinnetaan sosiaalisen maailman rakennetta. Kielillä puhumiseen liittyvät käytännöt ja uskomukset kertovat siten myös yhteisössä tapahtuvasta vallankäytöstä.

Metodina tässä työssä on käytetty laadullista sisällönanalyysia ja aineistona helluntaiherätyksen lehden, Ristin Voiton, erilaisia kirjoituksia. Myös käyttämäni aineisto avaa kielillä puhumisen teemaan uuden näkökulman, sillä se on haastattelujen tai kyselyiden sijaan yhteisön keskinäistä keskustelua. Selvitän aineistosta sekä kielillä puhumiseen liittyviä uskomuksia että käytäntöjä ja kokemuksia. Siten tässä tutkimuksessa tuotetaan lisää tietoa spesifin ja Suomessa merkittävän uskonnollisen liikkeen, helluntailaisuuden, opillisesta sisällöstä. Tieto karismaattisen rituaalin, kielillä puhumisen, funktiosta yhteisön sosiaalisessa dynamiikassa taas on laajemmin sovellettavissa tai verrattavissa muihin rituaalitutkimuksen näkökulmiin.

1.2 Tutkimustehtävä ja työn etenemisjärjestys

Tutkin tässä työssä sitä, millaisia merkityksiä helluntailaiset antavat kielillä puhumiselle Ristin Voitto –lehden kirjoituksissa. Selvitän, mitä kielillä puhumisesta opetetaan ja uskotaan ja millainen merkitys näillä uskomuksilla on yksilön ja yhteisön kannalta. **Päätutkimuskysymykseni on, mikä on kielillä puhumisen armolahjan merkitys helluntailaiselle yksilölle ja yhteisölle.** Siten siis tarkastelun taso on sekä uskomusjärjestelmän että yksittäisten kokemusten selvittämisessä. Useissa uskontotieteellisissä tutkimuksissa keskitytään joko uskonnon sisältöön tai uskonnollisiin kokemuksiin, tässä työssä ne kulkevat käsi kädessä.

Selvitän kielillä puhumisen merkitystä aineistosta löytyvien teemojen kautta ja seuraavien kysymysten avulla:

1. Millaisia käsityksiä kielillä puhumisesta esitetään aineistossa?
 - Kuka saa kielillä puhumisen armolahjan ja miten?
 - Miten kielten armolahjaa tulee käyttää?
 - Mitä kielillä puhuminen on?
2. Mitä nämä uskomukset kertovat kielillä puhumiselle annetusta merkityksestä?
3. Mitä nämä uskomukset merkitsevät yksilön ja yhteisön kannalta?

Kielillä puhumiseen liittyvä kysymyksenasetteluni ammentaa uskonnsosiologian perinteestä, mutta tarkennan sitä kahdella tavalla. Ensinnäkin, uskontososiologiassa on perinteisesti kiinnostanut uskonnon ja yhteiskunnan suhde. Tässä työssä tarkastelutaso on kuitenkin uskonnollisen yhteisön sisällä: selvitän, mikä on kielillä puhumisen armolahjan merkitys helluntailaisen yhteisön dynamiikassa. Sillä, miten pienemmän yhteisön dynamiikka vaikuttaa yksilöön, on luonnollisesti seurauksia myös hänen asemoitumiseensa ja toimimiseensa yhteiskunnassa, mutta se jää tässä työssä tarkastelun ulkopuolelle.²⁰ Toiseksi, erityisesti funktionaalisessa uskonnontutkimuksessa on yritetty selittää uskonnon merkitystä tai tarkoitusta ihmisyhteisöille. Niissä näkökulma on usein ollut koko uskonnollisessa järjestelmässä. Tässä työssä tutkin yhtä sosiaalisesti yllä pidetyn käytännön, kielillä puhumisen, merkitystä yhteisön dynamiikan ja yksilön uskonnollisuuden kannalta.

Tutkielman rakenne etenee sen tekemisen kuvaamisesta helluntailaisuuden esittelyyn. Painotan kolmannessa luvussa sellaisia helluntailaisuuden erityispiirteitä ja opillisia painotuksia, joiden kautta kielillä puhumisen armolahja on helpompi ymmärtää kontekstissaan. Kansainvälisesti tunnetuimpia helluntailaisuuden tutkijoita ovat Allan Anderson ja Walter Hollenweger, joiden teoksia olen hyödyntänyt erityisesti liikkeen synnyn ja yleispiirteiden kuvaamisessa. Koska suomalaisen helluntailaisuuden oppiin ja uskonharjoitukseen liittyvää kriittistä tutkimusta on vähän, olen hyödyntänyt myös helluntailaisuuden sisäistä opinmäärittelyä, kuten Uskon pääkohdat –asiakirjaa ja Ristin Voiton opetuskirjoituksia. Myös Teemu Mantsisen väitöskirjassa on avattu helluntailaisen uskonnollisen kulttuurin piirteitä.²¹

Neljännessä luvussa käyn läpi työn teoreettista taustaa, jossa avaan lyhyesti myös glossolalia-ilmioon liittyvää tutkimusta. Erityisen tärkeitä teoreettiselle viitekehyselle työssäni ovat olleet Meredith B. McGuiren uskontososiologiaan ja rituaaleihin liittyvät näkökulmat sekä Virginia Hinen ja Nils G. Holmin kielillä puhumiselle esittämät funktiot. Nostan yksittäisiä tutkimuksia kielillä puhumisesta tai helluntailaisuudesta esille myös analyysikappaleissa, jotta voin keskusteluttaa niitä omien havaintojeni kanssa.

Analyysiluvuissa 5-7 erittelen aineistosta löytyviä näkökulmia kielillä puhumisen merkitykseen kolmen pääteeman kautta. Ensimmäinen liittyy ensitodisteopin tulkintaan eli kysymykseen siitä, pitääkö kaikkien uskovien puhua kielillä merkiksi Pyhän Hengen saamisesta. Toisessa analyysiluvussa taas avaan niitä käsityksiä, joita liittyy kielillä puhumisen armolahjan saamiseen. Viimeinen analyysikappale kertoo uskomuksista, joita

²⁰ Helluntailaisen uskonnollisuuden ja yhteiskunnallisen aseman suhteesta kts. erityisesti Mantsinen 2014.

²¹ Mantsisen väitöksen materiaali on koottu pääasiassa Turun Helluntaiseurakunnassa, joka on iso seurakunta. Hän huomauttaa, että uskontokulttuuri vaihtelee Suomessakin ryhmien välillä esimerkiksi niiden koon mukaan. Olen hyödyntänyt Mantsisen materiaalia tämän mielessä pitäen. Kts. lisää Mantsinen 2014, 2, 131.

kielillä puhumisen luonteesta on aineistossa esitetty: mitä sen aikana uskotaan tapahtuvan ja mitä siitä tai sen puuttumisesta seuraa uskovan kannalta. Jokaisessa kappaleessa kulkee mukana kysymys siitä, millaisia vaikutuksia opilla ja siihen sitoutumisella on ihmisten käytännön uskonnonharjoitukseen ja seurakunnan jäsenenä olemiseen. Viimeisessä luvussa teen yhteenvetoa siitä, mitä nämä teemat kertovat kielillä puhumisen merkityksestä helluntailaisuudessa.

2. SISÄLLÖNANALYYSI RISTIN VOITTO -LEHDESTÄ

2.1 Ristin Voitto aineistona

Ristin Voitto (RV) on alun perin ollut käännös norjalaisesta *Korsets Seier* –lehdestä ja sitä on julkaistu Suomessa vuodesta 1912 asti.²² Nykyisin sillä on oma suomalainen toimitus, joka käsittelee monenlaisia aiheita uutisista mielipiteisiin ja uskonnollisiin opetuskirjoituksiin. Lehden artikkelit käsittelevät myös hyvin arkisia, perhe- ja työelämään, liittyviä asioita. Ristin Voittoa julkaisee helluntailainen Aikamedia, joka oli aiemmin Aika Oy. Lehti ilmestyy viikoittain ja sen levikki on verkkosivujen mukaan noin 17 000.²³

Kustannustoiminta on ollut merkittävä tekijä suomalaisen helluntailiikkeen leviämislle ja yhtenäisyydelle. Ristin Voitto on Jouko Ruohomäen mukaan ”ollut suomalaista helluntailaisuutta yhdistävä tekijä” ja ”tarjonnut foorumin herätysliikkeen sisäiselle vuoropuhelulle”.²⁴ Ristin Voiton satavuotisjuhlakirjan kirjoittajat taas toteavat, että ”helluntaiherätyksen yhteinen lehti on ollut varsin tärkeässä roolissa herätysliikkeen todellisuuden rakentajana ja peilaajana”. He myös painottavat, että Ristin Voiton toimittajien johdolla käyty keskustelu on ollut merkittävässä asemassa suomalaisen helluntailaisuuden opin ja käytäntöjen muotoutumisessa, sillä liikkeellä ei ole virallista keskusjohtoa.²⁵ Ristin Voiton hengelliset linjaukset on koettu niin tärkeiksi, että ne ovat olleet kiivaan keskustelun ja jopa riitojen aihe.²⁶ Myös Ristin Voitossa käyty keskustelu kielillä puhumisesta voidaan siis nähdä osana liikkeen opin määrittelyprosessina.²⁷

Tämän työn aineistona on 61 Ristin Voitossa vuosina 2000-2014 julkaistua tekstiä, jotka liittyvät kielillä puhumiseen. Vuosikertojen valintaan liittyy toisaalta halu saada mahdollisimman tuore kuva aiheesta, mutta toisaalta myös se, että näiden vuosien sisään mahtuu kiinnostava opillinen muutos kielillä puhumiseen liittyen. Ensitodisteoppia, jonka mukaan henkikasteesta seuraa merkinä kielillä puhuminen, on pidetty eräänä helluntailaisuutta määrittävänä keskeisenä oppina.²⁸ Vuonna 2002 rekisteröitiin Suomen Helluntaikirkko ja rekisteröitymistä varten tuotettiin *Uskon pääkohdat* –asiakirja, eikä siinä

²² Ruohomäki 2009, 452-454.

²³ Ristin Voiton verkkosivut 2016.

²⁴ Ruohomäki 2014, 23.

²⁵ Ruohomäki ym. 2012, 7-8.

²⁶ Kts. esim. Ruohomäki 2012, 277-280, 288-290.

²⁷ On tärkeää pohtia, mitä tarkoitusta varten tutkimuksessa käytetty materiaali on alun perin tuotettu, kts. Davie & Wyatt 2011, 151. Jokaisella Ristin Voittoon valitulla kirjoituksella on merkitystä sen lukijoiden käsityksille kielillä puhumiseen liittyen.

²⁸ Ahonen 1994, 326; Holm 1991, 136.

yllättäen edes mainittu ensitodisteoppia.²⁹ Asiakirjan muotoiluihin ilmoitettiin tulevan myöhemmin täydennystä. Vuonna 2014 julkaistiinkin laajempi *Helluntaiherätyksen Uskon pääkohdat*. Siinä todetaan, että henkikasteeseen liittyy nähtäviä merkkejä ja usein juuri kielillä puhuminen, mutta ensitodisteoppia ei esitetä ehdottomana.³⁰ Suhtautuminen kielillä puhumiseen henkikasteen ensitodisteena jää siis opillisissa muotoiluissa epäselväksi. Ristin Voitossa käytävä keskustelu ensitodisteopista valottaa kuitenkin tilannetta osaltaan. Myös 2000-luvulla Ristin Voitossa käyty keskustelu helluntailaisuuden identiteetistä on liittänyt opilliset asiat ja uskonnolliset käytännöt keskeiseksi osaksi Ristin Voiton sisältöä, minkä vuoksi valitsemani vuosikerrat ovat kiinnostavia.³¹

Keräsin aineiston Kansalliskirjaston mikrofilmiarkistosta. Tallensin itselleni kaikki sellaiset tekstit, jotka liittyivät kielillä puhumiseen. Koska aineiston riittävyydelle tämän tyyppisessä tutkimuksessa ei ole olemassa tarkkoja ohjeita ja sääntöjä, kävin läpi Ristin Voittoa 90-luvulta alkaen pystyäkseen määrittelemään, mikä on aiheen kannalta riittävä aineisto. Rajasin aineiston sitten koskemaan vuosia 2000-2014. Aineiston määrälliseen rajaamiseen liittyvä keskeinen termi on saturaatio eli kylläntyminen. Se tarkoittaa sitä pistettä, kun aineistoa on riittävän paljon, jotta se alkaa toistaa itseään, eikä mitään olennaista uutta enää ilmaannu. Saturaation voi kuitenkin myös määritellä niin, että aineistoa on riittävästi tuomaan ilmi siinä olevan teoreettisen peruskuvion.³² Eskola ja Suoranta toteavat kuitenkin, että kielellisen aineiston suhteen saturaatio on ylipäätään hieman ongelmallinen käsite. Laadullisen aineiston yhteydessä keskeistä on rajaus.³³ Olenkin rajannut lopullisen aineiston koskemaan vain kielillä puhumista ja sulkenut siitä ulos esimerkiksi artikkelit, joissa puhutaan vain yleisesti armolahjoista.

Tarkka luettelo lähdeaineistosta löytyy tutkielman lopusta (liite 1). Olen luokitellut käyttämäni tekstit opetuskirjoituksiksi, artikkeleiksi, gallupeiksi, pääkirjoituksiksi ja mielipiteiksi. Lisäksi aineistoon kuuluu kaksi kysymyspalsta-tekstiä, joissa esitetty kysymys ja vastaus liittyvät kielilläpuhumiseen. Luokittelu perustuu pääosin omaan arviooni tekstien tyyppistä. Esimerkiksi opetuskirjoitukset ovat kieliasultaan normatiivisia, kun taas artikkeleissa saatetaan pohtia asioita monelta kannalta, haastatella erilaisia ihmisiä tai raportoida tapahtumista. Gallupeissa on pääasiassa koottu yhteen eri henkilöiden kokemuksia tai

²⁹ Ahonen 1994, 29; Anderson 2004, 10, 195; Uskon pääkohdat 2001.

³⁰ Uskon pääkohdat 2014, 19-20. Opillinen asiakirja liittyy Helluntaikirkon rekisteröitymiseen, eivätkä kaikki seurakunnat kuulu Helluntaikirkkoon. Sitä voidaan kuitenkin pitää liikkeen oppia yleisemmin edustavana asiakirjana, sillä sen muotoiluun ovat osallistuneet useat helluntailiikkeessä vaikuttavat pastorit ja raamatunopettajat ja se on hyväksytty helluntailiikkeen talvipäivillä. Sen esipuheessa kerrotaan, että joidenkin oppien kohdalla on haluttu tuoda näkyviin myös liikkeessä ilmenevät erilaiset tulkinnat.

³¹ Ruohomäki 2012, 277-278, 296.

³² Eskola & Suoranta 2008, 62-63.

³³ Eskola & Suoranta 2008, 64-65.

näkemyksiä armolahjoista. Mieliopidekirjoitukset taas on Ristin Voitossa julkaistu mieliopidepalstalla ja pääkirjoitukset pääkirjoitus-nimikkeen alla, joten niiden kohdalla luokittelu on aineistosta peräisin. Olen kokenut tekstien luokittelun tarpeelliseksi, jotta lukijakin voi halutessaan tarkistaa, minkä tyyppisestä kirjoituksesta on kysymys. Eri tyyppisten tekstien määrä aineistossa on seuraavanlainen:

Artikkelit	Mielipiteet	Opetuskirjoitukset	Pääkirjoitukset	Kysymyspalstat
22	21	14	2	2

Koska tämän työn tavoitteena on ollut kokonaisvaltainen käsitys kielillä puhumiseen liittyvästä keskustelusta, aineisto koostuu monenlaisista tekstityypeistä. Tuomen ja Sarajärven mukaan esimerkiksi mieliopidekirjoituksia analysoimalla voidaan yrittää ymmärtää ihmisten ajatuksia, käsityksiä ja mielikuvia asioista ja niiden suhteista, mikä on merkityksellistä itse ilmiötä koskevan tiedon lisäksi.³⁴ Omaan aineistooni olen päättänyt sisällyttää mieliopidekirjoitusten lisäksi myös muut tekstityypit, sillä ne muodostavat yhdessä keskustelemaan kokonaisuuden. Esimerkiksi opetuskirjoituksella saatetaan vastata mieliopidepalstalla esitettyihin näkemyksiin. Lisäksi narratiivit eli kertomukset henkikaste- ja kielilläpuhumiskokemuksista vahvistavat opin tulkintoja suuntaan tai toiseen.³⁵

Aineistosta muodostuu opinnäytetyössä kenties enemmän kokonaisuus, kuin se lehden tilaajien silmin on. Tieteellisessä analyysissä kirjoitusten näkemyksiä kootaan yhteen ja niitä rinnastetaan tai liitetään toisiinsa sellaisilla tavoilla, joita tavallinen lukija ei välttämättä tule ajatelleeksi. Lisäksi siitä joudutaan jättämään pois paljon muuta materiaalia, kuten muita Ristin Voitosta löytyviä keskusteluja, jotta kohde on riittävän selkeä. Jos yritettäisiin kuvata kaikkea, mitä Ristin Voitto kertoo helluntailaisuudesta, saatettaisiin päätyä sanomaa eimitään.

Kielillä puhumisen merkitystä voisi tutkia myös esimerkiksi haastatteluilla tai tutkimuslomakkeilla, mutta olen löytänyt valmiin aineiston käyttämisestä monia hyötyjä. Lehtiaineiston hyvä puoli on se, että se sisältää uskonnollisen ryhmän edustajien itsensä käymää keskustelua asiasta. Näin tulee näkyviin myös ristiriitoja, kun erilaiset näkemykset törmäävät. Ihmiset kertovat erityisesti mieliopidepalstalla myös kipeistä kokemuksistaan kielillä puhumisen tavoitteluun liittyen. Pertti Alasuutarin mukaan merkitysrakenteita, eli ”sitä miten ihmiset hahmottavat ja jäsentävät erilaisia asioita”, voidaan tutkia vain aineistolla,

³⁴ Tuomi & Sarajärvi 2009, 84.

³⁵ Narratiivilla tarkoitetaan kertomusta, joka on ihmisen tulkinta todellisuudesta. Ne ovat merkityksellisiä sosiaalisen kanssakäymisen rakentamisessa, tunteiden viestimisessä ja kokemusten merkityksellisessä tulkinnassa. Kts. lisää Sjöblom 2008, 64-71.

jossa tutkimushenkilöt voivat kertoa asiasta omin sanoin, eikä esimerkiksi kyselylomakkeilla.³⁶ Tässä aineistossa lisäksi siitä, millaisia asioita ylipäättään nostetaan esiin, päättävät Ristin Voittoon kirjoittavat ihmiset, eivätkä teemat siis ole tutkijan tietoisesti esiin nostamia. Helluntailaisten itsensä tuottama aineisto on oivallinen myös siksi, että kyseinen aihe saattaisi ristiriitoinen olla myös arka, eikä siitä haluttaisi välttämättä kertoa ulkopuoliselle.

Toisaalta kielillä puhumisen armolahjaan liittyvistä asioista saatettaisiin antaa haastattelijalle myös sellainen kuva, kuin on liikkeen kannalta edullista. Esimerkiksi Heather Kavan, joka on tehnyt osallistuvaa tutkimusta glossolaliasta helluntailaisten ja karismaattisten kristittyjen joukossa, kertoo, että koska hänet on nähty yhteisössä ulkopuolisena ja mahdollisena käännyttävänä, on kestänyt jonkin aikaa, ennen kuin hän on saavuttanut tutkittavien luottamuksen. Tutkittavien asenne vaikuttaa hänen mukaansa siten, että ulkopuoliselle halutaan antaa vain sellaisia vastauksia, jotka ovat linjassa liikkeen virallisen opetuksen kanssa ja antavat liikkeestä hyvän kuvan.³⁷ Eija Kurjen mukaan suomalaisten käsitys helluntailaisuudesta on negatiivinen.³⁸ Siten onkin todennäköistä, että kokemuksia armolahjoista ei kerrottaisi ulkopuolisille herkästi.

Valmiin aineiston hankaluus taas on se, ettei siltä voi kysyä tarkentavia kysymyksiä, kun jokin jää epäselväksi. Tätä puutetta kompensoidakseni olen käyttänyt sekundaarista aineistoa, esimerkiksi Ristin Voiton muita artikkeleita (liite 2) sekä muuta helluntailaista kirjallisuutta, selvittääkseni ensisijaisesta aineistosta nousevia kysymyksiä. Aineiston valinta myös rajaa tutkimukseni yleistettävyyttä kahdella tavalla. Ensinnäkin on otettava huomioon, että lehden toimitus valitsee, muokkaa ja rajaa aineiston, joka julkaistaan. Kyseessä on siis toimitettu kokonaisuus ja on mahdollista, että joitakin näkökulmia on jätetty pois. Lisäksi Ristin Voittoon kirjoittavat kielillä puhumisesta vain ne, jotka jollakin tavalla kokevat aiheen itselleen tärkeäksi ja lehden hyväksi kanavaksi sitä koskevalle keskustelulle.

Olen merkinnyt aineistoon kuuluvat artikkelit alaviitteisiin tekstin kirjoittajan ja Ristin Voiton ilmestymispäivämäärän mukaan, jotta ne olisi helppo halutessa löytää lehdistä. Koska Ristin Voitto on julkinen lehti, olen kokenut eettisesti hyväksyttäväksi käyttää kirjoittajien oikeita nimiä. Analyysissä toistuvat tietyt nimet, kuten Osmo Haavisto, Martti Ahvenainen, Juhani Kuosmanen ja Heikki Salmela, koska he ovat tutkimusajankohtana tai sitä ennen olleet

³⁶ Alasuutari 2011, 83.

³⁷ Kavan 2004, 176.

³⁸ Kurki 2005, 35.

Ristin Voiton toimittajia.³⁹ Monet heistä ovat myös liikkeessä tunnettuja raamatunopettajia. Lisäksi aineistoon kuuluu useampia englantilaisen, Suomessa useasti vierailleen julistajan, David Pettsin opetuskirjoituksia. Primaariaineistossa on kuitenkin kaiken kaikkiaan 43:n eri kirjoittajan tekstejä ja vielä useampi ihminen pääsee ääneen esimerkiksi haastattelujen tai gallupien kautta.

Erotaakseni aineistona käytetyt artikkelit selkeästi tutkimuskirjallisuudesta olen lisännyt viitteen alkuun lehtää tarkoittavan lyhenteen RV. Jos viittaamani teksti on kirjoittajan omaa näkemystä, viitteessä on pelkkä kirjoittajan sukunimi ja päivämäärä (esim. RV Ahvenainen 15.5.2013). Jos taas kyseessä on jonkun muun kuin tekstin kirjoittajan kokemus tai näkemys, mainitsen sen alaviitteessä artikkelin kirjoittajan ja päivämäärän jälkeen. (Esim. RV Salmela 7.8.2013 (Joonas)). Näin käy selväksi, kenen käsityksestä tai kertomuksesta on kysymys esimerkiksi gallupissa tai haastattelussa. Olen käyttänyt puhujasta sitä nimeä tai nimimerkkiä, joka tekstissä on annettu: toisinaan se on koko nimi tai vain etunimi, toisinaan taas puhuja on nimetön, esimerkiksi ”eräs seurakunnan johtaja”. Pitää kuitenkin muistaa, että kaikki lehtiartikkelit ovat toimitettuja ja siksi alkuperäisiä lausuntoja on saatettu esimerkiksi lyhentää ja niistä on saattanut jäädä jotain pois. Sikäli tekstin kirjoittajan vaikutusta ei voida sulkea pois, vaikka kyseessä olisikin alun perin jonkun haastattelun näkemys.

2.2 Sisällönanalyysi

Metodina tässä työssä on laadullinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi ei kuitenkaan viittaa johonkin aina samankaltaisena toistuvaan tarkkarajaiseen menetelmään, vaan on yläkäsite sellaisille metodeille, joilla pyritään laadulliseen aineiston esittelemiseen ja analysoimiseen sanoin. Yhteistä erilaisille sisällön analyysin tavoille on, että aineistoa järjestämällä ja selkeyttämällä on tarkoitus lisätä aineiston informaatioarvoa ja lopulta luoda tulkinta käsitellystä aineistosta.⁴⁰ Koska sisällönanalyysin voi kuitenkin toteuttaa käytännössä eri tavoin, on tärkeää esitellä juuri tässä työssä käytetty sisällönanalyysin tapa.

Toisinaan termejä sisällönanalyysi ja sisällön erittely käytetään synonyymeina. Tuomi ja Sarajärvi kuitenkin erottavat käsitteet toisistaan. He tarkoittavat sisällön erittelyllä aineiston kvantitatiivista kuvausta ja sisällönanalyysillä taas aineiston sisällön kuvailua sanallisesti.⁴¹ Ero perustuu kvantitatiivisen eli määrällisen ja kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen

³⁹ RV:n päätoimittajat tutkitulla ajalla: Juhani Kuosmanen 1994-2002, Tapio Sopanen 2002, Kaj Autio 2002-2004, Heimo Enbuska 2004-2005, Pertti Lukkarila 2005, Leevi Launonen 2005 eteenpäin. Kts. lisää Ruohomäki 2012, 277, 288, 290, 292.

⁴⁰ David & Sutton 2011; Tuomi & Sarajärvi 2009, 9, 108.

⁴¹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 105-106.

erotteluun. Laadullisessa analyysissä tilastolliset todennäköisyydet eivät ole keskeisiä kysymyksiin vastaamisessa, vaan niissä pyritään kuvaamaan jotakin ilmiötä, kuten kielillä puhumista, ja ymmärtämään siihen liittyviä ajatuksia ja toimintaa.⁴² Matthew Davidin ja Carole Suttonin mukaan useimmat tutkimukset sisältävät kuitenkin sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusotetta.⁴³ Tässä työssä etenkin analyysin alkuvaiheisiin on sisällytetty myös jonkin verran sisällön kvantitatiivista erittelyä, kuten esimerkiksi ensitodisteoppia koskevien kirjoitusten jaottelu niissä esitettyjen näkemysten perusteella, mutta pääpaino on sisällön analyysissä, eli erilaisissa aiheeseen liittyvissä näkemyksissä ja kokemuksissa ja sen pohtimisessa, mitä ne merkitsevät ihmisten kannalta.

Laadullista tutkimusta voidaan jaotella myös sen mukaan, millaisena siinä ilmenee aineiston ja teorian suhde. Teorialähtöisessä analyysissä aineistoa tulkittaisiin teorian perusteella luodun kehikon kautta. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä taas edetään empiirisestä aineistosta tulkintoihin ja päättelyihin ja muodostetaan kokonaiskuvaus tutkittavasta ilmiöstä.⁴⁴ Edellisten lisäksi voidaan puhua myös teoriasidonnaisesta tai teoriaohjaavasta tutkimuksesta. Teoriasidonnaisessa tutkimuksessa on Eskolan mukaan kytköksiä teoriaan, mutta analyysi ei pohjaudu suoraan teoriaan.⁴⁵ Tässä työssä analyysin runko on muodostettu aineistosta löytyvien teemojen avulla, jolloin työ on ollut hyvinkin aineistolähtöistä. Toisaalta olen tulkinnut aineiston perusteella tekemiäni havaintoja teoreettista viitekehystä vasten. Siten voidaan sanoa, että tutkimukseni on teoriasidonnaista, mikä myös selkeyttää sen vertailukelpoisuutta muihin aiheita lähestyviin tutkimuksiin. Alasuutarin mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen yhteydessä ei kannata puhua yleistettävyydestä, vaan suhteuttamisesta. Tällä hän tarkoittaa sitä, mitä tutkimuksen voidaan ajatella kertovan muusta kuin aineistostaan.⁴⁶

Laadullisen sisällön analyysin etenemistä voidaan kuvata eri tavoin. Alasuutari kuvaa aineiston käsittelyn vaiheita pelkistämiseksi ja arvoituksen ratkaisemiseksi: Ensimmäisessä vaiheessa aineistosta tehdään havaintoja, jotka pelkistetään yksinkertaisemmiksi. Havaintojen määrää vähennetään sitten luokittelemalla jotkin havainnot yhteen kuuluviksi, eli havainnoiksi samasta asiasta. Samalla asian tarkastelun taso nousee. Arvoituksen ratkaisemisella Alasuutari taas viittaa siihen, että ilmiöön liittyvät havainnot muutetaan tulkinnaksi siitä. Pelkistämällä tuotetut havainnot toimivat johtolankoina tähän tulkintaan, mutta arvoituksen ratkaisemista auttavina vihjeinä voidaan käyttää myös muiden tutkimusten

⁴² Alasuutari 2011, 38, 44.

⁴³ David & Sutton 2011, 96.

⁴⁴ Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-100, 113.

⁴⁵ Eskola 2001, 162-163.

⁴⁶ Alasuutari 2011, 250.

tuloksia ja teoriakirjallisuutta.⁴⁷ Alasuutarin kuvaus antaa selkeän kokonaiskuvan siitä, mitä sisällönanalyysi on. Tuomi ja Sarajärvi kuitenkin erottelevat aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet Milesia ja Hubermania mukailleen seuraavasti:

- (1) aineiston redusoiminen eli pelkistäminen
- (2) aineiston klusterointi eli ryhmittely
- (3) aineiston abstrahointi, jossa luodaan teoreettisempia käsityksiä aineiston sisällöstä.⁴⁸

Sisällönanalyysin vaiheita pystyy kuitenkin harvoin toteuttamaan mekanistisesti, etenkin kun työssä korostuu aineistolähtöisyys. Sitä voitaisiinkin kuvata sykliseksi työskentelyksi, jossa samankaltaiset vaiheet voivat toistua uudelleen. Havaintoja ja päätelmiä syntyy yleensä työn jokaisessa vaiheessa.⁴⁹ Esitän seuraavaksi työskentelyni etenemisen pääpiirteittäin, vaikkei se todellisuudessa aivan niin yksinkertaisesti edennytkään, vaan toteutti edellä mainittua syklisyyttä.

Tuomen ja Sarajärven mukaan ensimmäisessä vaiheessa on päätettävä, mikä aineistossa on kiinnostavaa eli mikä sisällytetään varsinaiseen analyysiin.⁵⁰ Aloitin aineiston käsittelyn käymällä sitä läpi useampia kertoja ja merkitsemällä siihen värikoodein tutkimuksen kannalta kiinnostavia kohtia. Loin näin alustavan analyysikehyksen, jonka avulla voisin käydä aineistoani systemaattisesti läpi. Havaitsin että aineistossa kerrotaan siitä, pitäisikö kaikkien puhua kielillä, miten kielten armolahjan saa ja miten sitä tulee käyttää sekä siitä, millainen tapahtuma kielillä puhumisen uskotaan olevan. Nämä teemat muodostavat myös työni kolme analyysilukua. Edellä esitettyjen sisällönanalyysin vaiheiden mukaan ryhmittely on analyysin toinen vaihe, mutta oikeastaan myös analyysirungon luominen ensimmäisillä aineistoni käsittelykerroilla voidaan käsittää ryhmittelyksi.

Kirjoitin seuraavaksi tarkasti kaikki mikrofilmeiltä printatun aineiston kiinnostavat osat Word-dokumenttiin, jossa tekstin osien käsittely viitteet säilyttäen oli navigointitoimintojen ansiosta helppoa. Hajotin tekstit analyysiyksiköiksi, jotka olivat pituudeltaan parista sanasta muutamaan lauseeseen; tärkeintä oli että ne sisälsivät ajatuskokonaisuuden. Pelkistin myös monimutkaisia ilmaisuja kommentteiksi analyysiyksiköiden perään. Aineiston pilkkominen tällä tavalla oli oman työni onnistumisen kannalta tärkeä pelkistämisen keino, sillä se mahdollisti laajan tekstiaineiston systemaattisen järjestämisen. En kuitenkaan missään vaiheessa luopunut alkuperäisistä, kokonaisista teksteistä, vaan palasin niihin aina tarpeen vaatiessa, sillä halusin nähdä tekstit kokonaisuuksina ja keskustelun myös ajallisesti jatkuvana kokonaisuutena.

⁴⁷ Alasuutari 2011, 44-48, 78.

⁴⁸ Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.

⁴⁹ David & Sutton 2011, 324.

⁵⁰ Tuomi & Sarajärvi 2009, 94.

Koska aineisto oli laaja ja sisälsi monia erilaisia näkökulmia, tein ryhmittelyn yksi teema kerrallaan, eli kokosin yhteen esimerkiksi vain kielten armolahjan saamiseen liittyvät kohdat. Ryhmittelin analyysiyksiköitä ensin pienemmiksi joukoiksi ja vähitellen suuremmiksi kokonaisuuksiksi, joita yhdisti sama teema. Ryhmittelyvaiheen eri työskentelytavoista mainitaankin kirjallisuudessa yleensä teemoittelu, jonka avulla aineistoa järjestetään teemoihin.⁵¹ Ryhmittelyn apuna voi käyttää esimerkiksi taulukoita, joihin kirjataan pelkistetyt ilmaukset, alaluokat ja yläluokat.⁵² Käytin tässä työssä aineiston järjestämisen apuna kuitenkin miellekarttoja, joissa samat edellä luetellut luokat ilmenivät visuaalisesti minulle mielekkäämmällä tavalla. Käsitekarttoihin oli myös helppoa merkitä asioiden yhteyksiä.

Eskolan ja Suorannan mukaan kaikki laadulliset tutkimukset ovat tapaustutkimuksia, eikä niissä pyritä empiirisiin yleistyksiin.⁵³ On kuitenkin tärkeää, että tutkimus tuottaa jonkin ilmiöön ymmärtämiseksi uuden näkökulman. Analyysin pohjalta nousevia johtopäätöksiä on siksi sidottava aiempaan tutkimukseen. Tuomen ja Sarajärven esittelemä viimeinen vaihe, abstrahointi, tarkoittaa sitä, että aineiston tarjoamasta keskeisestä tiedosta muodostetaan teoreettisempia käsitteitä ja johtopäätöksiä. Myös klusterointi on Tuomen ja Sarajärven mukaan osa abstrahointia, sillä jo ryhmittelyllä luodaan pohja johtopäätösten syntymiselle.⁵⁴ Tässä työssä kielillä puhumisen merkitys ei noussutkaan aina suoraan aineistosta, vaan vaati aineiston vertaamista valittuun teoreettiseen viitekehykseen. Siten lopussa esitetty koonti kielillä puhumisesta on aineiston perusteella, mutta teorian kautta, luotu tulkinta.

⁵¹ Kts. lisää Eskola 2001, 169-170.

⁵² Tuomi & Sarajärvi 2009, 110-112.

⁵³ Eskola & Suoranta 2008, 65.

⁵⁴ Tuomi & Sarajärvi 2009, 111-113.

3. HELLUNTAILAISUUS

3.1 *Helluntaiherätyksen synty ja saapuminen Suomeen*

Helluntailaisuus syntyi herätysliikehdinnästä 1900-luvun alussa USA:ssa ja levisi varsin pian muualle maailmaan. Sen taustalla vaikuttivat muun muassa evankelikaalinen liike, metodismi, sekä kristillisyydessä vaikuttaneet pyhitys- ja parantamisliike.⁵⁵ Juuri kokemukset henkikasteesta ja armolahjoista, kuten kielillä puhumisesta, olivat kuitenkin liikkeen synnyn keskiössä, mistä seurasi laajoja herätyksiä pääasiassa olemassa olevien kristillisten kirkkojen ja liikkeiden keskuudessa. Huolimatta yhteyksistä muihin liikkeisiin, mikään kristillinen yhteisö ei hyväksynyt kaikkia helluntalaisiksi käsitettyjä oppeja ja helluntailaisuus alkoi siten kehittyä varsin pian itsenäiseksi. Liikkeen sisällä on kuitenkin ollut alusta alkaen oppiin ja seurakuntaelämän järjestämiseen liittyviä kiistoja, jotka ovat hajottaneet sen yhtenäisyyttä jo 1910-luvulta lähtien.⁵⁶ Kärkkäisen mukaan kansainvälisen helluntailaisuuden määrittelemisen tai rajaamisen onkin hyvin vaikeaa, sillä sen sisällä on syntynyt jatkuvasti uudenlaisia herätyksiä, joista osa on kasvattanut uusia helluntaiseurakuntia, osa on pysynyt kirkkokuntien sisällä vaikuttavina liikkeinä ja osa taas on muotoutunut aivan uudenlaisiksi kristillisiksi yhteisöiksi.⁵⁷

Helluntailaisuuden nopean leviämisen ja hajanaisuuden vuoksi myöskin sen historian esittäminen lyhyesti on haastavaa. Helluntailaisuuden historiankirjoituksessa korostetaan usein kertomusta pienen raamattukoulun tapahtumista Kansasin Topekassa, sillä sen perustajaa Charles Parhamia pidetään henkikaste- ja ensitodisteopin isänä. Lähteiden mukaan raamattukoululaiset nimittäin olisivat kokeneet vuonna 1901 uuden helluntain eli Pyhän Hengen vuodatuksen ja kielillä puhumisen. Useimmiten varsinaisen herätysliikkeen alkuna taas pidetään vuonna 1906 alkanutta niin kutsuttua Azusa-kadun herätystä Los Angelesissa ja sen keskeisenä johtohahmona William Seymouria.⁵⁸ Allan Anderson painottaa kuitenkin, että helluntailainen historiankirjoitus on vääristyneen keskittynyt muutamaankin miespuoliseen julistajaan ja tapahtumiin länsimaissa. Hänen mukaansa helluntailaisuuden syntyyn ja leviämiseen vaikuttaneita herätyskeskuksia on ollut samanaikaisesti ja jopa aikaisemmin myös muualla kuin USA:ssa, esimerkiksi Intiassa.⁵⁹

⁵⁵ Kts. lisää Anderson 2004, 23-33; Ruohomäki 2009, 61-226.

⁵⁶ Ahonen 1994, 36-48; Anderson 2004, 23-38, 45-51.

⁵⁷ Kärkkäinen 1999, 178, 180.

⁵⁸ Ahonen 1994, 15-25; Anderson 2004, 33-35, 39-45; Hollenweger 1997, 18-23; Ruohomäki 2009, 169-198.

⁵⁹ Anderson 2004, 15, 166-183; Anderson 2005, 176.

Helluntaiherätys levisi synnyttyään hyvin nopeasti ja saapui Suomeenkin muiden Pohjoismaiden välityksellä jo 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Erityisesti Azusakadun herätyksestä vaikutteita saaneiden norjalaisten metodistipastorien Thomas B. Barratin ja Gerhardt Olsen Schmidtin vaikutus Suomen helluntailiikkeen syntymiseen 1910-luvulla oli suuri. Aluksi helluntaikokouksia pidettiin yksityiskodeissa, mutta kiinnostuneiden määrä kasvoi nopeasti ja ensimmäinen suuri yleisötilaisuus järjestettiin jo vuonna 1912 Helsingissä. Samana vuonna alettiin järjestää myös helluntaijuhlia ja pidettiin ensimmäinen uskovien upotuskastetilaisuus sekä ehtoollinen. Ensimmäinen seurakunta perustettiin Helsinkiin 1915, mutta laajempaa organisoitumista tapahtui erityisesti 1920-luvulla, kun uusi uskonnonvapauslaki (1923) väljensi seurakuntien perustamisen ehtoja.⁶⁰

Helluntailaisuus saapui Suomeen moninaisten kristillispohjaisten herätysten ja oppien keskelle, mikä vaikutti sen nopeaan leviämiseen. Useita kristillis-karismaattisia herätyksiä oli syntynyt jo 1700- ja 1800-luvuilla. Herätysten yhteydessä oli raportoitu myös armolahjoista, esimerkiksi kielillä puhumisesta ja profetoimisesta sekä parantumisista.⁶¹ Ensimmäiset helluntailaiset tulivatkin aluksi hyvin pitkälti muiden liikkeiden, erityisesti metodistien ja lestadiolaisten, piiristä. Kuten muuallakin, yhdessäkään varhaisemmista suomalaisista kristillisistä liikkeistä ei hyväksytty kaikkia helluntailaisia opinpainotuksia - esimerkiksi tämän työn keskiössä olevia henkikastetta ja kielillä puhumista - mikä pakotti liikkeen eriytymään. Myöhemmin muista liikkeistä erottautumisen tarve myös vahvisti oman helluntailaisen teologian ja perinteen kehittämistä.⁶²

Seurakuntien järjestäytymismuoto aiheutti jo ensimmäisinä vuosikymmeninä kiistan helluntailaisten keskelle. Liike jakautui 1920 seurakuntamallia noudattavaan linjaan, joka otti nimekseen Suomen helluntaiherätys, ja vapaamuotoista kokontumista kannattavaan linjaan, Helluntaiystäviin. Ensimmäinen muodostui jäsenmäärältään huomattavasti jälkimmäistä suuremmaksi ja Ristin Voitosta tuli sen julkaisu.⁶³ Tästä syystä tämän tutkimuksen tulokset koskevatkin enemmän helluntailaisuuden seurakuntalinjaa.

Helluntaiherätys on kasvanut Suomessa nopeammin kuin mikään muu uskonnollinen liike 1900-luvulla. 1970-80-luvuilla koettiin ensimmäisten vuosikymmenten jälkeen toinen vahva kasvun kausi, mistä on kiitetty erityisesti karismaattisen saarnaajan Niilo Yli-Vainion

⁶⁰ Ahonen 1994, 32-88, 106-155; Ruohomäki 2014, 60-99.

⁶¹ 1800-luvulla olivat muodostuneet kirkon suuret herätysliikkeet rukoilevaisuus, herännäisyys, evankelisuus ja lestadiolaisuus. Suomalaisen uskonnollisen kentän kirjoja lisäsivät 1800-luvun loppupuolelta alkaen myös anglosaksiset kristilliset vapaat suunnat metodismi, vapaakirkollisuus, pelastusarmeija ja adventismi. Kts. lisää Ruohomäki 2014, 248-338, 357-361.

⁶² Ahonen 1994, 89-90; Ruohomäki 2014, 123-131. Kts. myös Holm 2015.

⁶³ Ahonen 1994, 127-132; Kuosmanen 1986, 33; Ruohomäki 2014, 218-220.

toimintaa. Tämän jälkeen helluntailaisuuteen kastettujen määrä ei ole noussut, mistä liikkeen piirissä ollaan oltu huolissaan.⁶⁴

Varsinaisten helluntaseurakuntien lisäksi Suomessa vaikuttaa myös muita helluntailaiskarismaattisia liikkeitä. Noin viisikymmentä vuotta helluntailaisuuden jälkeen USA:ssa syntynyt ja perinteisten kirkkokuntien sisällä vaikuttava karismaattinen liike opettaa myös Pyhän Hengen voimavaikutuksista. Karismaattisen liikkeen opetus ei kuitenkaan ole selkeärajaista, eikä se sisällä ensitodisteoppia, joka yleensä liitetään klassiseen helluntailaisuuteen. Evankelisluterilaisen kirkon sisällä liike on nimetty *Hengen Uudistukseksi*.⁶⁵ Suomessa toimii myös muita helluntailaisperäisiä yhteisöjä, kuten *Linkkiseurakunta* ja *Suomen Täyden Evankeliumin Liikemiesten Kansainvälinen Veljesliitto*, jotka eivät virallisesti myöskään kuulu Suomen helluntaiherätykseen.⁶⁶

3.2 Helluntaiherätyksen toiminnan ominaispiirteitä

Helluntaseurakunnat rekisteröitiin Suomessa pitkään ainoastaan yhdistyksiksi, mutta kiivaan keskustelun jälkeen muodostettiin myös *Suomen helluntaikirkko* vuonna 2002. Seurakunnille jätettiin kuitenkin edelleen oikeus päättää itsenäisesti, liittyvätkö ne kirkkokuntaan ja helmikuussa 2016 Helluntaikirkkoon kuului 238:sta helluntaseurakunnasta 41 eli alle viidesosa.⁶⁷ Erityisesti Pohjoismaissa helluntailaisuudelle onkin ollut tärkeää seurakuntien itsenäisyyden korostaminen.⁶⁸ Itsenäisen seurakuntarakenteen säilyttävien seurakuntien tueksi taas perustettiin yhdistysmuotoinen *Suomen Helluntaikansa ry* vuonna 2003. Yhdistys järjestää kurssitoimintaa ja julkaisee *Ristin Kansa* -lehteä. Ruotsinkielinen *Finlands svenska pingstsamfund* rekisteröitiin myös uskonnolliseksi yhdyskunnaksi vuonna 2003.⁶⁹

Helluntaiherätys on Suomessa seurakuntien itsenäisyydestä huolimatta ollut suhteellisen yhtenäinen. Vuosittain järjestetään seurakuntia yhdistävät kahdet työntekijäpäivät sekä talvipäivät, joissa on tilaisuus keskustella helluntailiikkeen opillisista tai toimintaan liittyvistä asioista. Kesäkonferenssi taas kerää joka vuosi keskimäärin 30 000-35 000 ihmistä Keuruulle. Helluntaseurakunnilla on lisäksi paljon yhteistä yhdistystoimintaa. Helluntaiherätyksen kustannustoiminta on keskitetty niin ikään Keuruulle, missä toimii myös liikkeen kansanopisto *Iso Kirja*. Mittava lähetystyö taas on organisoitu keskitetysti *Fida*

⁶⁴ Ahonen 1994, 332, 341-348; Kurki 2005, 60.

⁶⁵ Ahonen 1994, 333-334; Kärkkäinen 2005, 180.

⁶⁶ Ketola & Virtanen 2008b, 125.

⁶⁷ Yleistietoja helluntaiherätyksestä.

⁶⁸ Anderson 2012a, 77; Mantsinen 2015a, 46.

⁶⁹ Ketola & Virtanen 2008b, 124-125.

Internationalin kautta. Lisäksi Suomen helluntaiherätys kuuluu moniin kansainvälisiin helluntaijärjestöihin.⁷⁰

Suomen helluntaiherätys on maallikkoliike.⁷¹ Seurakuntien toiminnan esikuvana on alkuseurakunnan karismaattinen malli, jossa Pyhän Hengen uskotaan ohjaavan toimintaa ja valitsevan seurakunnan työntekijät armoittamalla heidät työssä tarvittavilla armolahjoilla. Seurakunnissa on yleensä johtava pastorin tai raamatunopettajan virka, mutta sitä johtaa varsinaisesti elinikäiseen tehtävään valittu vanhimmisto. Liikkeen piirissä toimii edelleen myös kiertäviä saarnaajia, evankelistoja.⁷² Jumalanpalvelusten ja evankelointikokousten lisäksi helluntailaisuudelle on erityisesti tyypillistä rukouspiiritoiminta. Seurakunnilla on myös paljon lapsi- ja nuorisotoimintaa ja erilaisia ryhmiä, kuten soluja, joissa muun muassa keskustellaan Raamatusta, opetellaan armolahjojen käyttämistä, toteutetaan sielunhoitoa ja pyritään yhdessä kasvamaan kristittyinä.⁷³

Helluntailainen spiritualiteetti on keskittynyt toisaalta voimakkaiden kokemusten ja toisaalta raamatunopetuksen ympärille. Suomessa jumalanpalveluksia toteutetaan yleensä edeltä suunnitellun kaavan mukaisesti, mutta spontaaniudelle halutaan jättää tilaa. Jumalanpalvelukseen kuuluu saarna ja ylistysmusiikkia ja niiden aikana voidaan myös käyttää armolahjoja, rukoilla sairaiden puolesta ja pitää todistuspuheenvuoroja. Kokouksen lopuksi on usein alttarikutsu, jonka myötä ihmiset voivat mennä erikseen eteen rukoiltavaksi. Kaiken tämän tavoitteena on kohdata Jumala, mutta jumalanpalveluksen jälkeen voidaan järjestää myös erillisiä jälkikokouksia niille, jotka haluavat kohdata Jumalan henkilökohtaisesti esimerkiksi Pyhän Hengen kasteessa.⁷⁴

Jotkin alun perin helluntailaisuuteen kuuluneet piirteet, kuten todistukset uskosta ja Jumalan tekemistä ihmeistä, ovat kuitenkin vähenemässä pohjois-eurooppalaisessa helluntailaisuudessa, jossa seurakunnat ovat muuttuneet byrokraattisemmiksi ja teologian korostaminen on osaksi korvannut kokemuksellisuuden.⁷⁵ Teemu Mantsisen mukaan Suomen helluntaiherätyksen sisällä on nykyään sekä keskiluokkainen, maltillisempaa ja johdettua uskonharjoitusta kannattava, linja että karismaattisempi, radikaalimpi linja. Erilaiset korostukset johtuvat hänen mukaansa helluntailaisten luokkaerojen lisäksi siitä, että helluntailaisuuteen sosialisoituneet ja siihen ulkoapäin kääntyneet suhtautuvat perinteeseen eri tavoin.⁷⁶

⁷⁰ Ahonen 1994, 150-153, 365-386; Kurki 2005, 34-36; Mantsinen 2015a, 46.

⁷¹ Ahonen 1994, 5.

⁷² Helander 1987, 43-44; Kurki 2005, 34-35.

⁷³ Hietamäki & Hyvönen 2001, 39-43; Helluntaiseurakuntien toiminta 2016.

⁷⁴ Kärkkäinen 1999, 186; Ketola & Virtanen 2008, 122-123; Uskon pääkohdat 2014, 21-22.

⁷⁵ Hollenweger 1997, 18-19.

⁷⁶ Mantsinen 2015a, 46, 54.

3.3 Helluntailaiset opin painotukset ja kielillä puhuminen

Helluntailaiset liittyvät perinteisten kirkkokuntien tapaan apostoliseen uskontunnustukseen. He uskovat kolmiyhteiseen Jumalaan sekä Jeesukseen ihmisten syntien sovittajana. Raamattua pidetään ainoana virallisena oppikirjana ja perinteisesti on suosittu sen kirjaimellista tulkintatapaa. Raamatun pohjalta hyväksytään kaksi sakramenttia, kaste ja ehtoollinen. Kaste toimitetaan upotuskasteena sitä haluavan tunnustettua uskonsa Jumalaan, eikä kasteen ottamiselle ole siten määritelty ikärajaa. Ehtoollinen on useimmiten vain kastetuille tarkoitettu pyhä ateria, mutta joissakin seurakunnissa tai tilaisuuksissa noudatetaan myös niin kutsuttua avointa ehtoolliskäytäntöä, jossa kaikki Jeesuksen herrakseen tunnustavat voivat osallistua aterialle.⁷⁷

Erityistä helluntailaisessa opissa on Jumalan kolmannen persoonan, Pyhän Hengen, henkilökohtaisen kokemisen korostus.⁷⁸ ”Kaiken aidon hengellisyyden edellytys uskovan ja seurakunnan elämässä on Pyhän Hengen virvoittava vaikutus”, todetaan Uskon pääkohdissa.⁷⁹ Pyhä Henki liittyy keskeisesti myös pelastusoppiin. Jokaisen ihmisen uskotaan olevan syntinen, mutta hän voi pelastua uskomalla Jeesukseen. Nimenomaan Jumalan Hengen uskotaan aiheuttavan ihmisessä sen, että hän pystyy vastaanottamaan pelastuksen. Helluntailaisuudessa korostetaan henkilökohtaista uskonratkaisua, jonka jälkeen uskova liitetään virallisesti seurakuntaan upotuskasteella. Vesikasteen jälkeen tai sen aikana uskovan odotetaan kokevan Pyhän Hengen kaste. Vaikka Jumalan Hengen uskotaankin vaikuttavan ihmisessä aina kääntymisestä lähtien, Pyhän Hengen kasteen opetetaan olevan kuitenkin erillinen, voimakas kokemus, jossa Pyhä Henki täyttää uskovan.⁸⁰

Helluntailaisuudessa painotetaan, että uskovan pitää käydä jatkuvasti elämässään pyhityskilvoittelua, eli pyrkiä muuttumaan enemmän Jeesuksen kaltaiseksi. Jatkuvan pyhittymisen tarpeen vuoksi jatkuva Hengen kokeminen on tärkeää.⁸¹ Pyhän Hengen uskotaankin vaikuttavan ihmisessä siten, että hänen kykynsä vastustaa syntiä kasvaa ja hän alkaa tuottaa Hengen hedelmää, minkä voisi määritellä luonteen hyveiden lisääntymiseksi:

⁷⁷ Ahonen 1994, 10-11; Antturi 1986, 83-84; Ketola & Virtanen 2008b, 122-123; Uskon pääkohdat 2014, 19.

⁷⁸ Anderson 2004, 187, 196; Land 1993, 32-33.

⁷⁹ Uskon pääkohdat 2014, 19.

⁸⁰ Ahonen 1994, 325-327; Anderson 2004, 188-190; Uskon pääkohdat 2014, 19.

⁸¹ Joissakin helluntailaisuuden suunnissa uskotaan myös pyhityksen tulevan kerralla esimerkiksi vesikasteessa. Kts. esim. Ahonen 1994, 93-101; Hobson 2005, 1223.

Uskova on tarkoitettu elämään Pyhän Hengen täyteydessä Hengen hedelmää kantaen. --- Hengen hedelmää ovat ”rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä. Tämä hedelmä tulee näkyviin luonteen kasvuna.⁸²

Pyhän Hengen uskotaan mahdollistavan myös seurakunnan lähetyskäskyn toteuttamisen, eli kaikkien kansojen tekemisen Jeesuksen opetuslapsiksi. Helluntailaisuuden lähetyspainotus on liittynyt alun perin uskomukseen maailmanlopun läheisyydestä. Liikkeen satavuotisen historian kuluessa lopun aikojen odotus on kuitenkin väljentyntä. Pelastus- ja pyhitysoppiin sisältyy kuitenkin edelleen ajatus siitä, että ennen maailman lopun kauhuja Jeesus ottaa vain uskovat luokseen.⁸³ Seurakunnan nähdään edustavan jo nyt Jumalan pyhää yhteisöä, ja siksi myös yksilöihin kohdistetaan tiukkoja vaatimuksia oikeanlaisesta käyttäytymisestä. Yksilön rikkomus vaikuttaa myös ryhmän pyhyyteen. Teemu Mantsisen mukaan seurakunnan harjoittama kontrollointi on viime vuosina vähentynyt, mutta tiukimmin suhtaudutaan seksuaalisuuteen ja parisuhteeseen liittyviin normeihin.⁸⁴

Pyhän Hengen kasteessa ihmisen uskotaan yleisesti saavan myös yliluonnollisia armolahjoja, joissa hän pääsee osalliseksi Jumalan voimasta. Opetus armolahjoista perustuu Uuden Testamentin *Apostolien teoissa* (Apt. 2) kuvattuihin ensimmäisen helluntain tapahtumiin.⁸⁵ Uskon pääkohdissa todetaan, että jokaisen uskovan tulisi tavoitella armolahjoja:

Hengen innoittamaa elämää seuraa erilaisten armolahjojen etsiminen ja harjoittaminen. Pyhä Henki jakaa yliluonnollisia lahjoja sekä elävöittää ihmisille annetut lahjat, armoitukset ja palvelutehtävät.⁸⁶

Elävöittämisellä tarkoitettaneen tekstissä sitä, että myös ihmisten luonnolliset lahjat, kuten hyvä lauluääni tai opettamisen taito, voivat saada Pyhän Hengen vahvistusta, jolloin niitä voidaan käyttää seurakunnan hyväksi tehokkaammin.⁸⁷ Ristin Voitossa puhutaankin joskus laajemmasta armolahjojen joukosta, jolloin siihen lasketaan kuuluvaksi myös seurakunnan käyttöön valjastettuja ihmisen luonnollisia ominaisuuksia ja taipumuksia. Yleisimmin armoit tai henkilalahjoilla kuitenkin viitataan yhdeksään Jumalan voimasta peräisin olevaan ihmelahjaan, joiden luettelo löytyy Raamatusta muun muassa Paavalin kirjeestä (1. Kor. 12:9-11). Myös tässä työssä tarkoitan armolahjoilla juuri näitä yhdeksää, Jumalan vaikuttamaa

⁸² Uskon pääkohdat 2014, 19.

⁸³ Ahonen 1994, 325-327; Kärkkäinen 2005, 318-319; Uskon pääkohdat 2014, 22, 29-32.

⁸⁴ Kts. lisää Mantsinen 2014, 22, 109-110, 118-125.

⁸⁵ Ahonen 1994, 10-11; Antturi 1986, 83-84; Uskon pääkohdat 2014, 20.

⁸⁶ Uskon pääkohdat 2014, 20.

⁸⁷ Päätelmäni perustuu Ristin Voiton artikkeleihin, joissa puhutaan laajemmasta lahjojen joukosta: RV Kokkonen 7.3.2007; RV Karhu 24.10.2007; RV Närhi 4.2.2009; RV Arasalo 22.9.2010.

yliluonnollista lahjaa: viisauden sanat, tiedon sanat, henkien erottaminen, usko, voimalliset teot, terveeksi tekeminen, profetia, kielet, kielten selittäminen.

Viisauden ja tiedon sanojen kautta ihmisen uskotaan saavan jumalallista viisautta erityisiin tilanteisiin, kuten sielunhoitoon ja Raamatun ohjeiden soveltamiseen. Henkien erottelun armolahja liittyy helluntailaiseen opetukseen Paholaisesta, Jumalan vastustajasta ja pahoista hengistä. Erottelun armolahjalla varustettu näkee ihmisistä, tilanteista ja opeista, millainen henki niissä vaikuttaa. Uskon lahjan taas opetetaan olevan Jumalan täydellistä uskoa, jonka Hän lahjoittaa ihmiselle tiettyyn tilanteeseen. Terveeksi tekemisen tai sairaiden parantamisen armolahjan opetetaan ilmenevän lähinnä voimallisena eli tehokkaana sairaiden puolesta rukoiluna. Voimallisia tekoja taas ovat muut ihmeet.

Profetialla armoitetun opetetaan saavan Jumalalta viestejä, jotka ovat yleensä kehotuksia tai ennustuksia.⁸⁸

Kielillä puhumisen lahja taas tarkoittaa sitä, että ihminen puhuu Hengen vaikutuksessa jotakin kieltä, jota ei ole opetellut. Yhdessäkään opetuskirjoituksessa ei kuvata, millaista se tarkalleen ottaen on. Kyseessä voi olla joko todella maailmassa olemassa oleva kieli tai niin sanottu enkelten kieli, jota puhuja itse ei yleensä ymmärrä, vaan joka on tarkoitettu rukous- ja ylistämiskieleksi. Kielillä puhumisesta erotetaan kaksi erilaista tapaa: yksityinen rukouskieli ja julkinen kielillä puhuminen, johon sisältyy viesti seurakunnalle. Siksi se pitäisi selittää, mihin taas uskotaan pystyvän kielten selittämisen armolahjan avulla.⁸⁹

Suomalaiseen helluntaiherätykseen on muiden klassisten helluntailiikkeiden tavoin kuulunut ensitodisteoppi, jonka mukaan kielillä puhuminen on ensimmäinen merkki uskovan saamasta henkikasteesta.⁹⁰ Vuonna 2014 julkaistussa Helluntaiseurakuntien Uskon pääkohdissa ensitodisteoppia ei esitetä ehdottomana:

Apostolien teoissa yleisesti esiintyvä merkki Pyhän Hengen kasteesta on kielilläpuhuminen. Myös muita merkkejä voi esiintyä. Pyhän Hengen vaikutus ilmenee muun muassa Jumalan ylistämisenä, innoitettuna puheena, näkyjen näkemisenä ja profetointina.⁹¹

Tämän työn ensimmäisessä analyysiluvussa käsitellenkin sitä, millaisia käsityksiä ensitodisteopin noudattamisesta ilmenee Ristin Voitossa.

⁸⁸ RV Sopanen 1.2.2006; RV Arasalo 22.9.2010.

⁸⁹ Cartledge 2012, 95; RV Arasalo 22.9.2010.

⁹⁰ Ahonen 1994, 29.

⁹¹ Uskon pääkohdat, 19-20.

4. KIELILLÄ PUHUMINEN RITUAALINA

4.1 Kielillä puhumisen ilmiö ja sen tieteellinen tutkimus

Glossolalialla tarkoitetaan kulttuurin- ja uskonnotutkimuksessa uskonnollista pseudokieltä, joka ei sisällä kielellistä merkitystä, vaan on ennen kaikkea symboli jumaluuden läsnäolosta. Yleensä sen ajatellaankin olevan joko puhetta jumalille tai puhetta jumalien kielellä. Glossolalia eroaa luonnollisista kielistä siten, että siinä tuotetut tavut ja segmentit eivät muodosta sanoja eikä siihen liity kieliopillisia sääntöjä. Useimmiten äänteet ovat puhujan äidinkielen yksinkertaisia äänteitä, mutta joskus niitä lainataan myös muista kielistä. Erilaisia äänteiden yhdistelmiä taas on vain vähän, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että samoja osioita toistetaan usein. Glossolaliassa voi kuitenkin erottaa kaavamaista painotuksen ja sävelkorkeuden vaihtelua. Tapoja tuottaa kielillä puhumista kopioidaan ympäristöstä, ja siksi voi muotoutua erilaisia glossolaliaturpeita esimerkiksi eri yhteisöjen tai pienryhmien välillä.⁹²

Termeillä xenolalia tai xenoglossia taas viitataan sellaisten olemassa olevien vieraiden kielten puhumiseen, joita yksilö ei ole koskaan opetellut.⁹³ Esimerkiksi helluntailaisen saarnaajan Thomas Barrattin kerrotaan uskoneen kielillä puhumisen lahjan olevan jotakin todellista kieltä, jonka avulla uskovat voisivat kääntää vieraita kansoja.⁹⁴ Tutkijoiden mukaan glossolalia ei kuitenkaan sisällä kielellistä merkitystä, vaan on ennen kaikkea sanoin kuvailemattoman kokemuksen ilmaus. Helluntailaisuudessa myös kielten selittämisen kyvyn uskotaan olevan yliluonnollinen armolahja. Glossolalia voi olla uskonnolliselle yhteisölle ilmaisullista myös siten, että siihen liittyvät uskomukset ovat jaettuina: se voi esimerkiksi symboloida jumalallista rakkautta.⁹⁵

Glossolalia-ilmiötä on alun perin tutkittu pääasiassa mielisairaaloissa potilaiden hallitsemattomana käyttäytymisenä, minkä vuoksi se on tutkimuksessa vielä 1900-luvun alkupuolella hyvin yleisesti liitetty psykopatologiaan eli mielisairauksiin, kuten skitsofreniaan. Näkemys on myöhemmin hylätty, sillä kielillä puhuvien ja puhumattomien persoonallisuuksissa tai mielenterveydessä ei ole vertailututkimuksissa havaittu johdonmukaisia, selkeitä eroja. Glossolaliaa ei myöskään listata kansainvälisissä sairauksien määritelmässä psykoosin oireeksi. Tämä ei silti tarkoita, etteikö glossolaliaa muistuttavaa

⁹² Goodman 1987, 3505; Holm 1991, 140-141.

⁹³ Goodman 1987, 3505; Williams 1981, 25-26.

⁹⁴ Ahonen 1994, 30.

⁹⁵ Cartledge 2002, 53; Holm 1991, 140; Malony & Lovekin 1985, 8, 32.

puhetta ilmeni myös mielisairauksien yhteydessä. Tutkimuksessa on kuitenkin alettu painottaa glossolalian olevan yksi uskonnollisen kokemuksen muoto.⁹⁶

Suurin osa edelleenkin ahkerasti viitatuista tutkimuksista on tehty jo 1970- ja 1980 – luvuilla. Ilmiö on kiinnostanut niin psykologeja, kielitieteilijöitä, sosiologeja, antropologeja kuin uskontotieteilijöitä. Myös lähestymistavat glossolaliaan ovat olleet hajanaisia: tutkimukset ovat usein olleet poikkitieteellisiä ja yhdistäneet useamman eri tieteenalan teorioita ja tutkimusmenetelmiä.⁹⁷ Ei olekaan hedelmällistä yrittää erotella eri tieteenalojen saavutuksia, vaan jaotella tutkimuksia sen mukaan, miten glossolalia-ilmiota on niissä tulkittu.

Valtaosassa tutkimuksia on yritetty ymmärtää, mistä glossolalia johtuu tai miten se syntyy. Näiden tutkimusten kysymyksenasettelua selittää se, että glossolaliaan on suhtauduttu erityisesti epänormaalina ilmiönä tai poikkeavana käyttäytymisenä.⁹⁸ Tutkijat ovat yrittäneet löytää ilmiön selityksen glossolalistien psyykeestä, persoonallisuudesta tai tilanteesta, jossa glossolalia on tuotettu. Tutkimustulokset erilaisten persoonallisuuden piirteiden yhteydestä kielillä puhumiseen ovat kuitenkin ristiriitaisia. Joissakin tutkimuksissa glossolalistien on todettu olevan esimerkiksi enemmän muista riippuvaisia, alistuvia ja vaikutuksille alttiita, kun taas toisissa heillä on todettu olevan suurempi sisäinen kontrolli kuin kielillä puhumattomien kontrolliryhmällä.⁹⁹ Tutkimuksessa on myös vallinnut pitkään käsitys, että glossolaliaa toteuttaisivat erityisesti alemmista sosiaaliluokista tulevat ihmiset, mutta tämä ei pidä ainakaan suoraviivaisesti paikkaansa, sillä glossolalistien joukossa on kaikenlaisista taustoista tulevia ihmisiä.¹⁰⁰ Tutkimustulosten ristiriitaisuutta selittänee tutkimusten pienten otosten ja vaihtelevien mittausmenetelmien lisäksi niiden osallistujien erilainen uskonnollinen tausta.

Tutkimuksissa, joissa persoonallisuuteen tai psyykeeseen perustuvat selitykset on hylätty, glossolalia esitetään yleensä joko alentuneen tietoisuuden tilan tuotteena tai sosiaalisesti opittuna ja tietoisena käyttäytymisenä.¹⁰¹ Muuttuneessa tietoisuuden tilassa yksilö unohtaa hetkeksi arkipäiväiset realiteetit. Siihen voi liittyä myös tuntemuksia vartalonsa ulkopuolella olemisesta tai johonkin toiseen sulautumisesta. Tapahtuman tulkinta uskomusjärjestelmää vasten tekee siitä uskonnollisen kokemuksen.¹⁰² Ahkeraan viitattu antropologi ja kielitieteilijä Felicitas Goodman pitää glossolaliaa transsissa, eli alentuneessa tietoisuuden tilassa, tuotettavana puheena. Hän perustaa väitteensä sille, että glossolalia on

⁹⁶ Grady & Loewenthal 1997, 185-186; Malony & Lovekin 1985, 3-10.

⁹⁷ Goodman 1987, 3504.

⁹⁸ Tällaista tutkimusta on koottu 1980-luvulla ilmestyneisiin Williamsin *Tongues of the Spirit* -, Malonyn ja Lovekinin *Glossolalia*- ja Millsin *Speaking in Tongues* -kokoelmateoksiin.

⁹⁹ Kts. esim. Cartledge 2002, 97-98; Goodman 1987, 3504-3507; Malony & Lovekin 1985, 41-93.

¹⁰⁰ Koic ym. 2005, 373; Malony & Lovekin 1985, 258; Mills 1986, 428-429.

¹⁰¹ Kts. esim. Malony & Lovekin 1985, 97-112; Williams 1981, 144-145.

¹⁰² McGuire 2002, 20.

jokaisessa kulttuurissa ja kielellisessä ympäristössä yleisiltä piirteiltään hyvin samankaltaista, joten sillä pitää olla yleisinhimillinen lähde, transsitila.¹⁰³ Myös esimerkiksi Richard A. Hutch pitää glossolaliaa rituaalina, jonka aikana ihminen pääsee sellaiseen meditaatiotilaan, jossa tietoisuuden tila muuttuu.¹⁰⁴

Sosiaalisen oppimisen selityksen isänä taas pidetään kielitieteilijä William J. Samarinia. Hänen mukaansa glossolalia on keksittyä puhetta, jota kuka tahansa voi halutessaan tuottaa kun saa riittävästi vaikutteita ympäristöstään.¹⁰⁵ Myös Suomen ruotsinkielisiä helluntailaisia tutkinut Nils G. Holm esittää glossolalian lingvistisen yksinkertaisuuden perusteella, ettei se vaadi ekstaasitilaa syntyäkseen. Glossolalian tuottaminen perustuu hänen mukaansa jo pienellä lapsella olevaan kykyyn imitoida vieraan kielen äänneitä. Holm esittääkin Hjalmar Sundenin rooliteoriaa hyödyntäen, että kielillä puhuminen opitaan tarjolla olevien raamatullisten tai historiallisten roolien omaksumisen kautta.¹⁰⁶ Se, että glossolalia on opittua, eikä mitenkään erityistä käyttäytymistä, on pyritty todistamaan myös laboratorio-olosuhteissa. Esimerkiksi psykologi Nicholas Spanosin tutkimusryhmän järjestämässä testissä kaikki osallistujat ovat pystyneet tuottamaan opetuksen ja kannustuksen jälkeen suhteellisen sujuvaa glossolalia-kieltä.¹⁰⁷

Glossolalian selittäminen opittuna ei kuitenkaan sulje pois sitä mahdollisuutta, että siihen voisi liittyä myös muuttunut tietoisuuden tila. Toisaalta myöskään teoriaa, jonka mukaan glossolalia vaatisi syntyäkseen aina alentuneen tietoisuuden tilan, ei ole pystytty todistamaan.¹⁰⁸ Jotkut tutkijat pitävätkin molempia, sekä alentuneen tietoisuuden tilan että sosiaalisen oppimisen, hypoteeseja mahdollisina. Grady ja Loewenthal esimerkiksi ehdottavat, että yksityisesti rukouksessa käytetty kielillä puhuminen on opittua ja hallittua, mutta julkisesti esitettyyn glossolaliaan yhdistyy useammin kiihtymyksen ja alentuneen tietoisuuden tila.¹⁰⁹ Uuden Seelannin helluntailaisia ja muita karismaattisia liikkeitä tutkineen Heather Kavanin mukaan muuttunut tietoisuuden taas tila liittyy ennen kaikkea henkikastekokemukseen. Sen jälkeen kun kielillä puhuminen on opittu, sitä voidaan hänen mukaansa tuottaa hyvin mekanistisesti, esimerkiksi arkisia askareita tehdessä. Glossolaliaan

¹⁰³ Kavan 2004, 171; Malony & Lovekin 1985, 100-102. Felicitas Goodmanin tutkimuksia, joihin näissä lähteissä viitataan, ei ole saatavilla, mutta hän kirjoittaa tästä näkökulmasta myös sanakirja-artikkelissaan, kts. Goodman 1987, 3506.

¹⁰⁴ Hutch 1980, 255-256, 263-265.

¹⁰⁵ Samarin 1969, 64; Samarin 1973, 87. Samarinin ajatusta on kehitelty edelleen muun muassa Mark J. Cartledge, jonka mukaan kielillä puhuminen opitaan sosialisatiossa. Kts. Cartledge 1999, 126-133.

¹⁰⁶ Holm 1987, 383-387; Holm 1991, 141-142. Rooliteoriasta kts. Sundén 1959, *Religionen och rollerna*.

¹⁰⁷ Spanos & co 1986, 21-23. Sujuvuus on määritelty tutkimuksessa mm. samojen äänneiden toistamisen tiheydellä, epäröinnillä, taukojen ja äidinkielen sanojen esiintyvyydellä.

¹⁰⁸ Cartledge 1998, 128-129; Malony & Lovekin 1985, 103-106; Kavan 2004, 173.

¹⁰⁹ Grady & Loewenthal 1997, 189-190. Se, miten tutkijat ovat päässeet tällaiseen lopputulokseen, jää heidän artikkelissaan auki. Tutkimuksen otos on myös suhteellisen pieni: 60 osallistujaa, joista 14 puhui kielillä.

liittyy hänen mukaansa myös useammin muuttunut tietoisuuden tila silloin, kun sillä on uskovalle jokin tavoite, esimerkiksi terveyden tai hengellisen hyvinvoinnin rukoileminen itselle tai muille. Kavan myös huomauttaa, että esimerkiksi helluntailaisuus on vähitellen muuttunut organisoituneemmaksi ja hillitymmäksi, jolloin myös karismaattiset kokemukset, kuten kielillä puhuminen, ovat saattaneet muuttua luonteeltaan. Uskonnollisuuden muutos selittää täten myös tutkimustulosten muutosta.¹¹⁰

4.2 Kielillä puhuminen rituaalina

Edellä lyhyesti esitelty tutkimus on tuottanut vaihtoehtoisia malleja sille, miten glossolalia syntyy. Se ei kuitenkaan vastaa siihen kysymykseen, miksi glossolaliaa ylipäätään tuotetaan uskonnollisissa yhteyksissä. Omassa tutkimuksessani kysymys kielillä puhumisen merkityksestä liittyy myös sen tuottamisen syyhyn, sillä merkitysten ymmärtämisen kautta voivat avautua myös motivaatiot ihmisten toiminnalle. Tutkimuskysymykseni kannalta merkittävintä onkin aiempi tutkimus, jossa on tarkasteltu glossolalian funktiota yksilön tai yhteisön kannalta. Koska funktionaalisia näkökulmia kielillä puhumiseen on kuitenkin olemassa hyvin vähän, eivätkä ne auta ymmärtämään kaikkia aineistostani nousevia teemoja, olen hyödyntänyt myös uskontososiologista ja -psykologista rituaalitutkimusta. Sijoitan seuraavissa kappaleissa funktionaaliset tutkimukset kielillä puhumisesta rituaalien funktion tarkastelun sekaan.

Uskonnollinen rituaali on vakiintunut toiminnan malli, joka symboloi uskonnollisia merkityksiä ja jossa nämä merkitykset konkretisoituvat ruumiillisen toiminnan kautta. Rituaali liittyy pyhän läsnäoloon, mutta symboloi samalla myös inhimillisen maailman sosiaalista järjestystä.¹¹¹ Koska rituaaleilla viitataan toisinaan ainoastaan korkeakirkollisiin käytäntöihin, joista on vastuussa papisto, yksilön toteuttamaa glossolaliaa ei välttämättä nähdä rituaalina, vaan yksilöllisenä kokemuksena. Spontaaniutta korostavissa karismaattisissa uskonnoissa formaalien rituaalien merkitys onkin vähäisempi, mutta myös niissä uskonnolliset kokemukset, kuten henkikaste ja glossolalia, on ritualisoitu, eli niiden kokemiselle on olemassa malli.¹¹² Malony ja Lovekin painottavat, että kielillä puhumisen

¹¹⁰ Kavan 2004, 171-174, 177-178.

¹¹¹ Bell 2005, 7833-7834; McGuire 2002, 17. Rituaalitutkimuksessa termillä rituaali viitataan toisinaan kaikkeen inhimilliseen toimintaan, joka tapahtuu sisäistetyn mallin mukaan, kts. lisää esim. Bell 2005, 7833. Tässä tutkimuksessa rituaalilla tarkoitetaan uskonnollisia uskomuksia symboloivaa toimintaa.

¹¹² McGuire 2002, 17.

ritualisoinnin takia uskova voi ylipäättään tietää, milloin ja miten se toteutetaan. Hänelle jää kuitenkin myös mahdollisuus kokemuksen henkilökohtaisiin painotuksiin.¹¹³

Kielillä puhumisen rituaali helluntailaisessa kontekstissa on erilainen riippuen siitä, tapahtuuko se ensimmäistä kertaa vai onko se jatkuva uskonnollisuuden harjoittamisen muoto. Ensimmäistä kertaa tapahtuva kielillä puhuminen tulkitaan merkiksi henkikasteesta. Henkikasteen yhteydessä glossolia on siis ruumiillinen ilmaus Pyhän Hengen saamisen kokemuksesta.¹¹⁴ Näin ollen kielillä puhuminen voidaan nähdä osana initiaatio- eli siirtymäriittiä, jossa yksilö siirtyy asemasta toiseen.¹¹⁵ Yleisemmin kielillä puhuminen kuitenkin ilmenee helluntailaisen uskovan jokapäiväisenä uskonnonharjoituksena ja sen uskotaan olevan erityinen rukoilun muoto. Kielillä puhuminen voidaan nähdä rituaalisen rukouksen suorittamisen kehollisena keinona. Tällöin voidaan puhua vahvistavasta rituaalista, jossa on mahdollista kokea pyhä järjestys uudelleen.¹¹⁶

Emilé Durkheimin mukaan uskonnon olemus on sosiaalinen, sillä kaikki uskomukset ovat sosiaalisia konstruktioita, eli sosiaalisessa kanssakäymisessä luotuja käsityksiä.¹¹⁷ Rituaalitkin ovat pohjimmiltaan sosiaalisia, sillä ne on luotu ja niitä siirretään sosiaalisessa kanssakäymisessä. Ne tarjoavat ihmisille tavan kokea pyhä samalla tavalla kuin aiemmat sukupolvet ovat sen kokeneet. McGuire kuitenkin huomauttaa, ettei uskonnollisuutta tai uskonnollista rituaalia voi selittää vain yhteisöllisyytenä, sillä se ilmenee myös hyvin yksilöllisillä tavoilla.¹¹⁸

Seuraavissa kappaleissa käsitellään sitä, millainen merkitys rituaaleilla on uskonnollisen yksilön ja yhteisön kannalta. Uskontososiologista näkökulmaa tässä työssä voitaisiin pitää funktionaalisenä, sillä osatavoitteena on hahmottaa sitä, minkälaista tarkoitusta kielillä puhumisen rituaali ja siihen liittyvät uskomukset toteuttavat helluntailaisuudessa. Koska en ole halunnut kuitenkaan pelkistää kielillä puhumista sosiaalisen järjestyksen ylläpitämisen välineeksi, olen käyttänyt tutkimuskysymyksessä sanaa merkitys, jolla viitataan sekä niihin tapoihin, joilla kielillä puhumisen kautta tuotetaan uudelleen sosiaalista maailmaa että niihin tulkintoihin, joita yksilöt antavat kielillä puhumiselle.

¹¹³ Malony & Lovekin 1985, 142. Ritualisoinnilla tarkoitetaan sitä, kun jollekin toiminnalle muodostuu tarkka suorittamismalli ja siihen kiinnittyy merkityksiä, joita toiminta symboloi. Kts. lisää esim. Stephenson 2015, 74-76.

¹¹⁴ Wilson & Clow 1981, 244-246.

¹¹⁵ Siirtymärituaaleista kts. lisää Bell 2005, 7843-7845.

¹¹⁶ Vahvistavista rituaaleista kts. lisää Bell 2005, 7841-7843.

¹¹⁷ Durkheim 1912, 40.

¹¹⁸ McGuire 2002, 197-198.

4.3 Rituaalien merkitys uskomusjärjestelmän vahvistamisessa

Rituaalien yksilöllisen ja sosiaalisen merkityksen ymmärtämisen taustalla tässä työssä vaikuttaa sosiaalinen konstruktionismi, jonka mukaan ihmisten käsitys todellisuudesta ja sen säännönmukaisuuksista on sosiaalisesti rakentunutta. Se ei ole selkeä yhtenäinen teoria, vaan enemmän lähestymistapa, jossa ”tarkastellaan ilmiöitä aikaan ja paikkaan sidoksissa olevina yhteisöjen tuotteina”.¹¹⁹ Maailma on toki olemassa ilman sitä havainnoivia ihmisiä, mutta todellisuus saa ihmisen kognitiossa järjestyksen ja logiikan vasta, kun ihminen liittyy tapahtumiin ja asiantiloihin merkityksiä. Teoreettisessa kirjallisuudessa puhutaan merkitysjärjestelmistä, jotka syntyvät sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja joiden kautta ihminen tulkitsee tapahtumia. Uskomusjärjestelmällä puolestaan viitataan merkitysjärjestelmän osaan, jossa merkityksen anto perustuu uskonnollisiin uskomuksiin ja käytäntöihin.¹²⁰ Tässä työssä puhun selkeyden vuoksi pääasiassa jaetusta uskomusjärjestelmästä, enkä merkitysjärjestelmästä, sillä tutkimuskysymyksen kohteena ovat uskonnollisen yhteisön jakamat käsitykset ja käytännöt.

Uskonnolliset uskomukset ovat yksilöille usein hyvin tärkeitä, sillä ne liittyvät oikeanlaisen elämän, pelastuksen ja kuoleman jälkeisyyden kysymyksiin. Niiden totuudellisuutta on kuitenkin erityisesti monikulttuurisessa maailmassa hankalaa vahvistaa muutoin kuin vertailemalla niitä muiden yksilöiden ja ryhmien uskomuksiin. Yksilön sitoutuminen ryhmään pohjautuukin osittain siihen, että yhdessä voidaan maksimoida luottamus uskomuksiin. Uskomusjärjestelmä on lisäksi toimivin ja tehokkain sellaisessa yhteisössä, joka jakaa sen. Jos yksilön uskomuksia ei tueta yleisesti yhteiskunnassa, hänen riippuvuutensa uskomusjärjestelmän vahvistamiseksi uskonnollisesta yhteisöstä kasvaa.¹²¹

Rituaalit liittyvät yksilöiden ja yhteisön suhteeseen erityisesti uskomusjärjestelmän tuottamisessa ja vahvistamisessa.¹²² Esimerkiksi helluntailaisuuteen keskeisesti kuuluva uskomus henkikasteen ja kielillä puhumisen kuulumisesta kaikille nykyisillekin uskoville ikään kuin osoittautuu todeksi hänen omassa henkikasterituaalissaan. Tämä tapahtuu kuitenkin vain, jos kokemus tulkitaan Pyhän Hengen vaikuttamaksi. Tulkinnan taas mahdollistaa se, että henkikasteen toteutuminen ja siihen liittyvät uskomukset, kuten kielillä puhumisen merkki, on ritualisoitu.¹²³ Esimerkiksi Nils Holmin mukaan malli henkikasteelle

¹¹⁹ Saaristo & Jokinen 2004, 104-105. Kts. myös Berger & Luckmann 1966.

¹²⁰ Batson ym. 1993, 88-90; McGuire 2002, 30. Uskonnon ymmärtämiseen merkitysjärjestelmänä ovat vaikuttaneet erityisesti Emile Durkheimin ja Clifford Geertzin teorit. Kts. Durkheim 1912, 383-398; Geertz 1973, 89-90.

¹²¹ Batson ym. 1993, 30-31, 220; McGuire 2002, 30, 37-38; Stark & Finke 2000, 113. Näkemyksen pohjalla on Leon Festingerin sosiaalisen vertailun teoria. Kts. Festinger, 1954, *A theory of social comparison processes*.

¹²² Stark & Finke 2000, 107.

¹²³ Ketola 2008, 79.

löytyy Raamatusta ja muiden uskovien kertomuksista, jolloin yksilö tietää, mitä siinä tulisi tapahtua.¹²⁴

Sen lisäksi, että yksilö saa vahvistuksen omille uskomuksilleen, myös yhteisö rakentaa käsitystä itsestään ja uskomusjärjestelmänsä uskottavuudesta rituaalien avulla. Rituaaleilla ja uskonnollisilla käytänteillä yhteisö toistaa omaa uskomusjärjestelmänsä, eli muistuttaa itseään niistä tapahtumista ja merkityksistä, jotka ovat sen olemassaolon perusta. Toisin sanoen rituaaleissa siirretään perinnettä. Yksilö taas kokee rituaaleissa näitä sosiaalisesti kannateltuja uskonnollisia merkityksiä ruumiillisesti, tunteellisesti ja järjellisesti, minkä kautta hän sitoutuu osaltaan uskomusjärjestelmän uusintamiseen eli vahvistamiseen.¹²⁵ Uskonnon sosiologiassa viitataan usein Emilé Durkheimin klassiseen teoriaan, jonka mukaan rituaaleissa ilmaistaan ja luodaan ennen kaikkea uudelleen se, mitä ryhmä uskoo itsestään.¹²⁶

4.4 Rituaali sitoutumisen mahdollistajana ja merkinä

Yhteisöllisyyden vahvistaminen tukee yhteisön kykyä pitää yllä uskomusjärjestelmän uskottavuutta. Yhteisöllisyys taas vaatii sitä, että yksilöt lähestyvät toisiaan uskomusjärjestelmänsä osalta.¹²⁷ Uskomusjärjestelmän omaksuminen tapahtuu sosialisatiossa. Jos yksilö on lapsesta asti kasvatettu uskonnollisen yhteisön vaikutuksessa, hän sisäistää sen uskomusjärjestelmän ja normit usein aivan huomaamatta. Niistä tulee luonnollinen osa hänen omaa merkitysjärjestelmänsä ja ne myös määrittelevät hänen omaa rooliaan yhteisössä. Kääntymiseksi taas kutsutaan tapahtumaa, jossa yksilö omaksuu jonkin uskomusjärjestelmän melko yhtäkkiä. Samalla muuttuvat yksilön käsitys hänestä itsestään ja hänen sosiaalisesta paikastaan. Voidaankin puhua identiteetin eli ihmisen omakuvan muutoksesta.¹²⁸

Kääntymisprosessi vaatii yksilön kognitiivisten rakenteiden muuttumista. Sekä Nils G. Holm että Virginia Hine pitävät karismaattisia kokemuksia ovat mekanismeina, joiden kautta vahvistetaan kognitiivisia uskomuksia.¹²⁹ William Sargant on jo 50-luvulla ehdottanut, että uskonnolliset kokemukset voisivat aiheuttaa aivoissa samanlaisia muutoksia kuin sähköshokkiterapia, jonka tarkoituksena on auttaa potilasta muokkaamaan esimerkiksi

¹²⁴ Holm 1987, 385-386.

¹²⁵ McGuire 2002, 30-31, 51-52.

¹²⁶ Durkheim 1912, 342, 368-375.

¹²⁷ McGuire 2002, 17, 37-38.

¹²⁸ Berger & Luckmann 1966; McGuire 2002, 73-74, 77.

¹²⁹ Hine 1969, 223; Holm 1991, 149. Hinen artikkeli on julkaistu jo 1969, mutta se on edelleen yksi merkityksellisimmistä kielillä puhumisen funktiota selittävä teoria ja siihen viitataan useimmissa myöhemmissä glossologiaan liittyvissä tieteellisissä julkaisuissa. Hine on tutkinut Yhdysvaltain, Mexican, Haitin ja Columbian helluntaillaisia.

haitallisia ajatusmallejaan. Hine tukeutuu Sargantin teoriaan ja esittää, että helluntailaisten kuvaamat fyysiset tuntemukset hallinnan menettämisestä tai lihasjännityksen kaikkoamisesta ensimmäisen kielillä puhumiskokemuksen yhteydessä voisivatkin viitata tällaiseen kognitiiviseen uudelleenjärjestäytymiseen tapahtumaan, kuitenkin pienemmässä mittakaavassa kuin sähköshokit.¹³⁰

Hinen tutkimusten mukaan esimerkiksi helluntailaisten suhtautuminen Raamattuun on muuttunut fundamentalistisemmaksi kielilläpuhumiskokemuksen jälkeen. Fundamentalistinen raamatuntulkinta on perinteisesti kuulunut helluntailaisuuteen.¹³¹ Kyseistä muutosta voidaan myös selittää yksinkertaisesti sillä, että kielillä puhumisen koettuaan yksilö ajattelee Raamatun lupauksen siitä toteutuneen hänen kohdallaan, jolloin Raamatun uskottavuus kasvaa. Cyril G. Williams onkin huomauttanut, että auktoritatiivisen uskomusjärjestelmän luonne on merkittävä kokemusten tulkinnassa, sillä vasta sitä vasten kielilläpuhumiskokemus voidaan vakuuttavasti tulkita yliluonnolliseksi ja hengellisesti merkittäväksi.¹³²

Yksilön uskomusjärjestelmä muuttuu lähemmäs yhteisön ideologiaa kuitenkin vähitellen, vaikka usein korostetaan jotakin tiettyä kääntymisen hetkeä. Sitouttamisen jatkuminen onkin yhteisölle tärkeää, sillä kääntymisen jälkeen yksilö voi vähitellen palata aiempaan identiteettiinsä ja lähteä ryhmästä.¹³³ Esimerkiksi Hine on havainnut, että ne, jotka ovat kääntyneet helluntailaisuuteen, puhuvat kielillä useammin kuin ne, jotka ovat kasvaneet helluntailaisen uskon vaikutuspiirissä, mikä viittaa siihen, että kyseisellä rituaalilla on heidän identifioitumiselleen suurempi merkitys. Kielillä puhuvat myös osallistuvat hänen mukaansa pääsääntöisesti enemmän liikkeen toimintaan, eli heidän sitoutumisensa aste on korkeampi.¹³⁴

Sitoutumista ei voi kuitenkaan pelkistää ainoastaan rituaalien tasolle, sillä se tapahtuu kokemuksellisella, ideologisella, rituaalisella, tiedollisella ja seuraamusten tasolla.¹³⁵ On silti huomionarvoista, että kielillä puhumisessa yhdistyy useampi uskonnollinen ulottuvuus: se perustuu ideologiaan ja narratiiveihin eli kertomuksiin yhteisön historiasta, sillä on paikkansa yhteisön dynamiikassa ja se tarjoaa tunteellisen kokemuksen syntymiselle mahdollisuuden. Uskonnolliset kokemukset ovat monille hyvin tunteellisia ja henkilökohtaisesti merkityksellisiä. Rituaalisella käyttäytymisellä voidaan luoda paikkoja tällaisille uskonnollisille kokemuksille.¹³⁶

¹³⁰ Hine 1969, 223. Kts. lisää Sargant 1957, *Battle for the Mind*.

¹³¹ Hine 1969, 222.

¹³² Williams 1981, 153-154.

¹³³ McGuire 2002, 84.

¹³⁴ Hine 1969, 221-222.

¹³⁵ Glock 1973, 9-11.

¹³⁶ McGuire 2002, 18. Uskonnollisella kokemuksella tarkoitetaan yksilön subjektiivista kanssakäymistä pyhän kanssa, mikä ilmenee usein myös voimakkaina tunteina.

Yksilön täytyy ilmaista sitoutumisensa selkeästi, jotta voi nauttia ryhmään kuulumisen eduista, kuten sosiaalisista suhteista ja uskomusjärjestelmän tuesta. Kääntymiseen liittyy usein jokin erityinen rituaali, joka symboloi ihmisen muutosta. Nämä rituaalit ovat sosiaalisesti opittuja. Joissakin yhteisöissä kannustetaan uutta jäsentä tavoittelemaan esimerkiksi voimakasta hengellistä tapahtumaa, joka symboloi hänen todellista kääntymistään.¹³⁷ Helluntailaisuudessa tällaisia kokemuksia ovat henkikaste ja kielillä puhuminen. Ne liittyvät myös helluntailaisuuden initiaatioon, eli siihen prosessiin, jossa ihmisen koetaan muuttuvan täysivaltaiseksi uskovien yhteisön jäseneksi. Helluntailaisuuden initiaatioprosessi on Nils Holmin mukaan kolmiosainen: siihen kuuluu kääntyminen, vesikaste ja henkikaste, josta kielillä puhumista pidetään yleensä merkinä. Henkikaste kielillä puhumisineen ilmaisee prosessin tulleen huippuunsa.¹³⁸ Kielillä puhumista voidaan pitää initiaation konfirmaationa eli varmistuksena.¹³⁹

Klassisessa helluntailaisuudessa selkeä kääntymiskokemus, jossa elämä tai ajattelutapa muuttuu olennaisesti, on ihannoitu, mutta monille toisen polven helluntailaisille, jotka ovat kasvaneet helluntailaiseen kulttuuriin, tällainen täyskäännös ei ole mahdollinen. Näille henkilöille kokemukset, kuten henkikaste ja kielillä puhuminen, toteuttavat saman funktion.¹⁴⁰ Heather Kavanin mukaan myös silloin, kun henkikaste ei ole yksilölle erityisen kokemuksellinen, kielillä puhuminen toimii merkinä sen saamisesta ja täten myös helluntailaiseksi identifioitumisesta.¹⁴¹

Virginia Hine painottaa, että sitoutumisen osoittaminen sosiaalisesti vaatii kokemuksen lisäksi usein objektiivisesti havaittavan teon, jolla ihminen sanoutuu irti vanhasta. Glossolalia onkin hänen mukaansa tällainen keskeinen erottautumisen väline erityisesti muista protestanttisista kirkoista tuleville, sillä niiden uskomusjärjestelmä ei muilta osin eroa merkittävästi helluntailaisuudesta. Monessa muussa kristillisessä liikkeessä ja kirkossa jopa paheksutaan hurmokselliseksi luokiteltua käyttäytymistä, jolloin uskova erottaa kielillä puhuessaan itsensä niistä hyvin selkeästi.¹⁴²

Rodney Stark ja Roger Finke esittävät, että mitä suurempi ero uskonnollisella yhteisöllä on ympäristöön, sitä suurempi hinta pitää maksaa siihen kuulumisesta. Suurempaa hintaa seuraa myös vahvempi sitoutuminen.¹⁴³ Samankaltaista näkökulmaa edustaa kalliiden signaalien teoria, joka on lainattu uskonnon tutkimukseen evoluutiobiologiasta. Sen mukaan

¹³⁷ McGuire 2002, 83-84.

¹³⁸ Holm 1984, 145-146; Holm 1991, 142.

¹³⁹ Wilson & Clow 1981, 244.

¹⁴⁰ Holm 1991, 139.

¹⁴¹ Kavan 2004, 177-178.

¹⁴² Hine 1969, 224-225.

¹⁴³ Stark & Finke 2000, 144-145.

ryhmät vaativat osallistujiltaan rituaaleja, joihin liittyy uhrauksia, jotta ne voivat varmistua yksilön sitoutumisen halusta yhteisön tavoitteisiin ja ideologiaan. Tällä on tarkoitus varmistaa se, että yksilö todella haluaa kuulua ryhmään, omaksua sen ideologian ja osallistua sen toimintaan. Signaalien luotettavuus siis perustuu niiden hintaan. Uhraukset liittyvät aikaan, vaivannäköön, oman elämäntavan rajoittamiseen tai muokkaamiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin.¹⁴⁴ Glossolalian aiheuttamaa paheksuntaa ei-uskonnollisissa ja ei-helluntailaisissa kristillisissä piireissä voidaankin pitää suurena hintana tai kalliina signaalina, jonka uskova joutuu maksamaan ilmaistakseen liittyvänsä helluntailaiseen uskoon.

4.5 Rituaali uskonnollisen yhteisön sosiaalisen järjestyksen ja normien uudelleen tuottamisessa

Sosiaaliseen todellisuuteen sisältyy myös sosiaalinen järjestys, joka kertoo, miten kenenkin tulee käyttäytyä suhteissa muihin. Sosiaalinen järjestys onkin samalla myös valtasuhteiden kokonaisuus. Vallalla tässä tarkoitetaan erityisesti vaikutusvaltaa, jota jollakin yksilöllä tai yhteisöllä on toisen yksilön ajatuksiin ja toimintaan ja joka sisältyy suhteisiin.¹⁴⁵ Uskonnollisen yhteisön kiinteys ja konfliktien välttäminen vaatii sitä, että yksilöt omaksuvat sen sosiaalisen järjestyksen sosialisatioprosessissaan. Kun sosialisatio on vahva, myös sosiaalinen järjestys ja siihen liittyvät valtasuhteet näyttäytyvät yksilöille luonnollisena ja annettuna, eikä niitä kyseenalaisteta.¹⁴⁶

Yhteisön uskomusjärjestelmä legitimoii eli oikeuttaa sen sosiaalista järjestystä. Sosiaalista järjestystä tulee kuitenkin jatkuvasti vahvistaa eli uusintaa. Tämä tapahtuu ennen kaikkea kielenkäytöllä, joka luo merkityksiä, mutta myös kulttuurisesti vakiintuneilla, sosiaalista elämää järjestävillä käytännöillä.¹⁴⁷ Tämän työn aineistossa käytävä keskustelu on osaltaan helluntailaisen sosiaalisen todellisuuden muokkaamista: se, miten kielillä puhumisen armolahjasta keskustellaan, vaikuttaa myös niihin sosiaalisiin sääntöihin, joiden perusteella seurakunnassa toimitaan.¹⁴⁸ Rituaalit taas voidaan nähdä käytäntöinä, joissa joko toistetaan tai uudistetaan olemassa olevaa uskomusjärjestelmää. Meredith B. McGuiren mukaan rituaalien

¹⁴⁴ Sosis & Alcorta 2003, 266-268.

¹⁴⁵ Vallan erilaisista määritelmistä kts. esim. Saaristo & Jokinen 2004, 189-192.

¹⁴⁶ McGuire 28-29; Saaristo & Jokinen 2004, 172-173.

¹⁴⁷ Berger & Luckman 1966, 51-56; McGuire 2002, 8, 28, 243-247.

¹⁴⁸ Itse asiassa myös kieltä voidaan pitää käytäntönä. Sosiaalitieteissä puhutaan usein diskursseista, kun keskitytään siihen, miten kielenkäytöllä luodaan sosiaalista todellisuutta. Tässä työssä on kuitenkin keskeistä se, mitä kielellinen materiaali kertoo kielillä puhumisen ja siihen liittyvien käytäntöjen merkityksestä, joten en tässä paneudu diskursseihin.

tutkiminen onkin yksi keino selvittää ryhmissä ilmeneviä vallan rakenteita, sillä ne heijastuvat rituaalisissa käytännöissä.¹⁴⁹

Erityisesti Catherine Bellin rituaaliteoriassa korostuu rituaalien tarkastelu käytäntöinä.¹⁵⁰ Termi käytäntö viittaa sellaiseen käyttäytymiseen tai toimimiseen tapaan, johon yksilö on sosialisoinut ja joka näyttäytyy hänestä järkevältä tavalla toimia tietyssä tilanteessa. Käytäntöihin sisältyy oletuksia ihmisten valta-asemista ja käytäntöjen mukainen toiminta tukee näitä asetelmia. Käytäntöjen voima määrittää sosiaalista maailmaa perustuu siihen, ettei niissä tapahtuvaa sosiaalisen maailman uusintamista yleensä huomata. Niiden tarkoitus tulkitaan väärin, kuten Bell ilmaisee. Hänen mukaansa rituaaleissa ilmenevät samanlaiset piirteet. Rituaalien aikana määritellään, esitetään ja kommunikoidaan sosiaalisten suhteiden järjestystä.¹⁵¹

Yhteisöllä on aina myös normeja, jotka viittaavat tietynlaisen käyttäytymisen sosiaaliseen arviointiin.¹⁵² Normit ilmaisevat uskonnollista ihannetta ihmisestä ja kertovat, miten missäkin asemassa olevan yksilön on sopivaa toimia ja käyttäytyä. Uskonnollisissa yhteisöissä normien perustana nähdään yleensä Jumalan ilmoitus; helluntailaisuudessa korostetaan Raamatun ohjeiden tulkintaa arkipäiväisessä elämässä. Normien noudattaminen liittyy täten pelastuksen saavuttamiseen, eikä ainoastaan ryhmän yhteneväisyyteen.¹⁵³ Sosialisoinnin kautta yksilö sisäistää yhteisön normit ja niiden noudattamisesta tulee pääsääntöisesti sisäsyntyistä eli yksilöstä itsestään nousevaa.¹⁵⁴

Yksilön käyttäytymistä normien suuntaiseksi muokataan myös sosiaalisen kontrollin kautta. McGuire antaa esimerkeiksi sosiaalisen kontrollin muodoista eristämisen, välttelyn ja häpäisemisen.¹⁵⁵ Uskonnollinen vallankäyttö on usein kuitenkin määrittelyvaltaa ja hallintaa, joilla voidaan vaikuttaa siihen, miten ihminen toimii elämässään.¹⁵⁶ Hallintavallan erilaisilla keinoilla vaikutetaan ihmisten omiin käsityksiin ja päämääriin ja näin saatetaan hänet ohjaamaan itse omaa käyttäytymistään normien mukaisesti. Vallankäyttöä vanhoillislestadiolaisuudessa tutkineen Aini Linjakummun mukaan ”hallintavalta voi kätkeytyä mekanismeihin, jotka on --- tarkoitettu yhteisön jäsenten hyväksi.¹⁵⁷ Hallintavallan käsite perustuu erityisesti Michel Foucault’n teoriaan. Paimenvallalla tai

¹⁴⁹ McGuire 2002, 8, 28, 243-247. McGuire puhuu myös uskonnon yhteiskuntajärjestystä legitimoivasta vaikutuksesta, mutta tässä työssä keskitytään uskonnollisen yhteisön sisäiseen järjestykseen.

¹⁵⁰ Bellin käsitys käytännöstä perustuu osittain muun muassa Karl Marxin ja Pierre Bourdieun termeihin, kts. lisää Bell 1992, 74-81.

¹⁵¹ Bell 1992, 81-89.

¹⁵² McGuire 2002, 31.

¹⁵³ McGuire 2002, 244-245.

¹⁵⁴ McGuire 2002, 245.

¹⁵⁵ McGuire 2002, 245.

¹⁵⁶ Linjakumpu 2012, 14-15.

¹⁵⁷ Linjakumpu 2012, 30.

sielunpaimennuksella hän viittaa erityiseen hallinnalliseen valtaan kristillisessä kontekstissa: se, että papisto ohjaa uskovien käyttäytymistä, nähdään edesauttavan heidän pelastumistaan, jolloin hallinta näyttyy hyvältätoisena.¹⁵⁸ Myös rituaalien kautta voidaan osaltaan vahvistaa yhteisön moraalisia ja käyttäytymiseen liittyviä normeja ja tuottaa sellaisia valtarakenteita, joilla niiden toteutumista voidaan valvoa. Rituaaleilla ei siis niinkään itsessään hallita, vaan niiden kautta vahvistetaan ryhmän sosiaalisia normeja, jotka liittyvät hallintaan.¹⁵⁹

¹⁵⁸ Kts. lisää Foucault 1991, 87-102; Foucault 2010, 163-182.

¹⁵⁹ Bell 1992, 171-176; McGuire 2002, 85.

5. KIELILLÄ PUHUMINEN JA ENSITODISTEOPPI

5.1 *Ensitodisteoppi virallisena näkemyksenä – todellisuus toinen?*

--- koska meitä kehoitetaan Ef. 5:18:ssa täyttymään Hengellä, on meidän kristittyjen selvästikin tärkeätä olla selvillä, olemmeko saaneet Pyhän Hengen kasteen vai emme.¹⁶⁰

Henkikaste on keskeinen osa helluntailaista pelastuskäsitystä. Ristin Voitossa kirjoittava kansainvälinen saarnaaja David Petts opettaakin, että uskovien tulee olla varmoja saaneensa todella henkikasteen. Myöhemmin samassa kirjoituksessa hän perustelee hyvin määrätietoisesti sen, että ainoa varma merkki tästä henkikasteesta on kielillä puhuminen. Ensitodisteoppi sisältyy aineiston opetuskirjoituksiin melko yksiselitteisesti ja sen katsotaan olevan Jeesusta seuranneen alkuseurakunnan opettama. Ainoastaan yhdessä opetuskirjoituksiksi määrittelemistäni teksteistä todetaan, että alkuseurakunnan aikana ”kielilläpuhuminen seurasi tyypillisesti Hengellä täyttymisiä”, jolloin sanamuoto ei ole aivan ehdoton.¹⁶¹ Lopuissa 13 opetuskirjoituksessa pidetään kielillä puhumista joko henkikasteen ainoana varmana merkinä tai opetetaan sen kuuluvan kaikille.¹⁶²

Mielipidekirjoituksissa, artikkeleissa ja gallupeissa ilmenee kuitenkin monipuolisempi suhtautuminen ensitodisteoppiin. Niiden perusteella vaikuttaa, ettei asiasta ole selkeää yksimielisyyttä. Erityisesti Heikki Salmelan toimittamat artikkelit liittyvät asian selvittämiseen. Hän kertoo muun muassa, että perinteisestä ensitodisteopista huolimatta monet seurakuntalaiset eivät ole koskaan kokeneet kielilläpuhumista ja kuitenkin todistavat saaneensa henkikasteen.¹⁶³ Salmela raportoi myös Ristin Voiton toteuttamista gallupeista, joissa on selvitetty pastorien ja seurakuntalaisten käsityksiä armolahjoista. Näiden kyselyjen varsinaisia tuloksia ei voi pitää tämän työn kannalta informatiivisina, koska niitä ei ole luotu tieteelliseen käyttöön eikä toteutettu luotettavasti, mutta myös niiden kautta aineistossa avautuu virallisen opetuksen rinnalle toinen näkemys. Salmela kertoo vuonna 2008, että ”Ristin Voiton tekemään kyselyyn vastanneista pastoreista yli 60 prosenttia ei pitänyt kielillä puhumista Pyhän Hengen kasteeseen välttämättä liittyvänä ulkoisena merkinä”, minkä hän

¹⁶⁰ RV Petts 16.1.2008.

¹⁶¹ RV Saarikalle 26.7.2006.

¹⁶² RV Haavisto 26.4.2000; RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Ruohomäki 3.3.2004; RV Ruohomäki 10.3.2004; RV Salmela 22.6.2005; RV Sopanen 5.7.2006; RV Haavisto 30.5.2007; RV Petts 16.1.2008; RV Ahvenainen 25.3.2009; RV Lindqvist 2.5.2012; RV Sopanen & Jylhä 11.7.2012; RV Ahvenainen 15.5.2013; RV Hietanen 6.3.2014.

¹⁶³ RV Salmela 31.1.2007; RV Salmela 17.3.2010.

toteaa poikkeavan klassisen helluntailaisuuden ajattelusta. Itse asiassa näidenkin pastorien kerrotaan pitävän kielellistä henkikastetta periaatteessa mahdollisena, mutta kuitenkin todellisuudessa hyvin harvinaisena.¹⁶⁴ Pari vuotta myöhemmin Salmela raportoi myös opinnäytetyöstä, jonka mukaan alle 50-vuotiaiden helluntailaisten joukosta suurin osa ei pidä kielillä puhumisen vaatimusta ehdottomana. Hänen mukaansa ensitodisteopin ehdottomuuteen on ylipäättään ”kohdistunut yhä enemmän kritiikkiä”.¹⁶⁵

Artikkelissa, jossa kommentoidaan Suomen helluntaiherätyksen liittymistä tiukkaa ensitodisteoppia kannattavaan maailmanlaajuiseen lähetysjärjestöön *PEM*:iin vuonna 2010, todetaan, että opin kyseenalaistaminen on uusi ilmiö:

Maailman ja Euroopan Helluntaiyhdistysten lähetyskomissioiden puheenjohtajana toimiva Arto Hämäläinen muistuttaa, että vaikka yksittäisiä eriäviä näkemyksiä on Suomen helluntailiikkeen piirissä ollut jo pidempään, ei kielillä puhumista Hengellä täyttymisen ainoana merkinä ole aiemmin yleisesti kyseenalaistettu. ”Tämä on verrattain uusi ilmiö meillä”.¹⁶⁶

Artikkeliin haastateltu Arto Hämäläinen toteaa samalla, että ensitodisteoppia kannattaa edelleen opettaa virallisena helluntailaisuuden oppina.

Uskon pääkohdat -dokumenttien muotoilussa helluntailaisten keskuudessa ilmenevät erilaiset näkemykset ensitodisteopista on selkeästi otettu huomioon. Vuoden 2014 täydennystekstissä todetaan, että kielillä puhuminen on varma ja yleinen henkikasteen merkki, mutta että muitakin merkkejä voi ilmetä.¹⁶⁷ Ristin Voitossa tämän oppiasiakirjan väljää muotoilua selitetään nimenomaan sillä, että sen tulee vastata kaikkien suomalaisten käsityksiä henkikasteesta.¹⁶⁸

Myös mielipidekirjoituksissa on sekä tiukkaa ensitodisteoppia että sen lieventämistä puolustavia kirjoituksia. Useammassa sellaisessakin kirjoituksessa, jossa tiukka ensitodisteoppi kyseenalaistetaan jollakin tavalla, todetaan myös, että se on perinteisesti ollut ainoa hyväksytty näkemys henkikasteen tuntomerkeistä.¹⁶⁹ Esimerkiksi opin lieventämistä puolustava Marja Sollo kirjoittaa, että herätysliikkeessä ”on perinteisesti vaalittu oppia kielillä puhumisesta aitona Pyhän Hengen kasteen merkinä. Toisin sanoen, jos uskova ei ole ikinä puhunut kielillä, häntä pidetään helposti osattomana Hengellä täyttymisestä”.¹⁷⁰ Näin siis on melko selvää, että myös ensitodisteoppia vastustavat kirjoittajat pitävät sitä suomalaisen helluntailiikkeen virallisena oppina.

¹⁶⁴ RV Salmela 16.1.2008.

¹⁶⁵ RV Salmela 17.3.2010.

¹⁶⁶ RV Salmela 17.3.2010 (Arto Hämäläinen).

¹⁶⁷ Uskon pääkohdat 2014, 20.

¹⁶⁸ RV Salmela 6.3.2013.

¹⁶⁹ RV Erkkilä 28.8.2002; RV Sollo 28.1.2004; RV Myllymäki 24.3.2004; RV Partanen 21.4.2004; RV Autio 31.5.2006; RV Tedder 4.6.2008.

¹⁷⁰ RV Sollo 28.1.2004.

Ensitodisteoppi näyttää siis kuuluvan selkeästi liikkeen opilliseen perintöön ja lehden auktoriteetit edustavat sitä, mutta toisaalta ilmenee myös, ettei sitä aina haluta soveltaa kovin tiukasti. Opin lieventämisen pyrkimykset saattavat liittyä laajempaan uskonnollisen kulttuurin muutokseen. Suomalaista helluntailaisuutta tutkineen Teemu Mantsisen mukaan suomalaisessa helluntailaisuudessa vaikuttaa nykyään kaksi linjaa, jotka eroavat seurakuntakulttuurin ja karismaattisten kokemusten painotuksen suhteen. Maltillisen uskonnonharjoituksen suosio kasvaa hänen mukaansa erityisesti keskiluokkaisten, liikkeeseen lapsesta asti sosialisoitujen keskuudessa. Ulkoapäin kääntyneiden määrä on ollut jo muutaman vuosikymmenen ajan laskussa, jolloin maltillisempi linja kasvaa suhteessa karismaattisempaan.¹⁷¹ Myös Virginia Hinen tutkimusten mukaan kielten lahjaa käyttävät useammin ne amerikkalaiset helluntailaiset, jotka ovat kokeneet kääntymyksen helluntailaisuuteen aikuisena, sillä heillä on suurempi tarve osoittaa omaksuneensa helluntailaisen uskon. Ne, jotka ovat kasvaneet helluntailaiseen uskonharjoitukseen, taas puhuvat kielillä harvemmin.¹⁷²

Ristin Voitossa käyty keskustelu ensitodisteopista voidaan nähdä myös taisteluna sen määrittämisestä, mitä todelliselta helluntailaiselta vaaditaan: pitääkö uskon taso todistaa kielillä puhumisella vai ei. Opin tulkinta ja tulkinnan kontrollointi onkin keskeinen vallan muoto uskonnollisissa yhteisöissä.¹⁷³ Esittelen seuraavissa kappaleissa niitä erilaisia teemoja, joita keskustelussa otetaan esille perusteluina ensitodisteopin puolesta ja sitä vastaan. Teemat kertovat siitä, miksi kielillä puhuminen koetaan merkitykselliseksi. Keskustelusta ilmenee myös, mitä ensitodisteoppi ja siihen suhtautumisen erilaiset tavat merkitsevät yksittäisen uskovan ja yhteisön kannalta.

5.2 Oikeaan raamatuntulkintaan liittyvä keskustelu

Monissa ensitodisteoppia puolustavissa kirjoituksissa toistetaan, että ensitodisteoppi on raamatullinen, eli nousee suoraan Raamatun opetuksista ja kertomuksista. Yksi opin puolestapuhujista on kiertävä julistaja, kirjailija ja Ison Britannian *Mattersee Bible Institutin* perustaja David Petts. Hänen mukaansa Raamattu on tässä asiassa ”loogisen selvä”.¹⁷⁴ Kielillä puhuminen esitetään yleensä Jeesusta seuranneen alkuseurakunnan odottamaksi merkiksi henkikasteesta, kuten seuraavassa opetuskirjoituksessa:

¹⁷¹ Mantsinen 2015a, 46, 54.

¹⁷² Hine 1969, 221-222.

¹⁷³ Linjakumpu 2012, 30.

¹⁷⁴ RV Palmi 24.5.2006.

Helluntailaisuudessa Pyhän Hengen kasteen merkinä on pidetty kielilläpuhumista. Näkemys on perustunut Apostolien tekojen Pyhän Hengen kaste –kuvauksiin, joissa Pyhän Hengen vastaanottamiseen liittyy usein näkyviä merkkejä. (Ap.t. 2:4; 4:31; 8:15-18; 10:44-47; 19:6) Ulkoisten merkkien puuttuessa uskovat jopa epäilivät, oliko Henki läsnä lainkaan. (Ap.t. 19:2) Myös apostoli Paavali viittasi kirjeissään Pyhän Hengen täyteen ja kielilläpuhumisen armolahjan tärkeyteen. (1.Kor. 14:4-5;15, 18, Ef. 5:18) Voidaankin sanoa, että Pyhän Hengen kastekokemus, johon liittyi kielilläpuhuminen, oli keskeinen osa seurakunnan laajenemisen alkuaian kristillisyyttä.¹⁷⁵

Helluntailaisen uskonnollisuuden ihanne on paluu Raamatussa kuvatun alkuseurakunnan elämään.¹⁷⁶ Siksi opetuksessa on keskeistä esittää myös ensitodisteoppi siihen kuuluvana.

Entinen Ristin Voiton päätoimittaja Juhani Kuosmanen perustelee perinteiseksi helluntaiopiksi kutsumaansa ensitodisteoppia Uuden testamentin (UT) ja Vanhan testamentin (VT) ajan erolla: Kielillä puhumista ei ilmene Vanhassa Testamentissa, sillä se on hänen mukaansa merkki uudesta liitosta, jonka Jumala on tehnyt ihmisten kanssa vasta Jeesuksen kautta. Tähän uuteen liittoon kuuluu uskovien tueksi vuodatettu Pyhä Henki.¹⁷⁷ Martti Ahvenainen yhdistää samoin perusteluin henkikastekokemukset, joissa ei ilmene kielillä puhumista, vain Vanhaan Testamenttiin eli vanhaan liittoon.

VT:n aikana muutamat ihmiset täytyivät Hengellä puhumatta kielillä. UT:ssa sen sijaan kielet ilmenivät kaikissa tapauksissa. (niissäkin, joissa kieliä ei erikoisesti mainita Ap.t. 8:14-16) VT:ssa Hengellä täytyminen ei ollut sama asia kuin UT:ssa luvattu henkikaste. Jos joku kuitenkin uskoo täytyneensä Hengellä VT:n mallin mukaan ilman kieliä, se lienee hänen henkilökohtainen asiansa. UT:n malliin kielet kuitenkin kuuluvat. Opettakaamme asiasta siis mieluummin UT:n mallin mukaan.¹⁷⁸

Ensitodisteopista kirjoitettaessa aineistossa viitataan yleensä vain Uuden Testamentin kohtiin, erityisesti Apostolien tekoihin.

Toistuva retorinen keino, jota käytetään ensitodisteopin tukemisessa, on puhua apostolien näkemyksistä sen sijaan, että ilmaistaisiin artikkelin edustavan sen kirjoittajan tulkintaa: Esimerkiksi Haavisto kirjoittaa, että ”apostoleille ensisijainen merkki oli kielillä puhuminen”.¹⁷⁹ Joissakin teksteissä taas ei esitetä ollenkaan perusteluja valitulle Raamatun tulkintatavalle, vaan ilmoitetaan ainoastaan kirjoittajan näkemyksen jälkeen Raamatun viite, jolloin sen nähdään suoraan perustelevan opetuksen.¹⁸⁰

¹⁷⁵ RV Sopanen 5.7.2006.

¹⁷⁶ Uskon pääkohdat 2014, 22.

¹⁷⁷ RV Kuosmanen 28.1.2009. Myös RV Kuosmanen 30.1.2008. Uusi liitto kuvaa kristillistä itseymmärrystä, jonka mukaan Jumala on Jeesuksen myötä tehnyt uuden liiton kansansa kanssa. Liitto juutalaisen kansan kanssa on vanha liitto ja Vanha Testamentti tätä liittoa kuvaava kirja.

¹⁷⁸ RV Ahvenainen 31.7.2002.

¹⁷⁹ RV Haavisto 26.4.2000.

¹⁸⁰ Esim. RV Röyskö 23.8.2000; RV Ahvenainen 25.3.2009.

Joissakin mielipidekirjoituksissa ilmenee kuitenkin erilainen tulkinta samoista Uuden Testamentin kertomuksista. Esimerkiksi evankelistaksi itsensä esittelevä Matti Wendelin ottaa esille Jeesuksen henkikasteen, joka on myös kuvattu evankeliumeissa:

Kielilläpuhuminen kuuluu mielestäni jokaiselle, jotta voisimme rakentua hengellisesti. Se ei kuitenkaan mielestäni tarvitse olla merkki henkikasteesta, vaikka voi tietysti sitäkin olla. Raamattu ei ainakaan kerro, että Jeesus olisi puhunut kielillä, vaikka Hänet voideltiin Pyhällä Hengellä.¹⁸¹

Wendelin toteaa, että ensitodisteopin tulkintatavasta huolimatta kielillä puhuminen on mahdollista kaikille. Pekka Leivo1 taas kiinnittää huomiota siihen, ettei kaikissa Apostolien tekojen henkikastetta kuvaavissa kohdissa suoranaisesti mainita kielillä puhumista:

Apostolien tekojen perusteella voidaan varmuudella sanoa, että kielilläpuhuminen oli toistuva ja selvästi havaittava merkki henkikasteesta. Missään ei sanota, että se oli edes yleinen merkki, sillä Apostolien teoissa mainitaan vain murto-osa alkuseurakunnan ajan uskoontulemisista, eikä esimerkiksi helluntain 3000 ihmisen kääntymisessä puhuta mitään kielilläpuhumisesta.¹⁸²

Samassa numerossa on kuitenkin julkaistu myös Ahvenaisen opetuskirjoitus, jossa puolustetaan perinteistä ensitodisteoppia. Sen voidaankin nähdä olevan vastine mielipidepalstalla esitetylle näkemykselle. Ahvenainen toteaa siinä, että ensitodisteopista on ”turha väitellä”. Hän kirjoittaa, että kielet ilmenevät Uudessa Testamentissa myös niissä kohdissa, joissa niitä ei erityisesti mainita, näkökulmaansa kuitenkin perustelematta.¹⁸³

Leivo1:n mielipidekirjoitusta kommentoi kovasanaisesti myöhemmin myös Leivo2, jonka nimimerkin suhteen on todennäköisesti käynyt sekaannus.¹⁸⁴ Hän kritisoi kirjoituksen perusteluja ja ilmaisutapaa ja vaatii, että Leivo1 tutkisi Raamattua tarkemmin, ennen kuin esittää siitä näkemyksiä. Aiheen esille ottamisesta Leivo2 kuitenkin kiittää.¹⁸⁵ Kritiikki ei kohdistukaan niinkään ensitodisteopin kyseenalaistamiseen, vaan siihen, miten Raamattua on tulkittu. Mielipidekirjoittaja Erkkilä taas kiittää aiheen esille ottamisesta ja kritisoi puolestaan Ahvenaisen perustelujen puutetta. Erkkilä kirjoittaa myös, ettei pelkkä kielillä puhuminen riitä todisteeksi, sillä henkikasteessa on ennen kaikkea kyse siitä, että saa voimaa uskosta todistamiseen. Kielillä puhuminen taas ei hänen mukaansa auta todistamaan.¹⁸⁶

Apostolien tekojen lisäksi keskustelussa viitataan usein myös Paavalin kirjeisiin, jotka antavat aiheesta ristiriitaisen kuvan: toisaalta korinttolaiskirjeessä Paavali toteaa, että soisi kaikkien puhuvan kielillä (1. Kor. 14:5) ja toisaalta, että ”eiväthän kaikki puhu kielillä”

¹⁸¹ RV Wendelin 31.3.2004.

¹⁸² RV Leivo1 31.7.2002. Olen erotellut kolme Pekka Leivon nimellä kirjoittavaa henkilöä numeroin, sillä kyseessä täytyy olla ainakin kaksi eri henkilöä. Kts. lisää liite 1.

¹⁸³ RV Ahvenainen 31.7.2002.

¹⁸⁴ Kts. liite 1.

¹⁸⁵ RV Leivo2 11.9.2002.

¹⁸⁶ RV Erkkilä 28.8.2002.

(1.Kor 12:30). Esimerkiksi Marja Sollo pyytää mielipidekirjoituksessaan ”selkeää, käytännönläheistä opetusta armolahjoista” ja mainitsee juuri kyseisen ristiriidan Raamatussa.¹⁸⁷ Myös mielipidepalstalla kirjoittava Kuru vetoaa Raamatun ristiriitaan arvostellessaan kielillä puhumisesta annettavaa, ensitodisteopin mukaista, opetusta.¹⁸⁸

Opetuskirjoituksissa Paavalin kirjeiden ristiriitaisuus selitetään pois siten, että Paavali tarkoittaa eri kohdissa erilaista kielillä puhumista. Esimerkiksi Kuosmanen opettaa, että yksityinen, rukoilua varten annettu, kielillä puhumisen armolahja kuuluu kaikille, mutta julkinen, sanoman sisältävä armolahja on tarkoitettu vain joillekin:

Kysymyksessä mainituista Paavalin sanoista on kaksi tulkintaa, joista molemmat tuntuvat oikeilta. Kaikki voivat puhua kielillä henkikasteen saamisen yhteydessä, mutta ihan kaikille se ei jää pysyväksi armolahjaksi. Vielä todennäköisempi selitys on se, että Paavali tarkoittaa seurakunnassa julkisesti tapahtuvaa kielillä puhumista, johon tulee myös selitys. Tätä eivät kaikki pysty tekemään. Tähän viittaa kohdan tekstiyhteys, joka selittää hengellistä toimintaa seurakunnassa. (1. Kor. 12:27-30).¹⁸⁹

Kuosmanen lisää, että koska Paavali on myös toivonut kaikkien puhuvan kielillä pysyvästi, jälkimmäinen vaihtoehto on todennäköisempi. Myös David Petts kieltää Paavalin tarkoittaneen sitä, etteivätkö kaikki voisi puhua kielillä: ”Tekstiyhteys kertoo ainoastaan, että kaikki uskovat eivät puhu kielillä julkisesti. Mikään ei viittaa siihen, etteivätkö he puhuisi kielillä yksin ollessaan”.¹⁹⁰

Ensitodisteoppiin liittyvässä väittelyssä on siis kyse Raamatun oikeasta tulkintatavasta. Ensitodisteopin mukainen tulkinta vaikuttaa olevan lehden auktoriteettien kannattama, mutta sitä myös kyseenalaistetaan - joskin näiden kyseenalaistajien näkemykset tuomitaan välillä hyvin tiukastikin. Liikkeessä perinteisesti hyväksytyyn raamatuntulkinnan kyseenalaistaminen näyttääkin herättävän vahvoja tunteita. Helluntailaisuutta naisnäkökulmasta tutkineen Eija Kurjen mukaan Raamatun tulkintaoikeus on se korkein hengellinen pääoma, josta uskonnollisella kentällä kilpaillaan ja joka liittyy valta-asemiin. Eija Kurki huomauttaa myös, että käsitys raamatullisuudesta on oikeastaan perinteen mukaan tulkittu käsitys oikeanlaisesta kristillisyydestä.¹⁹¹

Tutkimanani ajanjaksona Ristin Voitossa on myös käyty keskustelua siitä, onko helluntailaisen sopivaa hankkia teologista koulutusta. Koulutuksen hyötyjä puolustetaan monissa kirjoituksissa; siihen liitettäviin uhkakuviin liitetään juuri Raamatun kulttuurisidonnainen tulkinta ja perinteisen tulkinnan kyseenalaistaminen.¹⁹² Eräissä

¹⁸⁷ RV Sollo 26.3.2003.

¹⁸⁸ RV Kuru 21.8.2014.

¹⁸⁹ RV Kuosmanen 28.1.2009.

¹⁹⁰ RV Petts 16.1.2008.

¹⁹¹ Kurki 2005, 40-41.

¹⁹² Esim. RV Korhonen 5.3.2003; RV Hyttinen 1.12.2005; RV Toivanen 4.1.2006; RV Ahvenainen 16.1.2008.

artikkelissa Salmela kertoo, että ”osa teologisesti koulutetuista työntekijöistä on kokenut vaikeaksi perustella Raamatulla sitä, että kielillä puhuminen olisi henkikasteen ainoa ja välttämätön merkki”.¹⁹³ Kielillä puhuminen näyttääkin liittyvän keskeisesti raamatuntulkinnan tradition ylläpitämiseen tai sen uudistamiseen.

5.3 Kielillä puhuminen helluntailaisuuden synnyn keskiössä

Muutaman opetuskirjoituksen mukaan ensitodisteopin katsotaan kuuluneen jo Jeesusta seuranneen kristillisen alkukirkon opetukseen, mutta hävinneen sitten valtavirtakristillisyydestä, kunnes se olisi löydetty jälleen helluntailaisuuden alun yhteydessä. Aineistossa esimerkiksi toistuu kertomus, jonka mukaan Topekan pienessä raamattukoulussa vuonna 1906 ymmärrettiin Raamattua ahkerasti tutkimalla, että Pyhän Hengen vuodatus olisi mahdollista edelleen. Kertomuksessa se, että raamattukoululaiset alkavat puhua kielillä henkikasteen kokiessaan, esitetään merkinä siitä, että he ovat olleet oikeassa Raamatun tulkinnassaan. Seuraava lainaus on pääkirjoituksesta, jossa muistellaan liikkeen alkua.

Metodistievangelista Charles F. Parhamin raamattukoulussa Kansasin Topekassa koettiin uudenvuodenpäivänä vuonna 1901 Pyhän Hengen vuodatus, jonka seurauksena Parham ja useita oppilaita täyttyi Pyhällä Hengellä ja alkoi puhua kielillä. Koulun tapahtumat vahvistivat Parhamin ja oppilaiden jo aiemmin Raamatun perusteella muodostamaa tulkintaa, että juuri kielillä puhuminen on Uudessa testamentissa mainitun Pyhän Hengen kasteen ulkoinen tuntomerkki. Näkemys tuli yleisesti osaksi muodostuvan helluntailiikkeen opillista ymmärrystä.¹⁹⁴

Tämän kaltaisissa kertomuksissa tulee samalla vahvistettua myös näkemystä siitä, että ensitodisteoppi on muotoiltu Raamatun perusteella, eikä kenenkään keksimä.

Ristin voitossa vuonna 2004 kirjoittavan Jouko Ruohomäen mukaan helluntailaisuuden syntyä edeltäneissä liikkeissä on jo tavoitettu osatotuus kaikille kuuluvasta Hengen vuodatuksesta, mutta vasta helluntailaisuudessa se on ymmärretty kokonaisuudessaan:

Tuntuu jossakin mielessä oudolta, että asia, joka on meille ikään kuin itsestään selvä, oli pitkään hämärässä ja niin vaikeasti ymmärrettävissä monelle vilpittömälle kristitylle. Kuinka näin tärkeä oppi voikaan kadota kristillisestä kirkosta niin, että se ymmärretään uudestaan vasta 1900-luvun alussa. Se on käsittämätöntä.¹⁹⁵

¹⁹³ RV Salmela 17.3.2010.

¹⁹⁴ RV Salmela 22.6.2005. Myös RV Kuosmanen 17.1.2001.

¹⁹⁵ RV Ruohomäki 10.3.2004. Myös Ruohomäen teoksessa *Karismaattisuuden kutsu*, jota tässäkin työssä on käytetty lähteenä, helluntailaisuus esitetään eräänlaisena karismaattisen liikehdinnän huippuna. Kriittisin silmin luettuna teos on kuitenkin arvokas lähde karismaattisen kristillisyyden historiasta.

Ruohomäki esittää nimenomaan ensitodisteopin löytämisen keskeisenä: ” kuinka merkittävä olikaan se opillinen löytö, jonka Charles Parham oivalsi, että Pyhän Hengen kasteen merkkinä on kielilläpuhuminen”. Ruohomäki kertoo, että tämän totuuden esillä pitäminen on kuitenkin ollut ensimmäisille helluntailaisille haastavaa. Hän kuvaakin ensimmäisiä amerikkalaisia kielillä puhujia ikään kuin marttyyreina, jotka ovat kärsineet uskonsa puolesta:

On järkyttävää lukea noiden ihmisten kokemaa vainoa. Nämä 1900-luvun ensimmäiset helluntailaiset joutuivat mitä inhottavimman vainon kohteeksi maassa, joka oli julistanut äärimmäisen uskonnonvapauden. Kielilläpuhujia vainottiin uhkaamalla heidän henkeään. Heidän kokoushuoneitaan poltettiin. Sillä aikaa kun ensimmäiset helluntailaiset pitivät kokouksia, heidän kotinsa tärveltiin ja tuhottiin. Yllyttäjinä olivat eri kirkkokuntien papit. Jopa sellaistaakin sattui, että uskovia tervattiin ja heitä pyöritettiin höyhenissä.¹⁹⁶

Ensitodisteoppikeskustelussa vedotaan myös liikkeen alkuaikoina vaikuttaneisiin julistajiin. Esimerkiksi Suomenkin helluntailiikkeen synnylle merkittävään julistajaan Thomas Barrattiin viitataan ensitodisteopin puolustajana:

On niitä, jotka kysyvät, eikö todellakaan voi täytyä Pyhällä Hengellä puhumatta kielillä. Tätä kysyttiin kerran Pohjolan helluntaipastorilta T. B. Barrattilta. Hän vastasi, että kyllä aina poikkeuksiakin voi olla, mutta hän itse ei halua olla poikkeus.¹⁹⁷

Samainen Barrattin kommentti toistetaan kahdeksan vuotta myöhemmin artikkelissa, jossa opetetaan armolahjoista. Tällöin siihen lisätään myös, että ”kysymys ei ole siitä, tarvitseeko puhua kielillä, vaan että saa puhua”.¹⁹⁸ Armolahja esitetään etuoikeutena, eikä pakkona, mikä tekee sen vastustamisesta eriskummallista: miksi vastustaa oikeutta.

Ensitodisteopin nähdään aineistossa perustelevan koko helluntailiikkeen syntymistä sekä eroamista niistä kristillisistä kirkoista, joiden piirissä se on syntynyt. Meredith B. McGuiren mukaan rituaaleissa luodaan uudelleen uskoa niihin asioihin, joiden koetaan perustelevan liikkeen olemassaoloa ja uskomusjärjestelmää. Kielillä puhumisen rituaalissa kertomus helluntailaisuuden erityisestä kristillisestä totuudesta toistetaan kerta toisensa jälkeen. Näistä kertomuksista löytyy malli myös myöhempien sukupolvien henkikastekokemuksille, joissa odotetaan kielillä puhumisen merkkiä.

Se, että uskonnollinen yhteisö nähdään erityisenä, vaikuttaa positiivisesti sitoutumisen asteeseen. Erityisyyteen taas liittyy nimenomaan pelastumisen mahdollisuus ainoastaan ryhmän sisällä.¹⁹⁹ Helluntailaisuuteen on kuulunut myös milleniaristinen, eli lähestyvän maailman lopun, korostus. Uskon pääkohdissa Jeesuksen kerrotaan ottavan seuraajansa

¹⁹⁶ RV Ruohomäki 10.3.2004.

¹⁹⁷ RV Ruohomäki 10.3.2004.

¹⁹⁸ RV Sopanen & Jylhä 11.7.2012.

¹⁹⁹ McGuire 2002, 90.

luokseen ennen maailman tuhoa.²⁰⁰ Kertomus ensitodisteopin löytymisestä vahvistaa kuvaa helluntailaisuudesta alkuseurakunnan jatkeena ja siten todellisina Jeesuksen seuraajina. Näin ainoastaan helluntailaisten perustellaan olevan pelastuksen piirissä. Opin kyseenalaistaminen onkin hankaluus helluntailaisuuden raamatullisen perustan ylläpitämisessä, minkä vuoksi se todennäköisesti aiheuttaa niin voimakkaita vastareaktioita. Opin lieventämisestä saattaa myös seurata se, että entistä harvempi tavoittelee kielillä puhumista, jolloin sitä rituaalista tilannetta, jossa yhteisön perinne vahvimmin koetaan uudelleen, ei synny. Kysymys on liikkeen itseymmärryksen eli identiteetin jatkuvuudesta.

5.4 Ensitodisteoppi helluntailaisuuden identiteetin ja jatkuvuuden takeena

Ristin Voitossa käydään valittuna ajanjaksona harvakseltaan keskustelua helluntailiikkeen identiteetistä. Saarnaaja Erkki Hietanen kirjoittaa, että henkikaste kielillä puhumisineen on sekä helluntailiikkeen synnyn että sen identiteetin keskiössä. Samalla hän korostaa jälleen helluntailaisuuden jatkavan alkuseurakunnan opillista perintöä, kun sanoo, että helluntailaisuuden identiteetti on syntynyt jo ensimmäisten opetuslasten kokemassa henkikasteessa:

Helluntai-identiteetin perustus laskettiin jo ensimmäisenä helluntaipäivänä yläsalissa, kun Pyhä Henki vuodatettiin opetuslasten ylle. Satakaksikymmentä opetuslasta täyttyi silloin Hengellä sellaisella tavalla, että se nähtiin ja kuultiin.²⁰¹

Yläsalilla hän viitanee taivaaseen, ja tulee siten määritelleeksi henkikaste- ja ensitodisteopin alkuperän jumalalliseksi.

Ensitodisteoppia nimitetään aineistossa usein *klassiseksi helluntaiopiksi*.²⁰² Heikki Salmelan mukaan joidenkin pastorien näkemykset ensitodisteopin mahdollisesta lievemmästä tulkinnasta poikkeavatkin ”klassisen helluntailaisuuden perinteisestä ajattelusta”. Hänen mukaansa ”käsitystä, jonka mukaan aitoon Pyhän Hengen kasteeseen liittyy aina kielilläpuhuminen, on pidetty jopa helluntailaisuuden opillisena tuntomerkkinä”.²⁰³

Myös Jouko Ruohomäen mukaan ensitodisteoppi on helluntailaisen opin erityislaatuisuuden kulmakivi. Vuoden 2004 talvipäivillä on hänen mukaansa

²⁰⁰ Uskon pääkohdat 2014, 29.

²⁰¹ RV Hietanen 6.3.2014.

²⁰² RV Salmela 16.1.2008; RV Tedder 4.6.2008; RV Tedder 11.6.2008; RV Tedder 18.6.2008; RV Launonen 22.9.2010.

²⁰³ RV Salmela 16.1.2008.

peräänkuulutettu ”liikkeen perusasioita”. Ruohomäki vastaa tähän kaksiosaisella opetuskirjoituksella, jonka mukaan juuri ensitodisteoppi on helluntailaisuuden muista kristillisistä uskontokunnista erottava, omalaatuinen oppi. Hänen mukaansa vanhurskauttamiseen, pyhittämiseen, jumalalliseen parantumiseen ja Jeesuksen toiseen tulemiseen liittyvät opit ”saatiin perintönä muilta herätysliikkeiltä tai kirkoilta”. Hänen mukaansa ainoastaan oppi Pyhän Hengen kasteesta ja sen merkistä, kielten armolahjasta, on helluntailainen.²⁰⁴

Tämä opinkappale on viidestä ainoa, josta voidaan sanoa, että se on aidosti helluntailainen. --- Muistan kuinka professori Stanley Horton seminaariluennossaan mainitsi, että jotkut haluavat jättää pois kielilläpuhumisen Pyhän Hengen kasteen yhteydestä. Jos näin tehdään, hän vakuutti, silloin ei enää puhuta helluntailikkeestä, vaan kysymys on jostakin muusta liikkeestä. Tämä oppi on ollut liikkeen alusta asti helluntailainen oppi, miksi sitä pitäisi nyt karttaa.²⁰⁵

Kielillä puhumista pidetään siis helluntailaisuuden omaleimaisuuden keskeisenä tekijänä ja raja-aitana suhteessa muihin kristillisiin liikkeisiin. ”Helluntaiherätyksen yhtenä ”maamerkkinä” on ollut kielilläpuhuminen”, kuten Sainio ilmaisee.²⁰⁶ Maamerkki viittaa rajojen merkitsemiseen niin, että myös muut voivat ne nähdä. Myös helluntailiikkeen opillista historiaa artikkeleissaan erittelevän Samuel Tedderin mukaan ”juuri opetus kielilläpuhumisesta Pyhän Hengen kasteen merkinä erotti helluntailaisuuden omaksi liikkeekseen selvemmin kuin mikään muu tekijä”.²⁰⁷ Hänen mukaansa identiteettiä on kuitenkin vahvistettu myös luterilaisuudesta eroavalla kaste- ja seurakuntanäkemyksellä.

Osa identiteettikeskusteluun osallistuvista on kuitenkin sitä mieltä, että henkikaste tai ensitodisteoppi eivät yksinään ole opillisen identiteetin keskiössä, vaan myös esimerkiksi ”itsenäinen seurakuntamalli, evankelikaalinen pelastusoppi ja kaste” määrittävät sitä.²⁰⁸ Helluntailaisuus onkin erottunut Suomessa erityisesti luterilaisesta kirkosta aikuiskasteen ja itsenäisyyttä korostavan seurakuntamallin johdosta. Ensitodisteopin korostaminen identiteetin kulmakivenä saattaa liittyä enemmän muista helluntai-karismaattisista liikkeistä, kuten luterilaisen kirkon sisällä vaikuttavasta Hengen uudistuksesta, erottautumiseen. Karismaattisessa liikkeessä nimittäin korostetaan myös Pyhän Hengen tuntemista, henkilökohtaista uskoa ja armolahjoja, mutta ei opeteta ensitodisteoppia.²⁰⁹

Identiteetin vaaliminen liitetään liikkeen tulevaisuuteen, kuten pastori Samuel Tedderin haastattelussa vuonna 2014:

²⁰⁴ RV Ruohomäki 3.3.2004.

²⁰⁵ RV Ruohomäki 10.3.2004.

²⁰⁶ RV Sainio 1.6.2005.

²⁰⁷ RV Tedder 4.6.2008.

²⁰⁸ RV Salmela 31.1.2007 (Matti Kankaanniemi). Myös Hämäläinen 3.7.2014.

²⁰⁹ Kts. lisää esim. Ketola & Virtanen 2008a, 81; RV Salmela 22.6.2005.

Monet liikkeen pastorit ja raamatunopettajat ovat viime vuosina muistuttaneet helluntailaisen opin ja identiteetin säilyttämisestä. Identiteettiin liitetään keskeisesti historiallinen oppi kielilläpuhumisesta Pyhän Hengen kasteen merkinä. ”Usein sanotaan, että opillinen selkeys on voiman salaisuus. Ja että jos ei julisteta, mitä uskotaan kielilläpuhumisesta ja henkikasteesta, Pyhän Hengen toimintaa ei nähdä kohtaan enää lainkaan.”²¹⁰

Haastattelussaan Tedder piirtää uhkakuvan siitä, että Pyhän Hengen vaikutus kristityissä loppuu, jos ensitodisteoppia ei julisteta. Vuonna 2007 Ristin Voitossa kerrotaan myös, että ”lehden haastattelemat helluntai-karismaattiset johtajat näkivät kielilläpuhumisen laiminlyömisestä voivan jopa vaarantaa helluntai-karismaattisen kristillisyyden maailmanlaajuisen kasvun”.²¹¹ Helluntailaisuuteen on kuulunut perinteisesti vahva missionäärinen korostus, eli sen piirissä on tehty paljon lähetystyötä. Helluntailainen lähetysjärjestö Fida International onkin Suomen suurimpia. Käännättämistyöstä käytetään myös nimeä evankeliointi, mikä viittaa evankeliumin sanoman kertomiseen.²¹² Maailmanlaajuisesti helluntailaisten määrä kasvaa edelleen, mutta Suomessa se on 2000-luvulla pysynyt suhteellisen tasaisena.²¹³

Myös Jouko Ruohomäki puolustaa voimakkaalla retoriikalla kielilläpuhumista ja ensitodisteoppia kristillisyyden kasvun keskiössä. Hän uskoo, että henkikaste kielillä puhumisineen on olennainen asia ihmisten käännättämisessä kristityiksi, minkä vuoksi Saatana, Jumalan vastustaja, olisi yrittänyt piilotella oppia:

Ymmärrän, että oppi Pyhän Hengen kasteesta on niin tärkeä asia, että paholainen on tehnyt kaikkensa pimitäksensä sen kristilliseltä kirkolta. On vastenmielistä myöntää, mutta paholainen onnistui siinä. --- Pyhän Hengen kaste on ase, jolla seurakunnan on ollut tarkoitus voittaa ihmiset Kristukselle. Paholainen on muuttanut taktiikkaansa. Enää ei sellaisenaan vastusteta Pyhän Hengen kastetta. Sen sijaan vastustetaan kasteen merkkiä, kielilläpuhumista. --- Oppi Pyhän Hengen kasteesta ja kielilläpuhumisen merkistä on arvokas löytö. Siitä ei pidä luopua mistään hinnasta.²¹⁴

Ruohomäki esittää ensitodisteoppia vastustavien ihmisten olevan Paholaisen juonien vallassa ja missionäärisen tavoitteen saavuttaminen voi tämän vuoksi estyä. Tällainen retoriikka saattaa olla hyvin tehokasta ristiriitaisten äänien hiljentämiseksi.

Helluntailiikkeen jatkuvuudella perustellaan Ristin Voitossa myös sitä, että ensitodisteoppia tulisi lieventää. Tedder esimerkiksi kirjoittaa opin historiaa erittelevässä kirjoituksessaan, että muissa karismaattisissa liikkeissä on pidetty kiinni Hengen voimavaikutuksista, mutta hylätty klassiseen helluntailaisuuteen kuuluva tiukka

²¹⁰ RV Launonen 31.7.2014 (Samuel Tedder).

²¹¹ RV Salmela 31.1.2007.

²¹² Kärkkäinen 2005, 313.

²¹³ Kurki 2005, 60; RV Launonen 2.1.2013.

²¹⁴ RV Ruohomäki 10.3.2004.

ensitodisteoppi. Hänen mukaansa karismaattisen liikkeen eri haarat kasvavat, kun taas helluntaillaisuus ei. Vapaampi tulkinta henkikasteen merkeistä siis vaikuttaa tästä näkökulmasta kannattavammalta. Tedder kuitenkin toteaa vain, että oppiin suhtautumista olisi helluntaillaisuudessa selkeytettävä.²¹⁵ Heather Kavanin tutkimustulokset vahvistavat näkemystä, jonka mukaan liian tiukka opetus kokemusten luonteesta estää karismaattisuutta: hän on havainnut, että ajatus siitä, että hengellisten kokemusten tulisi sopia yhteisön raamatuntulkintaan, estää uskonnollisten kokemusten kokemista.²¹⁶

Muutamassa kirjoituksessa varoitetaan myös, että liike voi jakautua, kun kaikki eivät pysty oppia hyväksymään. Seuraavanlaiset Ristin Voitossa esitettävät tilastoinnit oppiin liittyvästä monimielisyydestä liittyvät myös liikkeen hajaantumisen uhkaan. Jo aiemmin mainittujen pastorien näkemysten lisäksi Ristin Voitossa kerrotaan myös eräästä Ison Kirjan opistoon tehdystä opinnäytetyöstä, jonka mukaan ”vain 24 prosenttia alle 50-vuotiaista vastaajista kannatti tulkintaa, että Pyhän Hengen kasteeseen liittyy aina kielilläpuhuminen”.²¹⁷ On huomioitava, että mainitun opinnäytetyön 200 henkilön näkemykset eivät todennäköisesti ole luotettava otos suomalaisista helluntaillaisista. Tulosten julkaisu voidaan kuitenkin nähdä esimerkkinä liikkeessä ilmenevistä erilaisista opillisista käsityksistä.

Teemu Mantsisen mukaan helluntaiherätys on alun perin ollut Suomessa radikaali, jopa lahkomainen liike, mutta myöhempien sukupolvien aikana se on muuttunut melko hillityksi kristilliseksi suunnaksi, jossa korostetaan hyvää kristillistä elämäntapaa ja kirkollisia rituaaleja. Erilaiset uskonnon harjoittamisen tavat näkyvät kuitenkin edelleen liikkeessä aiheuttaen jännitteitä.²¹⁸ Eija Kurki toteaa myös, että 1990-luvun puolivälin jälkeen Suomen helluntaiherätyksessä on syntynyt uusia pienryhmiä muun muassa opillisten kiistojen vuoksi.²¹⁹ Ristin Voitossa esitetty pelko liikkeen jakautumisesta vaikuttaa siis perustellulta.

5.5 Opista eriävät kokemukset ja niihin suhtautuminen

Joissakin mielipidekirjoituksissa yritetään taistella ensitodisteoppia vastaan sillä perusteella, että helluntaillaisten todelliset henkikastekokemukset eivät vahvista sitä. Kirjoittaja tai joku hänen tuntemansa on itse kokenut, että Pyhä Henki on tullut häneen, mutta kielillä puhumista ei ole ilmennyt. Joko uskova itse on ajatellut sen silti olleen henkikaste, tai kuten seuraavassa esimerkissä, läsnäolijat ovat tulkinneet tapahtuman niin.

²¹⁵ RV Tedder 11.6.2008.

²¹⁶ Kavan 2004, 181.

²¹⁷ RV Salmela 17.3.2010.

²¹⁸ Mantsinen 2015a, 44.

²¹⁹ Kurki 2005, 60.

He sanoivat nähneensä, että Pyhä Henki tuli minuun. En puhunut sanaakaan kielillä, ja ne tulivat vuosia myöhemmin, jääden armolahjaksi.²²⁰

Eräässä mielipidekirjoituksessa kirjoittaja taas toteaa, ettei hänen kielillä puhumisen armolahjansa ole alkanut hänen henkikastekokemuksensa aikana, vaan kehittynyt vähitellen. Hän kyseenalaistaakin tämän perusteella ensitodisteopin ja vetoaa tulkintansa tueksi myös helluntailaisuuden historialle tärkeän Thomas Parrattin kokemuksiin:

Asiasta keskusteltuani minusta tuntuu, ettei kokemukseni ole edes mitenkään poikkeava. Vastaavia löytyy useita ja ilmeisesti myös herätyksen pioneeri T.B. Barratt koki aikanaan samoin, hän ei vain halunnut sanoa sitä suoraan.²²¹

Tulkinta Barrattin näkemyksistä on tässä erilainen, kuin opetuskirjoituksissa esitetty.²²²

Kokemusten käyttäminen perusteluina opin kyseenalaistamiselle torjutaan kuitenkin hyvin jyrkästi. Esimerkiksi Martti Myllymäki kertoo sekä omasta kielettömästä henkikastekokemuksestaan että erään toisen henkilön samanlaisesta kokemuksesta ja esittää niiden perusteella, että ensitodisteoppia tulisi pohtia uudelleen.²²³ Hänen mielipidekirjoitukseensa vastataan tiukasti:

Lukijapalstan kirjoitus (RV 13) ”Eivät kaikki puhu kielillä” perustuu lukemani perusteella kokemuksiin ja sitä on syytä kommentoida. Opetus Pyhästä Hengestä ei voi enempää kuin muukaan opetus hengellisistä asioista perustua kenenkään kokemuksiin vaan perusta on Jumalan Sana, toimipa se sitten omassa elämässä tai ei. Jeesus käski opetuslasten odottamaan Pyhän Hengen kastetta (Apt. 1:4) Kiistämätön tosiasia on, että saadessaan sen, he kaikki puhuivat kielillä (Apt. 2:2-4).²²⁴

Kokemukset siis tyrmätään perinteisen Raamatun tulkinnan perusteella. Myös David Petts tuomitsee raamatun vastaisena näkemyksen, jonka mukaan henkikasteesta riittää jokin muu merkki. Hänen mukaansa ”Uusi Testamentti ei tue käsitystä, jonka mukaan todisteeksi Hengen saamisesta riittäisi jonkinlainen ’sisäinen todistus’”.²²⁵

Ensitodisteopin tiukkaa versiota vastustetaan mielipidekirjoituksissa kuitenkin myös sillä perusteella, että henkikasteesta seuraa monia muitakin merkkejä, kuin kielillä puhuminen, eikä siksi ole loogista vaatia juuri sitä todisteeksi. ”Kielillä puhuminen ei ainoa merkki Hengellä täyttymisestä”, kuten Marja Sollo otsikoi kirjoituksensa:

²²⁰ RV Myllymäki 24.3.2004.

²²¹ RV Helläkoski 19.3.2002.

²²² Kts. kpl 5.3.

²²³ RV Myllymäki 24.3.2004.

²²⁴ RV Wendelin 31.3.2004.

²²⁵ RV Petts 16.1.2008.

Nähdäkseni Hengellä täyttymisestä on kuitenkin myös muita merkkejä, kuten yli ymmärryksen käyvä rauha ja ilo, halu todistaa uskosta (kukin itselleen ominaisella tavalla), sisäinen palo syvempään Jeesuksen tuntemiseen ja jumalallisen rakkauden välikappaleena olemiseen. Tavoitelkaamme siis Hengellä täyttymistä ja kielillä puhumisen lahjaa, mutta älkäämme tehkö kielillä puhumisesta mittaria sen suhteen, milloin ihminen on täytynyt ”oikeoppisesti” Pyhällä Hengellä.²²⁶

Myös aiemmin mainitussa pastorikyselyssä pastorien kerrotaan vastanneen, että Pyhän Hengen täyteys voi ilmetä myös esimerkiksi muina armolahjoina tai palvelutehtävässä vahvistumisena. Artikkelin mukaan monet pastorit toteavat ”kielilläpuhumisen olevan kuitenkin yleisin, jopa lähes poikkeuksetta Pyhällä Hengellä täyttymiseen liittyvä ilmiö”.²²⁷ Opetuskirjoituksissa puolestaan todetaan toisinaan, että henkikasteeseen voi tosiaan liittyä myös muita merkkejä, mutta että ainoastaan kielillä puhuminen riittää yksin todisteeksi:

Eikä kielillä puhuminen suinkaan sulje pois muita Pyhän Hengen vaikuttamia asioita: profetoimista, iloa, ylistystä, palvontaa jne. Ne sopivat mitä mainioimmin yhteen tämän perusmerkin kanssa.²²⁸

Tärkeää tuntuu olevan se, että myös ulkopuoliset voivat nähdä henkikasteen merkin. Erityisiä rakkauden ja ilon tuntemuksia on vaikeaa todeta ulkopuolelta, eikä esimerkiksi Hengestä johtuva ylistäminen välttämättä eroa tavallisesta, luonnollisesta ylistämisestä mitenkään. Esimerkiksi pastori Jarkko Lindqvist toteaa opetuskirjoituksessaan, että Raamatun mukaan Hengellä täyttymistä seuraa yleensä kielillä puhuminen, mutta aina vähintään jokin ”vastaava näkyvä merkki”. Tällainen merkki voi olla esimerkiksi profetia tai ihmeparantumisen.²²⁹ Uskovan oma tunne henkikasteen saamisesta ei siis riitä, vaan yhteisön on annettava sille hyväksyntänsä.

Joissakin teksteissä ilmaistaan, ettei kielelöntä henkikastetta tarvitse välttämättä heti epäillä, sillä kielet voivat tulla jälkikäteen. Esimerkiksi Tapio Sopenan opettaa, että kielten armolahja voi ilmetä vasta myöhemmin.²³⁰ Kielten viivästymisen vuoksi ei aina halutakaan mitätöidä henkikastekokemusta, kuten ilmenee pastorien näkemyksiä kartoittaneesta kyselystä:

Osa niistä, jotka uskovat kielillä puhumisen lahjan liittyvän aina Pyhän Hengen kasteeseen, totesivat lahjan voivan kuitenkin jäädä vastaanottajan arkuuden tai muun syyn vuoksi käyttämättä tai ilmenevän kastehetkeä myöhemmin.²³¹

²²⁶ RV Sollo 28.1.2004. Myös RV Huima 18.2.2004; RV Leivo3 14.4.2004.

²²⁷ RV Salmela 16.1.2008.

²²⁸ RV Sopenan 5.7.2006. Myös RV Ahvenainen 25.3.2009.

²²⁹ RV Lindqvist 2.5.2012.

²³⁰ RV Sopenan & Jylhä 11.7.2012 (Sopenan).

²³¹ RV Salmela 16.1.2008.

Ilmiölle annettava selitys on se, että kaikki periaatteessa saavat kielillä puhumisen armolahjan, mutta eivät jostain syystä, esimerkiksi ujouden takia, ota sitä käyttöön.²³² Kielillä puhumattomuus on siis ihmisestä kiinni.

On huomattava, että kirjoituksissa, joissa myönnetään kielten armolahjan voivan jäädä puuttumaan henkikasteen hetkellä, puolustetaan silti samalla henkikasteen ja kielillä puhumisen yhteyttä – viivästetysti. ”Oleellista on, että Pyhällä Hengellä täyttyneellä on mahdollisuus puhua kielillä”, kuten Autio huomauttaa.²³³ Kielten tavoittelua kehotetaan jatkamaan, kunnes merkki on saatu:

Vaikka joku sanoisi täyttyneensä Pyhällä Hengellä ilman kielilläpuhumisen todistetta, meidän ei pitäisi asettaa heidän kokemukseensa kyseenalaiseksi. Sen sijaan meidän tulisi rohkaista häntä puhumaan kielillä, koska sille ei ole mitään estettä.²³⁴

Jos joku sanoo saaneensa Pyhän Hengen kasteen mutta ei ole puhunut kielillä, en yritä kiistää hänen kokemuksestaan. Sen sijaan sanon hänelle, että mikäli hän todella on saanut Hengen kasteen, Raamatun mukaan hän olisi voinut – ja hänen olisi pitänyt – puhua kielillä. Rohkaisen häntä jatkamaan samalla tiellä ja korjaamaan puutteen.²³⁵

Armolahjan nähdään olevan jokaiselle uskovalle mahdollinen. Näkemystä tukevat myös kirjoitukset siitä, että myös esimerkiksi puhevikaiset ja kuurot voivat puhua kielillä.²³⁶ ”Kielilläpuhuminen on jokaisen uskovan lahja, jota kannattaa tavoitella”, toteaa Martti Ahvenainen.²³⁷ Juhani Kuosmanen taas vetoaa Paavalin sanoihin ”tahtoisin teidän kaikkien puhuvan kielillä” (1. Kor. 14:5). Vaikka kieliä ei vaadittaisikaan ehdottomasti merkkinä henkikasteesta, niiden saamista odotetaan uskovalta joka tapauksessa jossain vaiheessa. Niissäkin kirjoituksissa, joissa sanotaan, että henkikasteesta ei välttämättä aina ilmene kielillä puhumista, todetaan silti, että kielillä puhumisen armolahja kuuluu kaikille.²³⁸

Aineistosta ei myöskään löydy yhtäkään tarinaa, jossa uskova ei olisi vähintään jossain vaiheessa henkikasteen jälkeen saanut kielillä puhumisen armolahjaa. Esimerkiksi Helläkoski ilmaisee kykenevänsä puhumaan mielipiteensä kirjoitushetkellä kielillä, vaikka kertoo niiden puuttuneen henkikasteesta.²³⁹ Mielipidepalstalla kerrotut ensitodisteopista poikkeavat tarinat siis kyseenalaistavat vain sen, että kielten pitäisi ilmetä juuri henkikasteen yhteydessä. Täysin kielettömät henkikastetarinat puuttuvat kokonaan.

²³² RV Ahvenainen 15.5.2013.

²³³ RV Autio 31.5.2006.

²³⁴ RV Palmi 24.5.2006 (David Petts). Myös RV Sopenen & Jylhä 11.7.2012.

²³⁵ RV Petts 16.1.2008.

²³⁶ RV Salmela 7.2.2007. Kuurojen kerrotaan puhuvan kielillä yleensä viittoen, joskus myös ääneen.

²³⁷ RV Ahvenainen 15.5.2013.

²³⁸ RV Wendelin 31.3.2004; RV Palmi 24.5.2006; RV Autio 31.5.2006 (Timo Puustelli); RV Petts 16.1.2008; RV Sopenen & Jylhä 11.7.2012.

²³⁹ RV Helläkoski 19.3.2002.

Henkikasteprosessi näyttää jäävän uskovan kohdalla ikään kuin kesken, jos kieliä ei välittömästi tule. Ajatellaan, että uskovassa itsessään on jokin ”puute”, joka pitää korjata, jotta henkikaste voi täydentyä kielilläpuhumisella. Tätä tukevat kertomukset siitä, että ihmisten henkikastekokemukseen on lopullisesti uskottu vasta, kun he ovat puhuneet kielillä.²⁴⁰ Voitaisiin puhua eräänlaisesta pitkittyneestä initiaatiosta, jossa uskova kokee itse saaneensa helluntailaiseksi ja Jeesuksen seuraajaksi identifioivan henkikasteen, mutta yhteisö ei anna asialle hyväksyntää. Siirtymäriitteihin perinteisesti liitettyjen vaiheiden mukaan voitaisiin myös puhua liminaalitalasta, jossa yksilö ei varsinaisesti ole aiemmassa, muttei myöskään tulevassa asemassaan.²⁴¹ Yhteisön perinteen näkökulmasta riitistä puuttuu merkittävä osa. Aiemmankin tutkimuksen mukaan on selvää, että henkikaste on helluntailaisuudessa siirtymäriitti, jonka avulla ihminen määrittyy helluntailaiseksi uskovaksi.²⁴² Tämän aineiston perusteella kielillä puhuminen toimiikin sellaisena suoritettavana rituaalina, jonka muut voivat todistaa ja jonka kautta ihminen pääsee uuteen asemaansa.

²⁴⁰ RV Sollo 28.1.2004; RV Myllymäki 24.3.2004; RV Tuovinen 27.5.2009.

²⁴¹ Kts. myös Holm 1984, 147.

²⁴² Esim. Holm 1987, 387.

6. KIELILLÄ PUHUMISEN ARMOLAHJAN SAAMINEN JA KÄYTTÄMINEN

6.1 Jumalan vai ihmisen vallassa?

Kysymykseen armolahjan saamisesta ja käyttämisestä liittyy olennaisesti käsitys siitä, voiko ihminen ylipäättään vaikuttaa asiaan itse. Myös tässä suhteessa aineistossa ilmenee ristiriita. Kielten armolahjan opetetaan olevan toisaalta Jumalan Hengen antama yliluonnollinen lahja, toisaalta taas sen tavoittelussa pitää joidenkin tekstien mukaan uskovan olla itse aktiivinen. Etenkin ensimmäistä kielilläpuhumisen tapahtumaa kuvataan sekä opetuskirjoituksissa että narratiiveissa useimmiten hyvin spontaaniksi tapahtumaksi. Vaikka ihminen olisikin odottanut ja toivonut kastetta, Pyhän Hengen kuvataan yllättäen ottavan ihmisen ainakin osittain valtaansa. Uskotaan, että Pyhä Henki jakaa armolahjoja niin kuin haluaa ja antaa myös kielet ja niiden sanat ihmiselle.²⁴³

Opetuskirjoituksissa korostetaan, että ihmisen pitää uskaltaa antautua Pyhälle Hengelle. Esimerkiksi Jarkko Linqvist opettaa, että ” koska lahjan vastaanottamiseen liittyy niin henkilökohtainen asia kuin oman puhejärjestelmän Jumalalle antaminen, se vaatii yleensä tiettyä ’uskon hyppyä’ ja luottavaista lapsenmielisyyttä”.²⁴⁴ Seuraavassa kertomuksessa kuvataan Jumalan valtaan antautumisen tärkeyttä:

Olin Pyhän Hengen kastetta rukoillessani pyytänyt, että se tapahtuisi hillitysti. Raamatusta ymmärsin, etten saa asettaa Jumalalle ehtoja. Niinpä muutin rukoustani: täytyä niin kuin parhaaksi näet. Kun täytyin Hengellä, kielillä puhuminen alkoi hyvin voimakkaasti, kuin pato olisi murtunut. Kokemus oli hämmäntävä mutta selkeä opetus ehdottoman antautumisen tärkeydestä.²⁴⁵

Spontaanuutta ja Jumalalle antautumista korostetaan erityisesti ensimmäisen kielilläpuhumiskokemuksen yhteydessä. Aineisto vahvistaakin Heather Kavanin huomiota siitä, että juuri ensimmäinen kielilläpuhumiskokemus on usein spontaani ja voimakas. Aineistossa kuvattu tunne Jumalan vallassa olemisesta voidaan yhdistää myös muuttuneeseen tietoisuuden tilaan.²⁴⁶

Toisaalta erityisesti Haaviston opetuskirjoituksissa huomautetaan, että uskova ei saa olla passiivinen, vaan että ” rukoilijan on itse puhuttava”:

²⁴³ RV Haavisto 26.4.2000; RV Lopenen 3.2.2010; RV Ahvenainen 15.5.2013; RV Kuru 21.8.2014; RV Tanskanen 21.8.2014.

²⁴⁴ RV Lindqvist 2.5.2012. Myös RV Haavisto 30.5.2007.

²⁴⁵ RV Lopenen 3.2.2010 (Matti Juurikkala).

²⁴⁶ Kts. Kavan 2004, 177-178.

Yleinen vaikeus kielten lahjan vastaanottamisessa on passiivisuus: odotetaan, että Pyhä Henki alkaisi puhua uskovan suun kautta automaation tavoin. Tämä väärinkäsitys voi estää astumasta Jumalan virtaan siitä huolimatta, että Hengen läsnäolo on ilmeinen. Vaikka rukoukija ei itse määrääkään kielillä puhumisensa sisältöä, tapahtuma on hänen tahtoelämänsä alainen.²⁴⁷

Etenkin ensitodisteopin kannattajat korostavat ihmisen omaa aktiivisuutta lahjan käyttämisen aloittamiseksi sen sijaan, että odottaisi spontaania Hengen valtaan joutumista. Heidän näkemyksensä mukaan jokaisella uskovalla on mahdollisuus päästä Pyhän Hengen vaikutukseen ja alkaa puhua kielillä: ”milloin tahansa Jumala voi antaa tämän lahjan. Sehän ei ole Jumalasta vaan meistä ihmisistä kiinni”.²⁴⁸ Aineistosta kuitenkin ilmenee myös, että yliluonnolliseen ilmiöön suhtautuminen on joillekin hankalaa:

Eräs yleinen vaikeus kielten lahjan vastaanottamisessa on jännitteisyys ja epävarmuus yliluonnollisen suhteen. Kun Pyhä Henki koskettaa, niin etsivä saattaa ryhtyä iloissaan hyvinkin äänekkäästi ylistämään – mutta omalla äidinkielellään, vaikka suuhun on tulvimassa vieras kieli. Kielillä puhuessa on uskallettava irrottautua äidinkielestä ja heittäytyttävä Jumalan lupauksen varaan.²⁴⁹

Haavisto kuvaa yllä yliluonnollisen suhteen ilmenevää jännitteisyyttä yleiseksi ongelmaksi: hänen mukaansa ihmiset eivät uskalla puhua kielillä vaikka pystyisivät siihen. Myös Ahvenaisen mukaan uskova voi joutua odottamaan henkikastetta ja kielilläpuhumista ” kriittisen asenteen tai järkeilyn takia”.²⁵⁰

Yliluonnolliseksi uskottu kielillä puhumisen lahja vaikuttaa siis vaativan sekä omaa yritystä että toisaalta suurta heittäytymistä kokemukseen, jota ei voi tuntea ennalta. Teemu Mantsisen mukaan suomalainen kulttuuri, jossa arvostetaan vaatimattomuutta ja karsastetaan huomiota herättävää käyttäytymistä, vaikuttaa myös helluntaiseurakunnissa ilmaistavaan uskonnollisuuteen.²⁵¹ Koska voimakkaat herätykset, joissa karismaattisia ilmiöitä ilmenee paljon, eivät enää juurikaan kuulu suomalaiseen vakiintuneeseen helluntailaisuuteen, saattaa armolahjojen käyttäminen olla uskoville hankalaa. Kielilläpuhumista voidaan pitää suomalaisessa kulttuurissa tällöin kalliina signaalina, koska sen tuottaminen vaatii toisinaan oman mukavuusalueen ulkopuolelle menemistä.²⁵² Se ilmaisee yhteisölle, että yksilö on todella sitoutunut helluntailaiseen uskoon, jossa Pyhän Hengen henkilökohtaista tuntemista korostetaan.

²⁴⁷ RV Haavisto 30.5.2007.

²⁴⁸ RV Autio 31.5.2006 (Timo Puustelli). Myös Haavisto 26.4.2000; Ahvenainen 31.7.2002; Haavisto 30.5.2007; Tanskanen 21.8.2014.

²⁴⁹ Haavisto 30.5.2007.

²⁵⁰ RV Ahvenainen 25.3.2009.

²⁵¹ Mantsinen 2015a, 49-50.

²⁵² Kalliista signaaleista kts. lisää Sosis & Alcorta 2003, 266-268; Stark & Finke 2000, 144-145.

6.2 Kielet saa uskomalla Jeesuksen lupauksen helluntaista

Markuksen evankeliumissa Jeesus lupaa: ”Nämä merkit seuraavat niitä, jotka uskovat: -- he puhuvat uusilla kielillä”. (Mk. 16:17)²⁵³

Ristin Voitossa todetaan, että Jumala on luvannut Raamatussa kuvatun henkikasteen ja kielillä puhumisen lahjan kaikille uskoville. Martti Ahvenaisen Raamatun lainaukseen tekemä lyhennys yllä liittää uskomisen ja kielillä puhumisen selkeästi toisiinsa: uskosta seuraa kielillä puhumisen armolahja. Useassa kirjoituksessa usko tähän Jeesuksen lupaukseen esitetäänkin periaatteessa ainoaksi vaatimukseksi, jotta kielillä puhuminen voisi alkaa.²⁵⁴ Opetuskirjoitusten mukaan jokainen uskova on aivan välittömästi kykeneväinen puhumaan kielillä kun usko lupaukseen henkikasteesta ja kielilläpuhumisen armolahjasta on syntynyt:

Heti kun heittädyt lupauksen varaan, kykenet puhumaan vierailta kielillä.²⁵⁵

Kun [henkikasteen ja kielillä puhumisen] lahjaa on rukoiltu, se on rohjettava ottaa uskossa vastaan ja Pyhään Henkeen luottaen alettava puhua, kuten ensimmäisestä helluntaista kerrotaan.²⁵⁶

Ahvenaisen opetuskirjoituksessa, johon jälkimmäinen lainaus sisältyy, uskovia käsketään yksinkertaisesti vain aloittamaan kielillä puhuminen, sillä siihen ei ole mitään estettä. Myös eräs narratiivi kielillä puhumisen alkamisesta toistaa tällaisen luottavan uskon merkitystä:

Jo opetuksen aikana aloin uskoa, että Hengen täyteys kuuluu minulle, ja jo yhteisen rukouksen aikana, ennen käsien päälle panemista, aloin uusin kielin ylistää Herraa.²⁵⁷

David Petts taas opettaa, että jos kielillä puhuminen on jäänyt puuttumaan henkikasteen kokeneelta uskovalta, täytyy vahvistaa hänen uskoaan lupaukseen: ”Pyhällä Hengellä täyttyneelle kielilläpuhuminen on mahdollista, mutta sen käyttöönotto vaatii usein uskoa ja luottamusta”.²⁵⁸ Vaikka siis henkikaste on jo osoitus uskosta, tarvitaan lisää luottamusta, jotta myös kielet voivat tulla.

²⁵³ RV Ahvenainen 15.5.2013. Raamatun tekstin lyhennys kuuluu alkuperäiseen lähteeseen.

²⁵⁴ RV Haavisto 26.4.2000; RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Palmi 24.5.2006 (David Petts); RV Petts 16.1.2008; RV Ahvenainen 25.3.2009; RV Ahvenainen 15.5.2013.

²⁵⁵ RV Haavisto 26.4.2000.

²⁵⁶ RV Ahvenainen 15.5.2013.

²⁵⁷ RV Salmela 22.6.2005.

²⁵⁸ RV Palmi 24.5.2006 (David Petts).

Petts kirjoittaa myös, että ”kielillä puhumisen aloittamiseen tarvitaan uskoa vain hyvin pieni määrä”.²⁵⁹ Toinen vastaavanlainen lähestymistapa on puhe henkikasteen ja kielten lahjan kuulumisesta myös heikommille uskoville:

Jeesuksen eikä sinun rukouksesi toi Pyhän Hengen luoksesi. Hänen rukouksen toimivuutta ei heikommankaan uskovan tarvitse epäillä.²⁶⁰

Tekstiyhteyden perusteella vaikuttaa, että lausahdus on tarkoitettu luottamuksen vahvistamiseksi: kenenkään ei tarvitse epäillä omaa uskoa, vaan voi luottaa Jumalan armoon asiassa. ’Heikompi uskova’ on kuitenkin ilmaus, jota käytetään muissakin yhteyksissä kuvaamaan ihmistä, jonka itsehillintä tai uskon varmuus on heikko. Esimerkiksi vuonna 2000 käydään mielipidekeskustelua viinin juomisesta ja eräässä kirjoituksessa varoitetaan kiusaamasta viininjuomisella heikompia uskovia, jotka eivät pysty sitä vastustamaan.²⁶¹ Jorma Saarinen opettaa, että kun ”elämäntapakysymyksistä ollaan eri mieltä, vahva ottaa vastuun heikommasta”.²⁶² Lisäksi Haavisto kirjoittaa rukouksella parantamisesta, että kukin voi tehdä sitä ”uskonsa määrän mukaan”.²⁶³

Uskomisessa vaikuttaa siis olevan erilaisia tasoja, jotka liittyvät elämän valintoihin, mutta myös armolahjojen käyttömahdollisuuksiin. Kielillä puhumisen armolahjan opetetaan kuitenkin olevan mahdollista kaikille, eikä sen alkamiseksi vaadita erityisen voimakasta uskoa. Samalla paineet sen toteuttamiseen voivat kuitenkin kasvaa. Opetuksen mukaisesti voidaan nimittäin ajatella, ettei ihmisellä, jolta armolahja puuttuu, ole riittävästi uskoa. Myllymäki toteaaakin mielipidekirjoituksessaan, että jotkut uskovat saattavat alkaa ajatella, ”ettei ole enää uskoakaan kun kielet eivät tule”.²⁶⁴

Eräs konkreettinen asia, jonka ajatellaan edistävän kielilläpuhumisen alkamista, on ääneen kiittäminen. Uskovan tulee kiittää Jumalaa rukouksessa jo etukäteen, koska tämä on antanut kielillä puhumisen armolahjan kaikkien saataville.²⁶⁵ Haavisto selittää, että kiittäminen kuvaa uskovan kyseenalaistamatonta luottamusta Jumalan lupaukseen:

Me ammennamme kaiken Jumalalta uskon kautta. Järjestys Jumalan lupauksen kokemisessa on se, että ensin uskomme Jumalan lupauksen ja sitten koemme sen. --- Jos naapurisi lupaa sinulle kupin kahvia, niin sinä omistat lupauksen jo ennen kahvin kiehumista ja sanot välittömästi ”kiitos”.²⁶⁶

²⁵⁹ RV Petts 16.1.2008.

²⁶⁰ RV Haavisto 26.4.2000.

²⁶¹ RV Vuori 13.9.2000.

²⁶² Saarinen 22.3.2006.

²⁶³ RV Haavisto 30.5.2007.

²⁶⁴ RV Myllymäki 24.3.2004.

²⁶⁵ RV Haavisto 26.4.2000; RV Haavisto 11.5.2005; RV Myllymäki 24.3.2004; RV Saarinen 13.9.2000; RV Salmela 22.6.2005.

²⁶⁶ RV Haavisto 26.4.2000.

Aineistossa etukäteen kiittäminen koetaan toisinaan myös ahdistavana, sillä se korostaa uskomusta, jonka mukaan kaikkien tulisi kyetä puhumaan kielillä.²⁶⁷ Jos uskova ei saakaan armolahjaa, kiittäminen ikään kuin korostaa sitä, että vika on hänessä itsessään.

6.3 Synti kielillä puhumisen armolahjan esteenä

Vaikka Ristin Voitossa puhutaankin myös heikon uskon riittämisestä, kielten alkamista edeltävälle uskolle esitetään toisaalta myös lisätarkennuksia. Seuraavassa esimerkissä mielipidekirjoittaja kertoo kuulleensa opetusta pyhittymisen tarpeesta ennen henkikaste- ja kielikokemusta:

Turhan kielten tavoittelun jälkeen on helppo myös syyllistää itseään. Ihminen, joka ei puhu kielillä – eli täyty Hengellä, kuten asiaa usein tulkitaan – ajattelee, että hänessä on kristittyinä jotakin vikaa. ”Ehkäpä en ole sataprosenttisesti antautunut Jumalalle, tai minussa on jotain syntiä.” On kuultu opetusta, jonka mukaan uskovien tulee poistaa kaikki epäpyhä itsestään, jotta Pyhä Henki voisi tulla heihin.²⁶⁸

Kirjoittaja kuitenkin vastustaa tällaista opetusta, sillä hänen mukaansa ” Jumalan silmin katsottuna uudestisyntyneet on ’Kristuksessa’ eli jo kertakaikkisen pyhä”. Toinen mielipidekirjoittaja taas kertoo, että kun kielillä puhuminen ei ole odotuksista huolimatta alkanut, on alettu epäillä uskovien toteuttavan salaisia syntejä.²⁶⁹ Kyseiset tekstit eivät ole opetuksia, vaan ihmisten kertomuksia omista kokemuksistaan uskovien yhteisössä. Ne kuitenkin vahvistavat sen, että edellisessä kappaleessa esitellyn opetuksen kääntöpuolena voi olla kielillä puhumattomien henkilöiden syyllistäminen ja heidän elämäntapansa kyseenalaistaminen.

Tarkempia listauksia siitä, miten pitäisi elää voidakseen puhua kielillä, ei varsinaisessa aineistossani esitetä, mutta muualla Ristin Voitossa on löydettävissä paljonkin viestejä oikeanlaisesta elämäntavasta. Ne liittyvät esimerkiksi seksuaalisuuden toteuttamiseen, pukeutumiseen ja käyttäytymistapoihin.²⁷⁰ Ainoa suoranaisesti kielillä puhumiseen liittyvä teema on alkoholin käyttö. Se, että ihmisten on todettu puhuvan kielillä myös humalassa, ilmenee ongelmallisena synnittömyyden vaatimuksen suhteen:

²⁶⁷ RV Myllymäki 24.3.2004; RV Haavisto 11.5.2005.

²⁶⁸ RV Partanen 21.4.2004.

²⁶⁹ RV Myllymäki 24.3.2004.

²⁷⁰ Esim. RV Salmela 3.8.2005; RV Kontinen 3.5.2006; RV Munther 19.4.2006; Puoliväli 17.11.2010; RV Ahvenainen 15.8.2012. Kts. myös Ruohomäki 2012, 278-280.

Kokemus osoittaa, että ihmiset voivat puhua kielillä, vaikka heidän jumalasuhteensa ei olisi kunnossa. On tapauksia jolloin luopumuksessa elävä uskova on puhunut humalatilassa kielillä häiriten hengellistä tilaisuutta. Kielilläpuhuminen ei siis ole tae ihmisen hyvästä hengellisestä tilasta. Kielten lahja voi jäädä ihmisen henkeen, vaikka hän elää synnissä. Tällaisesta kielilläpuhumisesta tai rukoilemisesta ei kuitenkaan ole hyötyä. Pyhä Henki innoittaa rukousta vain, kun sisäinen ihminen on oikeassa suhteessa Jumalaan.²⁷¹

Ahvenainen ratkaisee ristiriitaisuuden kirjoituksessaan kieltämällä kielten olevan tällaisessa tapauksessa Pyhästä Hengeltä. Kyseessä on siis ilmeisesti jonkinlainen opittu tapa, jota voi mekaanisesti toistaa myös ilman Hengen vaikutusta. Aiemmassa, vuodelta 2002 olevassa, opetuskirjoituksessa hän ilmaisee vielä selkeämmin, että puhutun kielen tuottaa syntitapauksessa ainoastaan ihminen, eikä se tällöin ole yliluonnollista.²⁷² Näin ollen ihminen ei myöskään pysty todistamaan jumalasuhteestaan ainoastaan kielillä puhumalla. On huomionarvoista, että yksilön elämäntapa on seurakunnan näkökulmasta merkittävämpi todistus terveestä jumalasuhteesta kuin armolahja.

Sen lisäksi, että synty voi estää kielillä puhumisen, se voi aineiston mukaan vaikuttaa myös sen aitouteen ja turvallisuuteen. Kielillä puhumisen, kuten muidenkin karismaattisten lahjojen, ajatellaan voivan olla myös muuta kuin Pyhän Hengen vaikutusta. Ristin Voitossa puhutaan yleensä epäterveestä karismaattisuudesta silloin, kun armolahjojen käytön tai muun karismaattisen toiminnan uskotaan olevan väärästä lähteestä, eli joko ihmisestä itsestään tai pahoista hengistä. Ihmisen omasta vaikutuksesta syntyvä näennäinen kielillä puhuminen johtuu aineiston mukaan esimerkiksi esillä olemisen halusta tai ihmisen alitajunnasta. Tällaista ihmisestä lähtöisin olevaa armolahjan esittämistä kutsutaan yleensä sielullisuudeksi, sillä sielu on ihmisen inhimillinen osa, kun taas henki on yhteydessä Jumalaan. Pahat henget taas ovat lähtöisin Saatanasta ja huijaavat ihmistä luulemaan liikoja omasta hengellisyydestään.²⁷³

Ristin Voitossa opetetaan, että vain syntiä välttäänsä ihminen voi käyttää armolahjaa turvallisesti. Haavisto opettaa, että kun palvelee Jumalaa ”puhtain sydämin”, ei tarvitse pelätä, että Saatanan vaikuttaisi kielillä puhumisessa.²⁷⁴ Puhtaalla sydämellä viitataan yleensä vilpittömyyteen. Puhtaus yhdistyy myös synnittömyyteen. Ahvenainen lisää edellä mainitussa opetuskirjoituksessaan, että julkisynnissä elävän ihmisen kielilläpuhuminen saattaa olla myös pahojen henkien vaikuttamaa.²⁷⁵ Aineistosta ilmeneekin huoli kielillä puhumisen todellisesta lähteestä, mikä estää joitakin myös aloittamasta armolahjan käyttöä. Kyse on ”kielillä

²⁷¹ RV Ahvenainen 15.5.2013.

²⁷² RV Ahvenainen 31.7.2002.

²⁷³ RV Haavisto 26.4.2000; Pekki 2.7.2003; RV Ahvenainen 8.8.2007; RV Ahvenainen 25.3.2009; RV Lopenen 3.2.2010 (Liisa Nenonen); RV Ahvenainen 15.5.2013.

²⁷⁴ RV Haavisto 26.4.2000.

²⁷⁵ RV Ahvenainen 31.7.2002.

puhumisen aitouteen liittyvästä kipuilusta”, kuten Haavisto asian ilmaisee.²⁷⁶ Eräs mielipidekirjoittaja kertoo puhevikansa paranemisen kielillä puhumisen aikana olleen muille ”todistuksena siitä, että kielillä puhuminen on Jumalasta”.²⁷⁷ Aitous siis ei ollut itsestään selvä asia.

Myös Nils G. Holm on pohtinut sitä, miten ihminen saa varmuuden kokemuksensa aitoudesta ja pystyy tulkitsemaan sen jumalalliseksi. Hänen mukaansa on tyypillistä, että henkikasteen kokenut epäilee tapahtuman yliluonnollisuutta jälkikäteen. Tällöin kokeneempien uskovien vahvistus on tärkeää.²⁷⁸ John Wilsonin ja Harvey Clown tutkimissa helluntailaisissa seurakunnissa vain arvostetussa asemassa olevat henkilöt ovat voineet vahvistaa, milloin jokin kokemus on todella Jumalasta lähtöisin ja milloin ei. Heidän koetaan olevan elämäntavaltaan esimerkillisiä, mikä on johtanut heidän auktoriteettiasemaansa. Täten myös hengellisten kokemusten legitimoimisoikeuden kautta symboloidaan oikeaan elämäntapaan liittyviä normeja.²⁷⁹

Teemu Mantsisen mukaan helluntailaisuudessa on tärkeää suojella yhteisön pyhyyttä, sillä se edustaa Jumalan tulevaa valtakuntaa maan päällä. Siksi seurakuntalaisiin kohdistuu suuria odotuksia.²⁸⁰ Hän kertoo, että 60-luvulla on jopa toteutettu julkisia ripityksiä niille seurakuntalaisille, joiden käyttäytymisen on nähty uhkaavan ryhmän puhtautta. Julkiripitys ei hänen mukaansa enää ole juurikaan käytössä, vaan yksilöiden pyhyys varmistetaan ennen kaikkea sosiaalisella paineella ja normien sisäistämällä.²⁸¹ Edellä mainittu salaisista synneistä epäileminen voidaan kuitenkin nähdä sellaisena sosiaalisena paineena, joka saattaa pakottaa yksilön tunnustamaan syntejään. Ennen kaikkea kuitenkin kielillä puhumisen rituaaliin liittyvät ennakkovaatimukset ja sen turvallisen toteuttamisen ehdot voidaan nähdä normien sisäistämisen keinona. Niillä ohjataan yksilö tarkkailemaan omaa hengellistä tilaansa, jotta hän saisi kokea turvallisia Hengen vaikutuksia. Jos hänellä on epävarmuus omasta hengellisestä tilastaan, hän keskittyy todennäköisesti voimakkaammin yhteisössä kannateltuihin käsityksiin siitä, millaista on helluntailaiselle sopiva elämä. Seurakuntalaisten itsensä toteuttama hengellisen tilansa valvonta johtaa näin yhteisön normien vahvistumiseen. Foucault’n termin kyse on seurakuntalaisten hallinnasta, joka näyttää siltä, että se tapahtuu heidän omaa pelastumistaan varten.²⁸²

²⁷⁶ RV Haavisto 30.5.2007. Myös RV Ahvenainen 15.5.2013.

²⁷⁷ RV Kaukolahti 18.6.2008.

²⁷⁸ Holm 1991, 144.

²⁷⁹ Wilson & Clow 1981, 246.

²⁸⁰ Mantsinen 2014, 22, 108-109, 118-121.

²⁸¹ Mantsinen 2014, 141-144.

²⁸² Hallintavallasta kts. lisää Foucault 1991, 87-102; Foucault 2010, 163-182.

6.4 Kielten armolahja armoitetun esirukoilijan avustuksella

Pyhän Hengen vaikutusten, kuten kielillä puhumisen armolahjan, saamiseksi uskova kehoitetaan turvautumaan seurakuntaan.²⁸³ Koska kielillä puhumisen alkaminen samaistetaan aineistossa henkikasteen saamiseen, henkikastetta edistävien asioiden voidaan tulkita edistävän myös kielillä puhumisen armolahjan saamista. Henkikasteen tavoitteluun liittyvissä artikkeleissa ohjeet ovatkin hyvin samankaltaisia kuin varsinaisessa aineistossani. Myös niissä kannustetaan ihmistä pysymään uskovien yhteydessä, jos hän haluaa kokea Pyhän Hengen vaikutuksia. ”Yksinäisyydessä täytyminen on harvinaista”, toteaa eräs lehteen haastateltu saarnaaja.²⁸⁴

Useammasta kertomuksesta ilmenee, että kielillä puhuminen on alkanut tavallisen rukoilemisen aikana, kun uskova on esimerkiksi kiittänyt Jumalaa.²⁸⁵ Henkikasteen ja kielten armolahjan tavoitteluun liittyy usein myös toisen uskovon suorittama esirukous ja käten päälle paneminen. Esirukous tarkoittaa toisen ihmisen puolesta rukoilemista ja käten päälle paneminen taas sitä, että kokeneemmat uskovat johdattavat Jumalan voiman ruumiinsa kautta muille.²⁸⁶ Useassa tarinassa kielten saamisesta toistuukin jonkun esirukouksen apu kieliä tavoittellessa:

Vuosia sitten lastenleireillä ja juhannuskonferenssissa rukoilimme usein poikaporukalla. Pyysimme ja odotimme Pyhän Hengen täyteyttä. Meillä oli Jumalan jano. Muistan senkin, kuinka kerran rukoustilanteessa tuli kieleni päälle outoja ääniteitä, joita en kuitenkaan uskaltanut sanoa ääneen. Hieman myöhemmin jonkun tädin rukoillessa puolestani uskaltauduin puhumaan itselleni vierailta kielillä.²⁸⁷

Rukoilin hänen [kieliä toivoneen henkilön] kanssaan parisen minuuttia. Itse en kokenut mitään, mutta tämä alkoi puhumaan kielillä.²⁸⁸

Näissä esimerkeistä jää vielä hieman epäselväksi, ovatko kieliä tavoitelleet henkilöt saaneet toisen rukouksesta itseluottamuksen vahvistusta, joka on auttanut heitä aloittamaan kielillä puhumisen, vai ovatko he uskoneet Jumalan antaneen kielten lahjan tämän toisen ihmisen kautta.

Helluntailaisiin kokouksiin, sekä seurakunnassa että isoissa tapahtumissa, kuuluu yleensä esirukouspalvelu, jossa kokeneemmat seurakuntalaiset rukoilevat muiden puolesta

²⁸³ RV Salmela 16.1.2008; RV Ahvenainen 25.3.2009.

²⁸⁴ Salmela 23.5.2007 (Arthur Kukkula). Myös Katto 7.5.2010.

²⁸⁵ RV Kennedy 18.4.2001; RV Salmela 22.6.2005 (Marjatta Huuskonen ja Tapani Manninen); RV Lindqvist 2.5.2012; RV Ahonen 5.6.2014 (Jari Laine).

²⁸⁶ Wilson & Clow 1981, 244.

²⁸⁷ RV Lindqvist 2.5.2012.

²⁸⁸ RV Myllymäki 24.3.2004. Myös RV Haavisto 30.5.2007.

pyynnöstä.²⁸⁹ Seuraavissa esimerkeissä juuri esirukouspalvelu on mahdollistanut kielillä puhumisen aloittamisen.

Aloin puhua kielillä noin 14-vuotiaana, kun täytyin Pyhällä Hengellä seurakunnassa esirukouspalvelun aikana.²⁹⁰

Olin jo kauan pyytänyt kielillä puhumisen lahjaa ja hieman katkeroitunutkin, mutta en halunnut luovuttaa. Toive toteutui erään seurakunnan tilaisuudessa, kun menin eteen, vanhimmistoni kätensä päällä ja rukoili puolestani.²⁹¹

Myös kaksi kolmasosaa Nils G. Holmin tutkimukseen osallistuneista helluntailaisista on alkanut puhua ensimmäistä kertaa kielillä esirukouksen aikana. Hän esittääkin, että ryhmässä tapahtuvan esirukouksen nostatus auttavat henkilöä kokemukseen, jonka hän tulkitsee yliluonnollisena.²⁹² Karismaattiset kokoukset lisäävät hänen mukaansa myös yksilön kykyä ja halua omaksua rooleja, koska niissä sitä odotetaan; sosiaaliset estot tapahtuman tieltä on poistettu.²⁹³

Usein kielten armolahjan saamisessa auttanut esirukoilija on selkeästi uskonnollinen auktoriteetti, kuten seurakunnan vanhin, armoitettu eli Jumalan valtuuttama esirukouspalvelija tai kiertävä julistaja, evankelista.²⁹⁴ Esimerkiksi Ahvenainen opastaa, että henkikasteen ja kielillä puhumisen armolahjan saamiseksi ”kokeneen sielunhoitajan esirukous ja käsien päälle laittaminen voi olla suureksi hyödyksi”.²⁹⁵ Ristin Voitossa kerrotaan myös monen puhuneen ensimmäistä kertaa kielillä karismaattisen julistajan David Hallin suurkokouksessa.²⁹⁶ Voidaan puhua myös uskonnollisista spesialisteista. Tällaiseen spesialistiajatteluun liittyy nähdäkseni myös Ristin Voitossa mainittu ”uskonsa mukaan” rukoileminen.²⁹⁷ Toisilla uskotaan olevan voimakkaampi yhteys Pyhään Henkeen, jolloin he voivat myös toimia Jumalan voiman välittämisen agentteina.

Kielillä puhumisen tavoitteluun liittyvien rukousrituaalien kautta sekä vahvistetaan uskovien positiivista riippuvuutta seurakunnasta että tuotetaan uudelleen uskonnollisten spesialistien asemaa. Helluntailaisuudessa jokaisella uskovalla koetaan olevan valmiudet kohdata Jumala henkilökohtaisesti, jolloin spesialistia ei periaatteessa tarvita. Kokemukset

²⁸⁹ Kärkkäinen 2005, 314. Esimerkiksi juhannuskonferenssissa kerrotaan olevan esirukouspalvelua saatavilla opetuspuheiden jälkeen, kts. RV Kuru 21.8.2014.

²⁹⁰ RV Lopenen 3.2.2010 (Matti Juurikkala).

²⁹¹ RV Lopenen 3.2.2010 (Liisa Nenonen).

²⁹² Holm 1987, 386-387.

²⁹³ Holm 1991, 143-144.

²⁹⁴ RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Sollo 28.1.2004; RV Myllymäki 24.3.2004; RV Salmela 22.6.2005 (Tapani Manninen); RV Tuovinen 27.5.2009; RV Lopenen 3.2.2010 (Liisa Nenonen ja Matti Juurikkala); RV Ahonen 5.6.2014 (Niilo Närhi); RV Kuru 21.8.2014.

²⁹⁵ RV Ahvenainen 25.3.2009. Myös RV Salmela 16.1.2008; RV Ahvenainen 25.3.2009; RV Sopenen & Jylhä 11.7.2012.

²⁹⁶ RV Launonen 22.9.2010.

²⁹⁷ RV Haavisto 30.5.2007.

siitä, että jotkut yksilöt voivat auttaa muita hengellisten kokemusten pariin, tukevatkin helluntailaisuudessa ryhmän hierarkiaa. Uskontososiologi Catherine Bellin mukaan experttien auktoriteetti nojaa ennen kaikkea siihen, että heillä on kyky toimia välittäjänä ihmisen ja yliluonnollisen välillä. He voivat myös varmistaa että rituaali suoritetaan oikealla tavalla.²⁹⁸ Erityisesti edellisessä kappaleessa esille tuotu pelko siitä, että kielillä puhuminen saattaa myös olla seurausta sielullisuudesta tai pahoista hengistä, voi helpottua kun läsnä on uskonnollinen spesialisti. Samalla tullaan toistaneeksi sosiaalisten suhteiden järjestys, joka perustuu muun muassa siihen, että toisilla uskotaan olevan voimakkaampi yhteys Pyhään Henkeen.

Catherine Bellin mukaan papiston kehittyminen uskonnoissa on mahdollistanut experttiyden vakiinnuttamisen: jokaisessa seurakunnassa on pappi tai pappeja, jotka kontrolloivat pyhää voimaa.²⁹⁹ Ristin Voiton aineistoon kuuluu kuitenkin myös artikkeli, jossa kerrotaan joidenkin pastorien kokevan, ettei heillä ole armoitusta kielillä puhumisen esirukoiluun.

Moni vastaaja korosti erityisen armoituksen merkitystä. ”Vaikuttaa siltä, että jos vastaanottaja on ’valmis’ lahjan vastaanottamiseen, niin hän täytyy rukoilijasta huolimatta. Lukossa oleva ihminen tarvitsee asian hyvin ymmärtävän rukoilijan”, Lappeenrannan helluntaiseurakunnan johtava pastori Matti Karvinen toteaa.³⁰⁰

Erityisesti ”lukossa” olevien ihmisten koetaan tarvitsevan erityisen spesialistin apua. Näyttää siltä, että pastorien lisäksi tarvitaan edelleen myös muita karismaattisia experttejä johdattamaan ihmisiä Pyhän Hengen kokemusten pariin.

Hengelliseen hierarkiaan näyttää liittyvän myös moraalinen normisto. Erääksi toimivaa esirukousta edistäväksi seikaksi nimetään ”sielunhoitajan oman vaelluksen puhtaus ja raamatuntuntemuksen merkitys”.³⁰¹ Moraalisesti hyvin elävällä on siis suuremmat edellytykset olla voimakkaasti Hengen vaikutuksessa. Tätä tukee myös Wilsonin ja Clown edellisessä kappaleessa mainittu tutkimustulos, että karismaattiset auktoriteetit saavat asemansa esimerkillisen elämänsä kautta.³⁰²

²⁹⁸ Bell 1992, 134-135.

²⁹⁹ Bell 1992, 134.

³⁰⁰ RV Salmela 16.1.2008.

³⁰¹ RV Salmela 16.1.2008.

³⁰² Wilson & Clow 1981, 246.

6.5 Painostustilanteet esirukoukokouksissa

Toisinaan muiden uskovien tuesta tai esirukouksesta on ollut apua armolahjaa etsivälle, mutta jotkut tilanteet, joissa uskovia on yritetty johdattaa kielillä puhumisen aloittamiseen, on koettu myös ahdistavina. Eräs mielipidekirjoittaja puhuu traumaattisista kokemuksista:

Kielilläpuhumisen tavoitteluun saattaa joillain seurakuntalaisilla liittyä jopa traumaattisia kokemuksia ja pelkoja. Monesti ns. Pyhän Hengen kastetta haluavat ohjataan sivummalle tai takahuoneeseen, jossa heitä sitten uteliailta katseilta suojassa ohjataan kokemuksen pariin. On luonnollista alkaa karttaa näitä tilanteita, jos kieliä ei pitkänkään tavoittelun jälkeen ”saada”.³⁰³

Jarkko Kuru taas kertoo mielipidepalstalla, että Juhannuskonferenssin rukouspalvelu, jossa hänelle on rukoiltu kielillä puhumisen lahjaa, on ollut ”painostava kokemus”, sillä häntä on vain kehoitettu avaamaan suu ja aloittamaan kielillä puhuminen. Painostavuus ilmenee siinä, että kielen saamista on pidetty kokouksen selvänä lopputuloksena.³⁰⁴ Käsky avata suu ja alkaa puhua liittyy jo aiemmin esitettyyn uskomukseen, että jokainen uskova voisi puhua kielillä, kunhan vain aloittaa sen.³⁰⁵ Kuru itse uskoo, ettei armolahjan saaminen ole hänen vallassaan, mutta toteaa, että joku herkempi ihminen olisi voinut traumatisoitua häntä pahemmin:

Mitä jos tilanteessani olisi ollut hyvin herkkä ihminen, niin ties millaisen kammon tai jopa trauman tuollainen toiminta olisi häneen jättänyt, kun kieliä ei tullutkaan. Joku innokas vastakääntynyt olisi pahimmillaan voinut pettyä niin, että olisi joutunut uskossaan haaksirikoon. Vastaavanlaisen kokemuksen olen kuullut aiemmin eräältä toiselta henkilöltä, joka koki tilanteen painostuksena.³⁰⁶

Kurulle vastataan jo samassa numerossa, mikä tarkoittanee sitä, että Ristin Voiton toimitus on pyytänyt vastinetta. Kirjoittaja pahoittelee konferenssissa tapahtunutta kirjoituksensa otsikossa. Hän vaikuttaa kuitenkin pahoittelevan lähinnä sitä, että rukousteltassa on tulkittu väärin Kurulle syntyneen uskon syvyys:

Pyhän Hengen kastetta rukoiltaessa on erittäin tärkeää, että etsijälle on, janon lisäksi, syntynyt usko Jumalan lupaukseen ja sen täyttymiseen Raamatussa kuvatulla tavalla --- Vaikka pyrkimyksemme on, erityisesti Hengen kasteen etsijöille suunnatuissa kokouksissa, opettaa aiheesta mahdollisimman selkeästi janon ja uskon synnyttämiseksi, emme näy siinä kirjoittajan kokemuksen perusteella täysin onnistuneen. Ilman Sanan luoman uskon syntymistä rukoustilanne saattaa alkaa tuntua etsijästä ahdistavalta, kun avustaja rukoilee ja kehotelee innokkaasti. Siihen emme todellakaan pyri, ja pahoittelen kovasti tapahtunutta.

Vastauksessa painotetaan, että kielet eivät tule, jos rukoiltavalle itselle ei ole syntynyt uskoa lupaukseen. Vastuu tapahtumasta siis siirretään Kurun uskon puutteeseen, vaikkakin

³⁰³ RV Partanen 21.4.2004.

³⁰⁴ RV Kuru 21.8.2014.

³⁰⁵ Kts. lisää kpl 4.2.

³⁰⁶ RV Kuru 21.8.2014.

opetuksen epäonnistumista pahoitellaan. Lisäksi kirjoittaja vastaa Kurun käsitykseen, että kielten armolahjan saaminen olisi kiinni Pyhän Hengen päätöksestä, että ihmisen tulee itse tavoitella lahjaa. ”Siihen astumiseen tarvitaan toisinaan hyvinkin määrätietoista rukousta. Rukouksessa on tärkeää, että etsijä itse, eikä vain rukousavustaja, tahtoo olla kestävä”, hän toteaa. Kirjoittaja palaa lupaukseen luottamisen tärkeydestä ja syyttää Kurua tämän sinnikkyuden puutteesta.

Myös Heather Kavan on raportoinut painostuksesta puhua kielillä seuraamissaan Uuden Seelannin helluntaiseurakunnissa. Yli puolet hänen tutkimukseensa osallistuneista on kuvaillut kielillä puhumisen aloittamista hankalaksi, koska he eivät ole kokeneet Hengen vaikuttavan heissä. Joissakin kokouksissa muut uskovat ovat rukoilleet niiden ympärillä, joilta kielten armolahja on puuttunut. Näitä on kehoitettu jatkamaan äidinkielellään rukoilemista ja tilanne on jatkunut, kunnes he ovat sanoneet jotakin, joka on voitu tulkita Pyhän Hengen kieliksi.³⁰⁷ Ristin Voitossa on samankaltainen kertomus:

Alttarilla henkikastetta odottavan käskettiin kiittää nopeasti ja jos joku sana tulikin nurinpäin, niin ”riemuittiin” että nyt tuli ”henkikaste” vaikka asianomainen ei ollut saanut mitään.³⁰⁸

Tässä työssä on aiemmin todettu, että ihmisen henkikastekokemus saatetaan kyseenalaistaa jos kielillä puhumista ei ilmene. Tässä esimerkissä taas jonkinlaisen kielillä puhumisen seurauksena tilanne on määritelty henkikasteeksi, vaikka uskova ei ole kokenut mitään erityistä. Taphtuman määrittelyn oikeus on siis ollut ensisijaisesti ulkopuolisilla.

Kielillä puhumisen saamiseen liittyvillä uskomuksilla voi siis olla yksilön kannalta myös hyvin negatiivinen merkitys, sillä ne voivat johtaa painostukseen. Joissakin Ristin Voiton opetuskirjoituksissa painostamisen ongelma tunnistetaan ja siitä varoitetaan. Esimerkiksi Ahvenainen kirjoittaa, että ”on varottava aiheuttamasta traumoja niille, jotka syystä tai toisesta ovat toistaiseksi osattomia tästä lahjasta”.³⁰⁹ Lauseessa käytetty ”toistaiseksi” viittaa siihen, että kyseisten uskovien odotetaan kuitenkin jossain vaiheessa kykenevän puhumaan kielillä. Ahvenainen lisääkin: ”kielillä puhuminen on silti nähtävä jokaiselle uskovalle kuuluvana lahjana ja mahdollisuutena”. Myös Wendelin kirjoittaa, että ”syyllistää ei saa, mutta jokainen anova saa”.³¹⁰ Vaikuttaa siis siltä, että kaikilta odotetaan kielillä puhumista, mutta että asian edistämiseksi kehoitetaan noudattamaan varovaisuutta.

³⁰⁷ Kavan 2004, 178.

³⁰⁸ RV Myllymäki 24.3.2004.

³⁰⁹ RV Ahvenainen 15.5.2013.

³¹⁰ RV Wendelin 31.3.2004.

6.6 Kielten armolahjan käyttämiseen liittyvät ohjeet

Kielilläpuhumisen opetetaan olevan Hengen vaikutusta, eikä sitä siksi voi opetella ennalta.³¹¹ Opetuskirjoituksissa korostetaan kuitenkin myös, ettei armolahjaa voi käyttää niin kuin huvittaa. Sääntöjä liittyy esimerkiksi siihen, milloin tai millaisissa tilanteissa kielillä voi puhua. Yksityisesti kielillä voi rukoilla niin usein kuin haluaa. Ahvenainen jopa opettaa, että ”koska kielet on tarkoitettu innoittamaan, herkistämään ja uudistamaan uskovan sisintä, niitä tulisi käyttää joka päivä”.³¹² Seurakunnan tilaisuuksissa ihmisen pitää kuitenkin kontrolloida tapahtumaa niin, ettei se häiritse jumalanpalvelusta tai muita paikalla olevia.³¹³

Julkisen eli äänekkään tai huomiota herättävän kielilläpuhumisen tarkoituksen opetetaan olevan seurakunnan rakentuminen, minkä vuoksi sen sanoma ei saa jäädä epäselväksi.³¹⁴ Ensimmäiseen korinttolaiskirjeeseen vedoten opetetaan, että yhteisessä kokouksessa vain yhden tai kahden kannattaa puhua kielillä ja se tulee myös selittää.³¹⁵ Tämä ohje toistetaan myös eräässä omien armolahjojen kuvauksessa:

Rukoilen kielillä enimmäkseen yksin tai pienryhmässä, sillä Paavalin mukaan kokouksessa tulee vaieta, ellei ole selittäjää.³¹⁶

Kielillä puhumiseen liittyy myös hyväksytympiä ja paheksuntaa aiheuttavia tapoja. Markku Kuparinen kirjoittaa mielipidepalstalla liian hurmoksellisesta ”kielillä melskaamisesta”, joka voi jopa pelottaa helluntailaisuudesta kiinnostuneita niin, että he eivät enää tule kokouksiin.³¹⁷ Kysymyspalstalla taas pohditaan toukokuussa 2013 joidenkin uskovien outoa tapaa puhua vuoronperään kielillä ja suomeksi. Vastaja, pastori Jukka Klapuri arvelee tässä olevan kyse väärästä mallioppimisesta. Hän myös lisää toiveen armolahjojen käyttäjien opastamisesta seurakunnassa:

Olisi hyvä, jos joku hengellisesti kokenut, taitava uskova opastaisi armolahjan saanutta henkilökohtaisesti. Epäsopiva ja muita kiusaava tapa rukoilla, profetoida tai jopa saarnata olisi hyvä korjata heti alussa.³¹⁸

On siis olemassa sellaisia tapoja käyttää armolahjoja, jotka koetaan epäsopiviksi tai häiritseviksi, ja seurakuntien kokeneemmilla uskovilla on vastuu opastaa niiden suhteen. Heillä on myös valta päättää siitä, millainen kielillä puhuminen ei kelpaa.

³¹¹ RV Saarinen 13.9.2000; RV Ahvenainen 15.5.2013.

³¹² RV Ahvenainen 15.5.2013.

³¹³ RV Haavisto 26.4.2000.

³¹⁴ RV Ahvenainen 31.7.2002; Petts 16.1.2008; RV Ahvenainen 15.5.2013.

³¹⁵ RV Ahvenainen 15.5.2013.

³¹⁶ RV Lopenen 3.2.2010 (Juurikkala).

³¹⁷ RV Kuparinen 22.8.2001.

³¹⁸ RV Klapuri 29.5.2013. Eräs kiusaannuttavaksi kuvattu tapa profetoida on tehdä se falsettiäänellä, kts. esim. RV Nykänen 16.4.2008.

Seurakuntien johtajille osoitetussa kyselyssä on Ristin Voiton mukaan ilmennyt, että seurakunnissa kaivataan lisää opetusta armolahjojen terveestä eli hengellisesti oikeanlaisesta käytöstä.

Osa vastaajista oli huolissaan armolahjojen väärinkäytöstä omiin lihallisiin tarkoituksiin tai jopa lyömäaseena. Erityisesti huomiota herättävien lahjojen, kuten profetoimisen ja kielillä puhumisen käyttöön kaivattiin tasapainoa.³¹⁹

Lihallisilla tarkoituksilla saatetaan viitata esimerkiksi itsekorostukseen. Esimerkiksi Ahvenainen muistuttaa toisaalla, että ”kielillä ei pidä koskaan puhua julkisesti näyttelymielessä. Raamatussa varoitetaan ulkokultaisuudesta”.³²⁰ Lyömäaseella taas viitataan toisten nöyryyttämiseen. Yleisohjeena armolahjojen käyttämiseen Ristin Voitossa annetaankin rakkaus lähimmäisiä kohtaan.³²¹

Uskovan tulee siis hallita oikeanlainen kielillä puhumisen tapa. Oikeanlaisen kielillä puhumisen hallitseminen on todennäköisesti helpompaa niille, jotka ovat sosialisoituneet helluntailaiseen uskonnonharjoitukseen pidemmän ajan kuluessa, kuin sellaisille, jotka ovat juuri kääntyneet. Pidemmän aikaa liikkeen piirissä olleet ovat saaneet enemmän malleja kokemuksen oikeanlaiseen ilmaisuun tai, kuten Holm ehkä ilmaisisi, ovat omaksuneet rooleja paremmin.³²²

Tutkija Cyril Williamsin mukaan kielillä puhuminen ja muu kokemusten ilmaisu on karismaattisissa liikkeissä aluksi, niin sanotussa herätysvaiheessa, melko vapaata, mutta organisoitumisen jälkeen sitä aletaan kontrolloida.³²³ Riis ja Woodhead taas painottavat, että liian spontaanilla tunteiden ilmaisulla voi olla myös yhteisöä hajottava vaikutus. Koska ne voivat horjuttaa yhteisön järjestystä, ne saatetaan liikkeen johtajien toimesta määritellä negatiivisesti.³²⁴ Tämän työn aineiston perusteella vääränlainen kielilläpuhuminen voidaan tulkita sielullisuudeksi tai jopa Paholaisen aiheuttamaksi. Tällöin kielletään myös yksilön todellinen yhteys Jumalaan.³²⁵ Kielillä puhumisen kontrolloinnilla halutaan kuitenkin myös estää sen käyttäminen muiden vahingoittamiseen.

Aineistossa kuitenkin myös harmitellaan kielillä puhumiseen liittyvien käytännön ohjeiden puutetta, mikä tuntuu aiheuttavan epävarmuutta niiden käytön aloittamisen

³¹⁹ RV Salmela 7.5.2008.

³²⁰ RV Ahvenainen 31.7.2002.

³²¹ RV Leivo 1 31.7.2002; RV Kokkonen 7.3.2007.

³²² Holm 1987, 383-387.

³²³ Williams 1981, 164-165.

³²⁴ Riis & Woodhead 2010, 157.

³²⁵ Kts. lisää kpl 6.4.

suhteen.³²⁶ Seuraava kirjoittaja on saanut muilta varmistusta armolahjansa käyttämisen hyväksyttävyydestä:

Pelkäsin alussa, etten osaa käyttää lahjojani [kielillä puhuminen, kielten selittäminen ja profetia] oikein. Tärkeintä onkin ollut seurakunnan ja toisten uskovien tuki ja rohkaisu.³²⁷

Ristin Voitossa ohjataan käyttämään armolahjoja yhteisissä kokoontumisissa, joissa niiden terveys voidaan varmistaa: ”jos kristitty haluaa kokea rukousvastauksia ja Pyhän Hengen vaikutusta ja vieläpä turvallisella tavalla, hänen tulee pysyä seurakunnan yhteydessä”.³²⁸ Ahvenaisen mukaan seurakunnankin tilaisuudessa voi jopa useampi rukoilla samanaikaisesti kielillä ilman selitystä, kunhan ”se vain tapahtuu hengellisiä asioita ymmärtävien johtajien läsnä ollessa ja ohjauksessa”.³²⁹ Tällaisilla ohjeilla voidaan varmistaa uskovan riippuvuutta yhteisöstä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä.

³²⁶ RV Sollo 26.3.2003; RV Klapuri 29.5.2013.

³²⁷ RV Lopenen 3.2.2010 (Liisa Nenonen).

³²⁸ RV Katto 7.5.2010. Myös RV Klapuri 29.5.2013

³²⁹ RV Ahvenainen 31.7.2002.

7. KIELILLÄ PUHUMISEN VAIKUTUKSET

7.1 Hengellisen elämän keskeinen osa

Ristin Voitossa erotetaan yleensä yksityinen ja julkinen kielillä puhuminen. Yksityinen nähdään ensisijaisesti henkilökohtaisena rukouskielenä, jonka sanoja ihmiset eivät ilman kielten selittämisen armolahjaa käsitä, mutta Jumala ymmärtää. Käsitteet kielillä puhuminen ja hengellä rukoileminen samaistetaan toisinaan.³³⁰ Kielillä puhumisen kerrotaan parantavan tai, kuten seuraavassa, virittävän uskovan hengellistä elämää.

Kielilläpuhumiseen liittyy neljä ulottuvuutta, jotka kaikki virittävät uskovan hengellistä elämää. --- Jokainen kristitty rakentaa hengellistä elämäänsä rukoilemalla äidinkielellään. Kielillä puhuminen vie kuitenkin uskovan sellaisille Hengen lähteille, joihin hän ei muulla tavalla ylety.³³¹

Kielillä rukoillessaan ihmisen uskotaan olevan yhteydessä Jumalan kanssa, sillä Pyhä Henki on yksi Jumalan persoonallisuuksista. Tällöin ihminen voi rukoilla eri tavalla kuin mihin hän normaalikielellä ja ”järjellä rukoillessaan” pystyisi:

Puhun kielillä aina kun rukoilen, ja se antaa omanlaisensa boostin rukouselämään. Silloin kun ei löydy sanoja suomeksi, tulee puhuttua kielillä. Vaikka rukous maistui hyvin ennen Pyhällä Hengellä täyttymistä, nyt se on maistunut vielä paremmin.³³²

Aineistossa kuvataan yllä olevan tavoin, että kielillä puhuminen tuo uskovalle lisäpotkua omaan hengelliseen elämään ja myös rukouskokemus muuttuu.³³³ Martti Ahvenainen kirjoittaakin, että kielillä puhuminen on ”keskeinen oman hartauselämän muoto” ja että ilman sitä uskonelämä muodostuu yksipuoliseksi, sillä ihmisen henki ei pääse kehittymään.³³⁴ Uskon ja hengellisyyden kehittymisen siis katsotaan vaativan tuekseen toisaalta Jumalan osallistumista ja toisaalta ihmisen vahvaa kokemusta Jumalasta.

Kielillä puhumisen kuvauksissa kerrotaankin hengellisen elämän täydellisestä muuttumisesta tai uudistumisesta kielillä puhumisen myötä. Eräs kuvailee, että ”rukouksesta tuli jotakin aivan uutta. Siitä tuli elämä, kuin hengittämistä. Jumalasta tuli läheinen ja todellinen”.³³⁵ Toinen taas kertoo, että kielilläpuhumiskokemuksen jälkeen koko hänen

³³⁰ Esim. RV Ahvenainen 15.5.2013.

³³¹ RV Haavisto 30.5.2007.

³³² RV Salmela 7.8.2013.

³³³ Myös esim. RV Ahonen 5.6.2014.

³³⁴ RV Ahvenainen 15.5.2013.

³³⁵ RV Ahonen 5.6.2014 (Eliisa Selkoma).

hengellinen elämänsä ”muuttui ja sai aivan uuden suunnan, niin kuin Paavalillekin kävi”.³³⁶ Kertoja vertaa kokemustaan raamatulliseen esimerkkiin ja viitanee niin kutsuttuun Damaskontien ilmestykseen: Uudessa testamentissa kuvataan Paavalin aiemmin vainonneen kristittyjä, mutta kääntyneen sitten Jeesuksen seuraajaksi koettuaan ilmestyksen (Ap.t. 9:1-23). Esimerkin helluntailainen taas kertoo kuuluneensa aiemmin metodistikirkkoon ja olleensa hyvin epäileväinen helluntailaisuuteen kuuluneita Pyhän Hengen kokemuksia kohtaan, kunnes on kokenut sellaisen itse.

Kielillä puhumista kuvaillaan usein myös Jumalan ylistämiseksi ja kiittämiseksi, kuten seuraavassa.

--- aloin uusin kielen ylistää Herraa. Koin ihmeellistä iloa ja Jumalan rakkautta. Kiitin ja ylistin Herraa niin, etten olisi halunnut ollenkaan lopettaa.³³⁷

Kielilläpuhumisen kerrotaan olevan myös sopivin tapa olla Jumalan ihmeellisyyden äärellä.³³⁸ Martti Ahvenaisen sanoin ”ihminen ilmaisee silloin ylistyksensä sanoilla, jotka ylittävät vain omasta ymmärryksestä tulevat sanat”.³³⁹ Haavisto taas opettaa, että kielillä rukoiltaessa Pyhä Henki ohjaa rukousta paremmaksi:

--- kielillä puhuen kristitty voi rukoilla sellaisten asioiden puolesta, joita hän muuten ei ymmärrä rukoilla. Paavali kirjoittaa roomalaiskirjeessä: ”Myös Henki auttaa meitä heikkoudessamme. Emmehän tiedä, mitä meidän tulisi rukoilla ja miten, mutta Henki itse rukoilee meidän puolestamme – Henki rukoilee Jumalan tahdon mukaan pyhien puolesta.” (Room. 8:26-27) Rukoillessamme äidinkielellä, rukoustamme ohjaa rajallinen ymmärryksemme.³⁴⁰

Kielillä puhumisen uskotaan siis olevan myös Jumalalle mieluista rukousta tai ylistystä. Sen aikana syntyvän henkilökohtaisen kohtaamisen sanotaankin lähentävän uskovan ja Jumalan suhdetta. Haavisto puhuu rakkaussuhteesta, jonka kokemiseksi kielilläpuhumisen armolahja on keskeinen:

--- kielillä puhuminen syventää rakkaussuhdetta Kristukseen. Raamattu kuvaa seurakuntaa Kristuksen morsiamena. Morsiamen ja sulhasen syvimät ajatukset ja hellyydenosoitukset ovat kahdenkeskisiä. Uskovan ja Kristuksen syvin kosketus tässä on kielilläpuhuminen. Jopa kriittinen järkemme jää siinä seurustelussa ulkopuoliseksi. Joidenkin mielestä niiltä, jotka eivät puhu päivittäin kielillä, jäävät kokematta rikkaimmat hetket Kristuksen kanssa.³⁴¹

³³⁶ RV Kennedy 18.4.2001 (Willi). Myös RV Sainio 1.6.2005; RV Lopenon 3.2.2010; RV Ahonen 5.6.2014 (Anne Aaltio).

³³⁷ RV Salmela 22.6.2005. Myös RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Tuovinen 27.5.2009.

³³⁸ RV Salmela 31.1.2007; RV Lindqvist 2.5.2012; RV Ahvenainen 15.5.2013.

³³⁹ RV Ahvenainen 15.5.2013.

³⁴⁰ RV Haavisto 30.5.2007.

³⁴¹ RV Haavisto 30.5.2007.

Aineistossa esitetään kielillä puhuminen hengellisen elämän kehittymisen kannalta välttämättömänä ja sen merkitystä yksilön hengellisyydelle kuvataan hyvin positiivisena. Seuraavissa kappaleissa kuvaan tarkemmin, minkälaisia positiivisia seurauksia kielilläpuhumisella uskotaan olevan ja toisaalta myös sitä, mitä seuraa jos uskova ei saa kielillä puhumisen armolahjaa.

7.2 Yliluonnollista voimaa ja sanomia

Kielillä puhumisen aikana Jumalan Hengen uskotaan olevan läsnä ihmisessä, mikä jo sinänsä on yliluonnollinen kokemus. Uskovat kertovat Ristin Voitossa Pyhän Hengen läsnäolon ilmenneen esimerkiksi kohoamisen tunteena, valona, lämpönä, sähköisenä virtana tai voimana joka on kaatanut. ”Aivan kuin virtajohdot olisi kytketty minuun”, kuvaillaan eräässä artikkelissa.³⁴² Kielilläpuhuminen onkin liitoskohta Jumalan yliluonnollisen maailman ja ihmisen luonnollisen maailman välillä. Osmo Haavisto ilmaisee, että ”kristityn puhuessa kielillä häneen ladataan taivaan aarteiden paljoutta”.³⁴³ Glossolalian uskotaan voivan myös johtaa muihin yliluonnollisiin vaikutuksiin:

Kielillä rukoilemisen tarkoitus on virittää, valmistaa ja innoittaa, rukoilijaa täyttymään Pyhällä Hengellä ja herkistää hänen sisäistä ihmistään muutenkin Pyhän Hengen työlle. Kielillä rukoileminen on usein aivan kuin portti, jonka kautta astutaan sisälle Hengen maailmaan ja hengellisiin kokemuksiin.³⁴⁴

Eräs Hengen voimavaikutus, joka mainitaan kielillä puhumisen seurauksena, on rukouksen muuttuminen voimallisemmaksi, mikä tarkoittaa sitä, että rukouksella on todella vaikutusta. Voimallisuus voi tuntua esimerkiksi esirukouksessa, eli muiden puolesta rukoilemisessa:

Kun rukoilee kielillä vaikka toisten puolesta, rukous on jotenkin voimallisempaa. Siinä voi olla rukoilemassa semmoisia asioita, mitä ei itse tiedä, mutta mitkä välittyy Jumalalle.³⁴⁵

Aineistossa kerrotaan myös eräästä henkilöstä, joka on saanut kielillä puhuessaan yliluonnollisesti tietoa niistä ihmisistä, joiden puolesta on rukoillut.³⁴⁶

Ajatus siitä, että rukous voi muuttua vaikuttavammaksi, jopa yliluonnolliseksi, saa tukea myös helluntailaisuuteen kuuluvasta uskomuksesta, että rukouksella on mahdollistaa parantaa

³⁴² RV Ahonen 5.6.2014 (Eliisa Selkoma). Myös RV Kennedy 18.4.2001 (Maarit); Salmela 22.6.2005 (eräs nainen); RV Ahonen 5.6.2014 (Anne Aaltio).

³⁴³ RV Haavisto 30.5.2007.

³⁴⁴ RV Ahvenainen 15.5.2013.

³⁴⁵ RV Ahonen 5.6.2014 (Jari Laine). Myös RV Sollo 28.1.2004; RV Salmela 31.1.2007.

³⁴⁶ RV Tuovinen 27.5.2009 (Joona).

fyysisiä sairauksia.³⁴⁷ Kansainvälisen saarnaajan David Hallin kerrotaan sanovan, että ”kielilläpuhuminen on portti, joka aktivoi Jumalan yliluonnollisen voiman”.³⁴⁸ Hänet esitellään samassa artikkelissa kuuluisana rukouksella parantajana ja tekstistä ilmenee, että Hall pitää kielillä puhumista juuri parantamisen voiman saamiseen johtavana tapahtumana. Eräs mielipidekirjoittaja taas kertoo elämäänsä leimanneen puhevian parantuneen kielilläpuhumisen seurauksena. Hän kertoo, että ”on ihanaa ja vapauttavaa puhua ilman pelkoa, ilman häpeän tunnetta, täysin vapaasti ja sujuvasti, vaikkapa vain silloin kun Pyhä Henki vaikuttaa”.³⁴⁹

Kielillä puhuen ihmisen uskotaan voivan myös saada viestin Jumalalta seurakunnalle välitettäväksi. Tällöin kyseessä on profetoiva kielillä puhuminen, joka pitää selittää. Matti Wendelinin mukaan sanoma voi olla tarkoitettu myös jollekin yksittäiselle ihmiselle.³⁵⁰ Joskus kielillä puhuva voi itse selittää puhumansa, mutta toisinaan hän ei itsekään ymmärrä sitä ja jonkun muun pitää tuottaa selitys.³⁵¹ Huomionarvoista on, että sanoman tulkitsijalla on valta määrittää sen sisältö. Aineistossa kerrotaan tapauksista, joissa kielillä puhuja ei ole edes ajatellut puhumisensa sisältävän erityistä viestiä, vaan joku kielten selittämisen lahjan omaava on määritellyt tilanteen sellaiseksi, että kielillä puhumisen voi tai se pitää selittää. Esimerkiksi eräs seurakunnan johtaja kertoo tapauksesta, jossa eräs seurakuntalainen on puhunut kielillä, joka hänen mielestään on vaatinut selityksen:

Ajattelin selvittää tilanteen totuttuun tapaan kysymällä paikalla olevan seurakunnan keskeltä selittäjää puhutuille kielille, kun yhtäkkiä huomasin, kuinka Jumala alkoi ”syöttää” ajatuksiini kolmea sanaa, jotka selvästi aloittivat lauseen. Lyhyen hetken tilannetta arvioituani tajusin, että Jumala tahtoo minun selittävän kielillä puhutun sanoman. Se oli aikamoinen uskon askel. Seisoin seurakunnan edessä, enkä ollut kertaakaan elämässäni selittänyt kenenkään kielillä puhumista. Astuin kuitenkin uskossa tuohon hetkeen ja aloitin juuri puhuttujen kielten selittämisen noilla kolmella sanalla, jotka olin saanut. Niin kuin varmaan arvaat, loput sanat tulivat siihen perään.³⁵²

Kuurojen kielillä puhumista käsittelevässä artikkelissa taas eräs viittoen kielillä puhuva kertoo:

Kun itse täytyin Pyhällä Hengellä ja sain kielipuhumisen lahjan, minut täytti voimakas tarve viittoa kielillä. Silloin kuuleva henkilö alkoi selittää viittomiani seurakuntalaisille. Se oli ihme.³⁵³

³⁴⁷ Kts. esim. Holm 1991, 146; Kärkkäinen 2005, 316.

³⁴⁸ RV Launonen 22.9.2010.

³⁴⁹ RV Kaukolahti 18.6.2008.

³⁵⁰ RV Wendelin 31.3.2004.

³⁵¹ RV Wendelin 31.3.2004; RV Launonen & Larkkonen 8.2.2006.

³⁵² Salmela 7.8.2013 (Matti).

³⁵³ RV Salmela 7.2.2007.

Tarinassa ei kerrota suoraan, onko selittäjä ymmärtänyt viittomia ja kääntänyt niitä vai onko kyseessä ollut armolahja. Koska tapahtumaa kuitenkin kuvataan ihmeeksi, voidaan tulkita, että viittomien selittämisen on ajateltu olevan ylikuonnollinen lahja. Eräässä kertomuksessa kielillä puhuvaa taas on yllättäen kehoitettu tulkitsemaan puheensa itse:

--- sain armon tuoda sanoman Herralta myös seurakunnassa puhuen kielillä. Herra armossaan antoi aina jonkun toisen selittää sen, kunnes erään kerran erään pastorin kehotuksesta selitin sanoman itse³⁵⁴

Koska kertoja on puhunut julkisesti kielillä, on siihen vaadittu myös selitystä. Hän onkin sitten pystynyt tuottamaan myös kielillä puhumisensa sanoman itse.

Edellisissä esimerkeissä tulkittava sanoma on sisältynyt kielillä puhumiseen ja vaatinut kääntämistä. Kielillä puhuminen voi kuitenkin aineiston mukaan myös vaihtua profetian lahjaksi, jolloin sanoma tulee suoraan ymmärrettävällä kielellä. ”Profetoimista edeltää usein kielillä puhuminen”, kertoo eräs.³⁵⁵ Kielillä puhuminen voi olla myös itsevarmuuden keräämistä niin, että voi alkaa profetoida.³⁵⁶ Kielillä puhumisen, kielten selittämisen ja profetian armolahjoja onkin välillä hankala erottaa toisistaan aineistosta. Kielillä puhuen tuotettu viesti ei vaikuta juurikaan sisällöllisesti eroavan profetiasta.

Sen lisäksi, että kielillä puhuminen voi sisältää ylikuonnollisen sanoman, sillä viitataan aineistossa myös todellisten, mutta puhujalle vieraiden, kielten puhumiseen eli xenolaliaan. Samuel Tedder kirjoittaa helluntailaisuuden historiaa avaavassa artikkelissaan, että liikkeen alkuaikoina kielet olisi ymmärretty nimenomaan todellisiksi kieliksi lähetystehtävän helpottumista varten. Myöhemmin olisi kuitenkin alettu opettaa enemmän ”enkeltien kielestä”, joka on tarkoitettu vain rukoukseen.³⁵⁷ Osassa aineiston teksteissä kuitenkin näkyy usko todellisten kielten lahjaan edelleen:

--- lähetysaarnaja Verner Raassina kertoi, miten Helsingin Saalemissa eräässä rukoukokouksessa hänen vieressään rukoileva sisar puhui thaikieltä, jota hän ei itse ymmärtänyt yhtään, mutta Verner thaikieltä taitavana ymmärsi kaiken.³⁵⁸

Apostolien teot osoittaa, että kielilläpuhumisessa on kyse oikeista kielistä. Uskon, että aina löytyy joku mummeli jostain Kazakstanin peränurkasta, joka puhuu sitä kieltä.³⁵⁹

Joskus kielillä puhuja on epäillyt kieltensä aitoutta siihen saakka, kunnes jotkut kuulijat ovat kertoneet, että hän puhuu heidän äidinkieltään.³⁶⁰

Siskoni Lea täyttyi [Hengellä] rauhallisesti ja alkoi puhua kaunista englannin kieltä.³⁶¹

³⁵⁴ RV Kaukolahti 18.6.2008.

³⁵⁵ RV Salmela 7.8.2013 (Anja-Liisa).

³⁵⁶ RV Sainio 1.6.2005.

³⁵⁷ RV Tedder 4.6.2008.

³⁵⁸ RV Wendelin 31.3.2004.

³⁵⁹ RV Launonen 22.9.2010 (David Hall).

³⁶⁰ RV Haavisto 30.5.2007.

Tällainen helluntailaisten itseymmärrys poikkeaa esimerkiksi Felicitas Goodmanin kielillä puhumisen määritelmästä, jossa sitä kuvataan pseudokieleksi.³⁶²

7.3 Sisäistä rakentumista: terapiassa Jumalan kanssa

Narratiivit kielilläpuhumiskokemuksista kertovat positiivista tunteista ja glossolalian hyvää tekevää voimasta. Kielillä puhumisen kerrotaan tuoneen iloa, rauhaa ja kiitollisuutta elämään, kuten seuraavissa esimerkeissä:

Olet olotilassa, jossa koet rauhaa ja hyvää oloa, ja se on fantastinen tunne.³⁶³

Koin syvää rauhaa ja iloa vielä pitkään sen jälkeen.³⁶⁴

Se oli kuin ensi rakkautta. Kaikki, mikä aikaisemmin ärsytti, oli nyt niin hienoa.³⁶⁵

Kielillä puhumisen uskotaan aineiston perusteella johtavan myös uskovan sisäiseen vahvistumiseen, rakentumiseen, eheytymiseen tai parantumiseen, eli jonkinlaiseen henkilökohtaiseen kasvuun tai kehittymiseen. Tämä ilmenee sekä opetuskirjoituksista että uskovien kertomuksista.³⁶⁶ Eheytyminen selitetään tapahtuvan kun ihminen puhuu salaisuuksia Jumalalle kielillä rukoillessaan. Salaisuuksilla viitataan siihen, että rukoilun teemat saattavat olla rukoilijalle itselleenkin tiedostamattomia asioita.³⁶⁷ ”Silloin sisäinen ihminen rakentuu, vaikka ymmärrys jää hedelmättömäksi”, opettaa Martti Ahvenainen.³⁶⁸

Vaikka monessa tekstissä mainitaan lyhyesti sisäinen rakentuminen ja salaisuuksien puhuminen, niin Ahvenaisen ja Haaviston opetustekstit ovat ainoita, joissa avataan enemmän sitä, millainen prosessi eheytyminen on. Ahvenainen selittää salaisuuksien vaikutusta seuraavasti:

³⁶¹ RV Ahonen 5.6.2014.

³⁶² Goodman 1987, 3504-3505.

³⁶³ RV Salmela 14.2.2007 (nimetön).

³⁶⁴ RV Loponen 3.2.2010 (Matti Juurikkala).

³⁶⁵ RV Kennedy 18.4.2001 (Willi). Myös RV Kennedy 18.4.2001 (Maarit); RV Salmela 22.6.2005; RV Haavisto 30.5.2007; RV Tuovinen 27.5.2009; RV Lindqvist 2.5.2012; RV Salmela 7.8.2013; RV Ahonen 5.6.2014 (Anne Aaltio, Jari Laine, Niilo Närhi).

³⁶⁶ RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Leivo1 31.7.2002; RV Wendelin 31.3.2004; RV Partanen 21.4.2004; RV Tampio 30.6.2004; RV Sainio 1.6.2005; RV Launonen ja Larkkonen 8.2.2006; RV Salmela 31.1.2007; RV Salmela 7.2.2007; RV Haavisto 30.5.2007; RV Ahvenainen 15.5.2013; RV Saarinen 2.10.2013.

³⁶⁷ RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Wendelin 31.3.2004; RV Salmela 7.2.2007; RV Ahvenainen 15.5.2013; RV Saarinen 2.10.2013; RV Ahonen 5.6.2014.

³⁶⁸ RV Ahvenainen 15.5.2013. Myös RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Wendelin 31.3.2004; RV Salmela 7.2.2007; RV Saarinen 2.10.2013; RV Ahonen 5.6.2014.

Ihmisen alitajunnassa on lukemattomia asioita, joita hän ei itse tiedosta. Ne voivat olla muistojen kätköihin painuneita ikäviä kokemuksia, jotka salaperäisesti aiheuttavat pelkoja ja ahdistusta. Nuo sisäiset patoutumat voivat myös estää ilon ja kiitollisuuden tunteiden ilmaisemista toivotulla tavalla.³⁶⁹

Sisäiset salaisuudet aiheuttavat Ahvenaisen mukaan monia sellaisia ongelmia, joille ei muuten löydy selitystä. Toisessa opetustekstissään hän kirjoittaa, että näitä ongelmia on vaikeaa käsitellä luonnollisesti, koska ihmisen järki ei pääse niihin käsiksi eikä pysty niiden ratkaisemiseen. Kielillä rukoiltaessa Pyhän Hengen uskotaan kuitenkin ottavan asiat käsiteltäväksi:

Rukoillessamme vain järjellämme, me emme pääse tuntemaan sisällämme olevia asioita kovinkaan hyvin. Tähän tulee avuksi kielillä puhumisen lahja, jonka Jumala on antanut henkeemme. Kun rukoilemme kielillä, henkemme rukoilee ja puhuu Jumalalle näitä salaisuuksia ja me koemme silloin sisäistä rakentumista, vapautumista ja vahvistumista.³⁷⁰

Eräs helluntailainen vaikuttaja kertookin kielillä puhumisen auttaneen nimenomaan vaikeina aikoina: ”Puhuin kielillä varsinkin sellaisina aikoina, jolloin elämässäni oli vaikeuksia. Jo nuorena sain nähdä Jumalan uskollista huolenpitoa kipujenkin keskellä.”³⁷¹

Muista Ristin Voiton artikkeleista aukeava ihmiskäsitys selittää tätä hengellistä eheytymistä. Ihminen koostuu Ahvenaisen mukaan ruumiista, sielusta ja hengestä, jotka ovat perisyntyn vuoksi kuolleessa tilassa. Uudestisyntymisessä, eli henkilökohtaisen uskon ratkaisun hetkellä, Pyhä Henki herättää ne jälleen läsnäolollaan. Henki on kuitenkin ihmisen ainoa osa, joka voi todella olla yhteydessä Jumalaan, minkä vuoksi eheytymisartikkeleissa kerrotaan, että ihminen puhuu juuri hengessään salaisuuksia Pyhälle Hengelle. Kun Pyhä Henki vahvistaa ihmisen henkeä, tämän osa-alueet asettuvat oikeaan arvojärjestykseen: hengen tulee hallita muita osia eli ruumista ja sielua, johon puolestaan kuuluvat muun muassa mieli, tunteet ja järki. Tuloksena on paremmin toimiva ihminen.³⁷²

Tässä ihmisen eri osien keskinäisessä järjestyksessä hengellinen rakentuminen muun muassa kielillä puhumalla on jatkuvasti tärkeää. Ahvenaisen mukaan tämä ”siunattu lahja inspiroi henkeämme ja koituu oikein käytettynä terveydeksemme”.³⁷³ Tekstin perusteella kyse on nimenomaan ihmisen sisäiseen maailmaan liittyvästä eli psyykkisestä terveydestä. Ihmisen olemusta avaavassa artikkelissaan Ahvenainen toteaa myös, että sielullinen elämä, eli elämä jossa Henki ei vaikuta, voi johtaa loppuun palamiseen.³⁷⁴ Jarkko Lindqvist taas kirjoittaa, että esimerkiksi jatkuvien uusien seurustelusuhteiden etsiminen, suruun syöminen, työnarkomania

³⁶⁹ RV Ahvenainen 15.5.2013.

³⁷⁰ RV Ahvenainen 31.7.2002.

³⁷¹ RV Lindqvist 2.5.2012. RV Haavisto 30.5.2007; Myös RV Ahvenainen 15.5.2013.

³⁷² RV Ahvenainen 8.8.2007.

³⁷³ RV Ahvenainen 31.7.2002.

³⁷⁴ RV Ahvenainen 8.8.2007.

ja itsetuhoinen käyttäytyminen saattavat olla korvikkeita Jumalan rakkaudelle, jonka uskova kohtaa Pyhän Hengen kokemuksissa, kuten kielillä puhumisessa.³⁷⁵ Elämän ongelmia voidaan siis selittää henkilökohtaisen jumalakohtaamisen puuttumisella.

Kielten puuttumisen voidaan täten ajatella johtavan ongelmiin elämänhallinnassa tai huonompaan psyykkiseen terveyteen. Kiinnostava kysymys on, vedetäänkö uskovien yhteisössä myös ihmisen mielenterveydellisestä tilasta johtopäätöksiä hänen hengellisestä tilastaan. Voidaanko esimerkiksi masennuksen syyksi epäillä huonoa jumalasuhdetta tai syntiä? Tämän tutkielman varsinaisen aineiston perusteella asiasta ei voida tehdä varmoja johtopäätöksiä. Ristin Voitossa käydään kuitenkin myös keskustelua siitä, ovatko psyykelääkkeet ja ei-hengelliset terapiat hyväksi kristitylle, vai pitäisikö pysytellä vain kristillisessä sielunhoidossa. Keskustelussa on selkeästi kaksi eri näkökulmaa. Toiset kirjoittajat ovat sitä mieltä, että ainoa ratkaisu psyykkisiin ongelmiin on hengellinen sielunhoito ja parannuksen tekeminen, koska psyykkiset ongelmat liittyvät aina syntiin. Toiset taas ajattelevat, että on muitakin ongelmia kuin synnistä johtuvia, ja näitä voidaan auttaa lääketieteellä ja terapialla.³⁷⁶ Keskustelun perusteella voidaan olettaa, että ainakin jotkut helluntailaiset uskovat mielenterveyden ongelmilla ja huonolla henkisellä tilalla olevan yhteys.

Malonyn ja Lovekinin helluntai-karismaattisia kristittyjä koskeneessa pitkittäistutkimuksessa tutkimuksessa on todettu, että kielillä puhuminen ei muuta persoonallisuutta.³⁷⁷ Tutkimuksissa on kuitenkin raportoitu kielilläpuhuminen positiivisista seurauksista.³⁷⁸ Esimerkiksi Virginia Hine on raportoinut, että helluntailaiset ovat tunteneet glossolalia-kokemuksen jälkeen vapautumista, rauhaa ja iloa ja että nämä tuntemukset ovat myös jatkuneet pitkään kokemuksen jälkeen. Helluntailaiset, jotka puhuvat kielillä usein, eli enemmän kuin kerran viikossa, kokevat hänen mukaansa voivansa myös fyysisesti paremmin kuin ne, jotka puhuvat kielillä harvoin.³⁷⁹ Glossolalian ja fyysisen terveyden yhteyttä ei ole pystytty todistamaan tieteellisesti, mutta henkilöiden oma kokemus omasta terveydestään, sekä fyysisestä että psyykkisestä, on monesti parantunut kielillä puhumisen seurauksena. Ihmiset ovat muun muassa kokeneet itsensä vähemmän ahdistuneiksi tai masentuneiksi.³⁸⁰ McGuire huomauttaakin, että ihmiset ovat pystyneet hyödyntämään kokemuksiaan jumalallisesta voimasta henkilökohtaiseksi hyödyksi: yksilö voi kokemuksen seurauksena

³⁷⁵ RV Lindqvist 2.5.2012.

³⁷⁶ Esim. RV Payne 6.7.2005; RV Sollo 27.7.2005; RV Halme 8.2.2006; RV Salo 25.10.2006.

³⁷⁷ Lovekin & Malony 1977, 390-391.

³⁷⁸ Kts. lisää Grady & Loewenthal 1997, 186-189.

³⁷⁹ Hine 1969, 212, 222.

³⁸⁰ Malony & Lovekin 1985, 156-160, 185.

tuntea myös itsensä voimakkaammaksi, mikä voi osaltaan edesauttaa heidän paranemistaan erilaisista psyykkisistä tai fyysisistä sairauksista.³⁸¹

Positiivisia kielillä puhumisen seurauksia on yritetty selittää myös muilla tavoilla. Virginia Hine pitää kielillä puhumista vapauttavan epäkontrolloituna käyttäytymisenä, joka voi johtaa rentoutumiseen.³⁸² Catherine Bell puolestaan selittää, että sellaiset rituaalit, kuin rukous ja meditaatio, auttavat ihmistä järjestämään kaoottiselta tuntuva maailmaa uudelleen ja uudelleen.³⁸³ Nils Holm taas vertaa glossolaliaa meditoititekniikkaan, jota voi melko vaivattomasti käyttää sen kerran opittuaan.³⁸⁴ Richard A. Hutchin mukaan kielillä puhuminen on rituaali, jossa voidaan erityisen kielen avulla ilmaista ihmiselämän perustunteita, jotka taas viittaavat suuriin kysymyksiin, kuten syntymään ja kuolemaan. Kognitiivisella tasolla kyse on tavallisten havaitsemisautomaatioiden keskeyttämisestä, joka tuottaa joidenkin meditaatiotapojen kaltaisesti hyvää oloa.³⁸⁵ Hyvän olon tunnetta glossolalian jälkeen on selitetty myös yksilöiden hetkellisellä regressiolla varhaisempiin kehitysvaiheisiin. Regressiohypoteesiin on päädytty vertailemalla mystisten uskonnollisten kokemusten, kuten kielillä puhumisen, aikana mitattuja aivosähkökäyriä lasten aivosähkökäyriin. Näissä tutkimuksissa mystisiin kokemuksiin on liittynyt muuttunut tietoisuuden tila.³⁸⁶ Kuten tässäkin työssä on jo todettu, kielillä puhuminen ei kuitenkaan aina liity alentuneeseen tietoisuuden tilaan, jossa regressio voisi tapahtua. Eräs kielillä puhumisen seurauksiin liittyvien tutkimusten tulkinnan haasteista onkin se, että niissä ei yleensä raportoida, millaisessa tilassa kielillä puhujat ovat. Epäselväksi jääkin, liittyvätkö jotkut kielillä puhuvien raportoimat positiiviset tuntemukset vain alentuneeseen tietoisuuden tilaan.

Aineiston perusteella painotan positiivisten kokemusten selityksenä myös helluntailaisuuden opin merkitystä. Meredith B. McGuiren mukaan uskonnollisten kokemusten sisältö vaihtelee rauhan ja ilon tunteista kauhuun riippuen yhteisön uskomusjärjestelmästä. Turvallisuuden ja rauhan tunne liittyy McGuiren mukaan yleensä siihen ajatukseen, että kohdattu voima suojelee pahalta. Pelko taas liittyy siihen, että kohdattu pyhä voi aiheuttaa harmia.³⁸⁷ Aineistossa kuvattuja positiivisia tunteita voidaankin selittää rituaaliin liittyvän opillisen pohjan kautta: helluntailaisuudessa kielillä puhuminen nähdään henkikasteen merkinä. Yksilö saa sen ensimmäisessä kielillä puhumisen kokemuksessaan

³⁸¹ McGuire 1983, 3-5.

³⁸² Hine 1969, 224-225.

³⁸³ Bell 2005, 7841-7843.

³⁸⁴ Holm 1987, 387.

³⁸⁵ Hutch 1980, 263-265.

³⁸⁶ Koic ym. 2005, 373, 375.

³⁸⁷ McGuire 2002, 19.

siis varmistuksen henkikasteestaan, jumalasuhteestaan ja pelastuksestaan, mikä on todennäköisesti hyvin huojentavaa.

Lisäksi, kuten edellä on todettu, kielillä puhumisen lahjan uskotaan olevan Jumalan armon osoitus. Teemu Mantsinen kertoo väitöskirjassaan, että Jeesuksen mahdollisen paluun vuoksi uskovien tulee jatkuvasti pyhittyä. Vaikka läheisen maailmanlopun odotus ei olekaan enää niin voimakasta, se määrittää silti helluntailaista uskonnollisuutta.³⁸⁸ Ihmisellä on siis huoli pyhityksensä tilasta. Ehdotankin myös, että kielillä puhuminen saattaa kokemuksena vastata joskus synnintunnustusta ja -päästöä, sillä kielten aikana Pyhän Hengen uskotaan pääsevän käsiksi niihin ongelmallisiin salaisuuksiin, joita ihminen kantaa sisällään. Ihminen voi siis luottaa sellaistenkin syntien, joita ei tiedosta, pääsevän rukoiltavaksi Pyhän Hengen avustuksella. Myös näin ihminen voi kokea vapautumista. Päätelmäni perustuvat kuitenkin pääasiassa aineistossa kielillä puhumisesta annettuun opetukseen; teksteissä, joissa glossolalian seurauksista kerrotaan, ei juurikaan pohdita hyvän olon syytä. Jääkin jatkotutkimuksen aiheeksi selvittää, kokevatko helluntailaiset kielillä puhumisen todella vaikuttavan näin, vain jääkö näkemys vain opetuksen tasolle.

7.4 Parempaa ymmärrystä Raamatusta ja elämästä

Aineistosta ilmenee, että kielillä puhuminen antaa parempaa ymmärrystä uskonasioihin, mutta myös yleensä elämään. Eräs Ristin Voittoon haastateltu kertoo, että kielillä puhumisen jälkeen hänelle ”alkoi tulla uudenlaista ymmärrystä asioihin”. Hän kertoo myös Raamatun ymmärtämisen muuttuneen kielten saamisen jälkeen.³⁸⁹ Helluntailaisuudessa korostetaan muiden protestanttisten suuntien mukaisesti Raamatun tuntemisen tärkeyttä, sillä Raamattu nähdään elämän ja uskon ohjenuorana.³⁹⁰ Siksi on merkittävää, kun todetaan, että kielillä puhumisen seurauksena saattaa ymmärtää myös Raamattua paremmin.

Pyhän Hengen johdatusta käytetään myös aineistossa perusteluna opin määrittämisen yhteydessä. Esimerkiksi Pekka Leivo merkitsee ensitodisteoppia vastustavan kirjoituksensa lähteiksi Raamatun lisäksi Pyhän Hengen. Näin hän pyrkii osoittamaan olleensa Pyhän Hengen ohjauksessa, kun on tulkinnut Raamattua.³⁹¹ Vastineessa hänelle kuitenkin todetaan, että ”suuri osa hänen kirjoituksestaan on lähtöisin hänen omasta pohdinnastaan, vaikka Pyhä

³⁸⁸ Mantsinen 2014, 9-10, 150

³⁸⁹ RV Kennedy 18.4.2001 (Maarit). Myös esim. RV Haavisto 30.5.2007.

³⁹⁰ Katso esim. Kärkkäinen 2005, 315.

³⁹¹ RV Leivol 31.7.2002.

Henki olisikin johtanut sitä olemaan joissakin kohdin Raamatun mukaista”.³⁹² Leivo1:n näkemys tyrmätään myös muissa kirjoituksissa. Pyhän Hengen johdatukseen vetoaminen ei siis auta silloin kun näkemys, jota puolustetaan, on perinteisesti kannatetun raamatuntulkinnan vastainen.

Kielillä puhuen saadun ymmärryksen uskotaan vaikuttavan myös ihmisen henkilökohtaisen elämän valinnoissa. Salmela kirjoittaa, että Hengen vaikutus ”pitää tuntoaistit vireillä ja on voima meille eri tilanteissa”. Jumalan henki auttaa hänen mukaansa arvioimaan erilaisia valintoja oikealla tavalla.³⁹³ Eräässä esimerkissä uskova kertoo kielillä puhumisen mukanaan tuoman viisauden auttaneen häntä parantamaan tulehtuneita ihmissuhteitaan. ”Myös ihmissuhteeni muuttuivat. Aloin ymmärtää vihollisen sotastrategiaa perhettämme kohtaan”, hän kertoo.³⁹⁴ Vihollisella hän viittaa todennäköisesti sielun viholliseen eli Saatanaan. Kyseisessä tapauksessa pariskunta on aiemmin kuulunut metodistikirkkoon, jonka uskonharjoitukseen eivät Pyhän Hengen armolahjat kuulu. Kirjoittajan vaimo on ollut kiinnostunut henkikasteesta ja kielillä puhumisesta, ja tämä opillinen näkemys on hänen mukaansa johtanut asumuseroon, mihin hän viittaa jälkikäteen paholaisen strategiana. Myöhemmin, kun myös kirjoittaja on kokenut kielillä puhumisen, perhe on palannut yhteen. Puhuja on tulkinnut kielikokemuksen myös parisuhteensa pelastukseksi niin, että henkikokemus kielillä puhumisineen on antanut hänelle parempaa ymmärrystä elämänsä valinnoista, eli siitä mikä on Jumalan ja mikä Saatanan tahdon mukaan elämistä.

Meredith B. McGuiren mukaan helluntailaisissa yhteisöissä vaaditaan yleensä jäseniltä vahvaa normeihin sitoutumista ja sitoutumisen näkymistä jokapäiväisessä elämässä.³⁹⁵ Teemu Mantsisen mukaan myös suomalaisessa helluntailaisuudessa uskovan elämään liitetään monenlaisia vaatimuksia. Jopa ammatinvalinnan tulee olla helluntailaiselle sopiva.³⁹⁶ Myös Ristin Voitossa käydään runsaasti keskustelua siitä, miten uskovan tulisi elää, jotta hän toteuttaisi mahdollisimman hyvin Raamatun ohjeita. Useimmiten puhutaan Hengen hedelmistä, joita Pyhän Hengen vaikutuksen uskotaan kasvattavan. Ne tarkoittavat käytännössä luonteenhyveitä, kuten ystävällisyyttä ja kärsivällisyyttä.³⁹⁷ Koska kielillä puhumisen aikana ihmisen uskotaan olevan Pyhän Hengen työskentelyn alaisena, näiden hedelmien katsotaan lisääntyvän. Toisinaan todetaankin, ettei henkikasteesta riitä todisteeksi

³⁹² RV Leivo2 11.9.2002.

³⁹³ RV Salmela 16.1.2008.

³⁹⁴ RV Kennedy 18.4.2001 (Willi).

³⁹⁵ McGuire 2002, 85.

³⁹⁶ Mantsinen 2015a, 46-47.

³⁹⁷ Esim. RV Kokkonen 29.8.2007; RV Petts 2.1.2008; RV Karppinen 12.8.2009; RV Cobb 29.5.2013.

pelkkä kielillä puhuminen, vaan myös Hengen hedelmän pitää seurata sitä.³⁹⁸ Virginia Hinen toteuttamaan kyselyyn vastanneista 44 prosenttia on kokenut kykynsä osoittaa rakkautta tai huolenpitoa muille parantuneen kielillä puhumisen alkamisen jälkeen. 37 prosenttia on maininnut Hengen hedelmien lisääntyneen, mikä on parantanut heidän ihmissuhteitaan.³⁹⁹

Helluntailaisia henkikokemuksia tutkineen John Wilsonin ja Harvey Clown mukaan syntisyyden välttäminen helluntailaisen elämässä perustuu itsekontrolliin. Pyhän Hengen läsnäolon uskotaan lisäävän kykyä itsehillintään. Pyhä Henki saattaa myös tuoda ihmiselle mieleen jonkin Raamatun lauseen silloin kun hän on vaarassa tehdä syntiä. Uskomus saadusta Hengen voimasta ja sen valjastamisesta taas auttaa kontrollin säilyttämisessä.⁴⁰⁰ Tätä voitaisiin verrata siihen viisauden lisääntymiseen kielillä puhumisen kautta, josta tämä aineisto kertoo. Lisäksi ekstaattiset henkikokemukset ja –rituaalit, kuten kielillä puhuminen, toimivat Wilsonin ja Clown mukaan turvallisina hetkinä käsitellä kontrollin menettämisen pelkoa, sillä niissä kontrolli annetaan hetkeksi Jumalalle. Rituaali on täten metafora todelliselle sosiaaliselle elämälle, johon kuuluu pelko kontrollin menettämisestä. Siinä käsitellään ruumiillisesti sitä ristiriitaa, jota yksilö voi kokea uskonnollisen ihanteen ja oman elämäntilanteensa välillä. Tällöin rituaaliin osallistuminen tuottaa emotionaalista vapautumista, jonka kautta yksilön usko omaan kykyynsä kontrolloida itseään kasvaa.⁴⁰¹ Voidaankin kiteyttää, että yksilö valvoo itse omaa hengellistä tilaansa Pyhän Hengen avustuksella.

7.5 Kielillä puhuminen uskovien aseman määrittelyn perusteena

Yksi kielillä puhumisen seurauksista opetetaan olevan palvelutehtävään voimaantuminen. Tällöin se nähdään tärkeäksi myös seurakunnan tehtävissä. Haavisto selittää, että kielillä puhuminen rikastuttaa kaikkia palvelutehtäviä, mutta antaa esimerkiksi pastorin tai julistajan työn, johon Henki saattaa vaikuttaa esimerkiksi muuttamalla saarnaa:

Kun sananjulistaja rukoilee kielillä ennen kokousta, saattaa käydä, että Pyhä Henki ohjaa muuttamaan suunnitellun saarnan aiheen toiseksi. Kielten tulviessa Pyhä Henki ikään kuin puhtaaksikirjoittaa uuden saarnan puhujan sisimmässä. Kielilläpuhuminen rikastuttaa viisaudella ja rakkaudella myös muita palvelutehtäviä – olipa kyse mistä palvelutehtävästä tahansa.⁴⁰²

³⁹⁸ RV Erkkilä 28.8.2002; RV Tedder 4.6.2008.

³⁹⁹ Hine 1969, 216.

⁴⁰⁰ Wilson & Clow 1981, 248-249.

⁴⁰¹ Wilson & Clow 1981, 249-250.

⁴⁰² RV Haavisto 30.5.2007. Myös esim. RV Leivo3 14.4.2004.

Marja Sollo puolestaan kertoo, että ”kielillä puhumisen ilmiötä ja lahjaa arvostetaan” helluntaiherätyksessä.⁴⁰³ Tampio taas kirjoittaa mielipiteessään, että myös armolahjoilla on arvojärjestys:

--- armolahjojen haltijoilla on Jumalan kasvojen edessä sitä suurempi arvo, minkälainen armolahja hänelle on Pyhän Hengen toimesta annettu. --- Esimerkiksi profetoiva on suurempi kuin kielilläpuhuva, ellei tämä samalla selitä kielillä puhumistaan. Profetoiva rakentaa seurakuntaa, mutta kielilläpuhuva yksilöä eli itseään.⁴⁰⁴

Kielillä puhumisen hän ajattelee olevan esimerkiksi profetoimista vähäarvoisempi lahja, sillä yksityisesti kielillä puhuva ei rakenna seurakuntaa. Profetoimista muistuttava julkinen kielillä puhuminen on tarkoitettu nimenomaan seurakunnan rakentumiseksi.⁴⁰⁵ Siten se liittyy myös uskovan mahdollisuuksiin palvella seurakuntaansa. Tällaista kielillä puhumisen lahjaa ei uskotakaan olevan kaikilla, kuten on jo aiemmin tullut ilmi.⁴⁰⁶ Myös Ahvenainen toteaa, ettei ”kaikilla ole sellaista kielten lahjaa johon tulee selitys ja koituu seurakunnan hyödyksi”.⁴⁰⁷

Myös kielillä puhumisen kautta saavutettava Raamatun ymmärrys, jota on kuvattu edellisessä kappaleessa, liittyy seurakunnan virkoihin. Seurakunnan johtajien tehtäväksi nimittäin nähdään erityisesti Raamatun opettaminen. Kyselyyn perustuvassa artikkelissa todetaan, että ”suomalaiset helluntaipastorit ovat lähes poikkeuksetta kokeneet useiden ylikuonnollisten armolahjojen toimineen kauttaan”.⁴⁰⁸ Toisessa artikkelissa myös kerrotaan kielillä puhumisen olevan vakaa osa pastorien rukouselämää.

Jokainen haastateltu sanoi saaneensa kielillä puhumisen lahjan. Selvä enemmistö sanoi käyttävänsä lahjaa päivittäin. Jokainen kertoi rukoilevansa kielillä vähintään viikoittain.⁴⁰⁹

On tietysti johdonmukaista odottaa, että pastoreilla on kielillä puhumisen armolahja, koska sitä odotetaan jokaiselta uskovalta.

Uskon pääkohdat -dokumenttia kommentoivassa artikkelissa kuitenkin todetaan, että ”hengellisen auktoriteetin tulee perustua enemmän Hengen hedelmään yksilön elämässä kuin armolahjoihin”.

Kun opetetaan näistä aiheista, on tärkeä korostaa, että kaikki nämä lahjat annetaan armosta. Toiseksi asian toteamisella halutaan torjua sitä ajatusta, että henkilöä voitaisiin pitää luotettavana auktoriteettina

⁴⁰³ RV Sollo 28.1.2004.

⁴⁰⁴ RV Tampio 30.6.2004.

⁴⁰⁵ RV Ahvenainen 31.7.2002; RV Ahvenainen 15.5.2013.

⁴⁰⁶ Kts. kpl 5.2.

⁴⁰⁷ RV Ahvenainen 31.7.2002.

⁴⁰⁸ RV Salmela 16.1.2008.

⁴⁰⁹ RV Salmela 31.1.2007.

pelkästään Jumalan hänelle antamien armolahjojen perusteella, tyyliin: ”Totta kai hän on oikeassa, koska hänen kauttaan tapahtuu sitä ja sitä.”⁴¹⁰

Artikkelin lainaus koskee kaikkia armolahjoja, vaikkakin kielillä puhuminen on siinä isossa osassa. Henkilalahjojen yksioikoinen yhteys uskovan hengelliseen tilaan ja auktoriteettiin halutaan siis torjua. Myös evankelista Wendelin toteaa, että ”kielilläpuhuminen ei liene mikään merkki malliuskovaisesta, monet kielillä puhuvat saattavat jo nurkan takana esimerkiksi juoruta.”⁴¹¹ Tämä painotus vastaa Wilsonin ja Clown tulkintaa, jonka mukaan helluntaillaiset johtajat saavuttavat asemansa Pyhän Hengen vaikutusten asiantuntijana ennen kaikkea esimerkillisellä elämäntavallaan.⁴¹² Myös Eija Kurjen tutkimus naisten mahdollisuuksista saada pastorin virka Suomen helluntaikeräyksessä osoittaa, että virkojen jakamisessa painavat muut asiat, kuin hengelliset armolahjat. Naisten mahdollisuus pappeteen näyttää olevan muilla tavoin hyvin pitkälti rajattu, vaikka he kokisivatkin Pyhän Hengen armoittaneen heitä.⁴¹³

Kielillä puhuminen näyttää aineiston perusteella kuitenkin vaikuttavan ratkaisevasti siihen, kuuluuko yksilö uskovien sisäpiiriin. Aineistossa on joitakin kirjoituksia, joissa puhutaan hyvin suoraan seurakunnissa tapahtuvasta ihmisten jaottelusta heidän kokemustensa perusteella. Esimerkiksi Marja Sollo kirjoittaa mielipidepalstalla, että ensitodisteoppi voi johtaa siihen, että ”uskovat luokitellaan eri kasteihin sen mukaan, ovatko he puhuneet kielillä”. Samalla Sollo kuitenkin toteaa, että ”eihän kukaan tosi helluntaillaisena itseään pitävä halua jäädä paitsi Jumalan voiman kokemisesta”. Tällä hän viittaa ilmeisesti siihen, että jokainen tosi uskova kyllä tavoittelee henkikastetta.⁴¹⁴ Hänen mukaansa ensitodisteoppi kuitenkin aiheuttaa sen, että joidenkin ihmisten Hengessä oleminen kielletään. Myös Leivo1 puhuu uskovien jakamisesta ”kahteen leiriin: niihin, jotka ovat kokeneet henkikasteen, ja niihin, jotka eivät ole sitä kokeneet”. Jakaminen tapahtuu hänenkin mukaansa nimenomaan kielillä puhumisen perusteella.⁴¹⁵ Ari Vehosmaa taas varoittaa kahden luokan kristillisyydestä:

Helposti ollaan rakentamassa sellaista seurakuntaa, jossa on kunnollisia uskovia ja niitä uskovia, joiden pitäisi olla kunnollisia.⁴¹⁶

⁴¹⁰ RV Salmela 6.3.2013 (Pekka Havupalo).

⁴¹¹ RV Wendelin 31.3.2004. Myös RV Ahvenainen 15.5.2013.

⁴¹² Wilson & Clown 1981, 246.

⁴¹³ Eija Kurjen mukaan helluntaillaisuudessa pidetään yllä ajatusta naisen alemmasta asemasta mieheen nähden esimerkiksi traditio- ja raamatullisuusdiskurssilla. Kts. lisää Kurki 2005.

⁴¹⁴ RV Sollo 28.1.2004.

⁴¹⁵ RV Leivo1 31.7.2002.

⁴¹⁶ RV Haavisto 11.5.2005 (Ari Vehosmaa).

Kielillä puhumisen perusteella siis saatetaan määritellä, ketkä ovat todellisia uskovia. Kuten on osoitettu aiemmissa kappaleissa, kielillä puhumista jäädäänkin usein odottamaan sellaiselta, joka uskoo olevansa kastettu Hengessä.⁴¹⁷

7.6 Kipeät kokemukset kielten puuttumisesta

Sitä, miksi jotkut eivät onnistu puhumaan kielillä halustaan huolimatta, on aiemmassa tutkimuksessa pohdittu hyvin vähän. Holm tarjoaa selitykseksi, että joidenkin ihmisten mielen rakenteet eivät tue yhtä hyvin ympäristöstä saatujen vaikutteiden omaksumista ja glossolalia-kielen tuottamista on heille siksi hankalampaa. Hänen mukaansa roolinotto-kyky liittyy kielillä puhumisen oppimiseen, ja tällöin empatiakyvyltään heikompien ihmisten olisi vaikeampi oppia tuottamaan glossolaliaa. Holm puhuu myös sosiaalisista esteistä, millä hän tarkoittaa sitä, että jos yhteisössä ei arvosteta karismaattisia kokemuksia tai pidetään niitä jopa epäilyttävinä, tällaisia kokemuksia ei ilmene kovin paljoa.⁴¹⁸ Teemu Mantsisen mukaan suomalainen, huomiota herättävää käyttäytymistä vieroksuva kulttuuri vaikuttaa myös helluntaiseurakuntien uskonnonharjoitukseen niin, että se on täällä maltillisempaa kuin muualla maailmassa.⁴¹⁹ Tällaisissa olosuhteissa armolahjan käyttäminen saattaa olla entistä hankalampaa. Lisäksi aineistossa esitetyt vaatimukset oikeanlaisesta kielilläpuhumisesta ja varoitukset vääristä hengistä vaikeuttavat glossolalian aloittamista, kuten edellisestä luvusta ilmenee.

Aineiston perusteella on selvää, että kielten armolahjan puuttuminen saattaa aiheuttaa hyvin negatiivisia tunteita tai seurauksia. Juha Partanen esimerkiksi toteaa, että ”seurakuntayhteisössä paineet puhua kielillä saattavat joskus nousta koviksi”.⁴²⁰ Esa Onnelainen taas pyytää mielipidekirjoituksessaan ”vallan sokaisemia” seurakunnan johtajia lopettamaan ”hössöttäminen ja pakonomainen tyrkyttäminen kielillä puhumisista”.⁴²¹ Kielten armolahjan puuttumisen todetaan myös aiheuttavan huonommuuden kokemuksia, kuten eräässä artikkelissa:

Ulkoisten merkkien korostaminen on aiheuttanut monille vilpittömästi Hengen täyteyttä etsiville, mutta siitä paitsi jääneille huonommuuden ja pettymyksen tunteita.⁴²²

⁴¹⁷ Kts. kpl 5.5.

⁴¹⁸ Holm 1987, 386-387.

⁴¹⁹ Mantsinen 2015a, 49.

⁴²⁰ RV Partanen 21.4.2004.

⁴²¹ RV Onnelainen 6.7.2005.

⁴²² RV Haavisto 11.5.2005.

Ulkoisella merkillä artikkelissa tarkoitetaan nimenomaan kielillä puhumista. Marja Sollo puhuu jopa alemmuuskompleksista:

Yksi syy ”hengelliseen alemmuuskompleksiin” on se, että herätyksessämme on perinteisesti vaalittu oppia kielillä puhumisesta aitona Pyhän Hengen kasteen merkinä. Toisin sanoen, jos uskova ei ole ikinä puhunut kielillä, häntä pidetään helposti osattomana Hengellä täyttymisestä.⁴²³

Sollo kertoo tässä erilaisia henkikastekokemuksia puolustavassa kirjoituksessaan myös, että ei itse ”ehtinyt juuri kipuilla” kielillä puhumisen lahjan suhteen, sillä sai sen pian uskoontulonsa jälkeen.⁴²⁴ Armolahjan odottaminen voikin aiheuttaa katkeruutta tai ahdistusta:

Olin jo kauan pyytänyt kielillä puhumisen lahjaa ja hieman katkeroitunutkin, mutta en halunnut luovuttaa. Toive toteutui erään seurakunnan tilaisuudessa --- .⁴²⁵

Kun puolestani rukoiltiin, jotain epäselvää tuli kielelleni. Sen jälkeen koetin rukouksessa käyttää saamaani lahjaa. Toistelin yhtä sanaa tai itse asiassa vain yhtä tavua. Tämä johti minut suureen hengelliseen kriisiin. Joskus tuntui siltä, että olisi ollut parempi, jos en olisi kokenut mitään – olisi rauha ja tasapaino. Janoissani en kuitenkaan antanut periksi. Kuukausien mittaan alkoi tulla lisää sanoja ja tilanne hieman helpottui. Kahdeksan kuukauden kuluttua vieraat kielet tulvivat ja rauha täytti mieleni.⁴²⁶

Kielten armolahjan saaminen on useassa tapauksessa tuonut ihmisille rauhan oman hengellisyytensä tilan suhteen.⁴²⁷

Mielipidepalstalla kerrotussa esimerkissä henkikasteen kokenut eräs uskova on masentunut, koska kukaan ei ole uskonut häntä kielillä puhumisen puuttumisen vuoksi. Kyseistä henkilöä on alettu myös painostaa seurakunnassa ja hän haluaa saada kielten armolahjan, koska on ”seurakunnan taholta --- joutunut lain alle”, kirjoittaja kertoo.⁴²⁸ Lain alla olemisella viitataan erinäisiin synnittömään elämään liittyviin sääntöihin; kuten aiemmin on tullut ilmi, kielten puuttumisen syynä nähdään toisinaan ihmisen synnillinen elämäntapa.⁴²⁹ Kertomus jatkuu siten, että kirjoittaja on rukoillut uskovan kanssa, jolloin tämä on alkanut puhua kielillä ja henkikasteen aiemmin kiistäneet seurakunnan vanhemmat ovat myöntäneet olleensa väärässä kyseisen henkilön kohdalla. Myöhemmin tuotettu kielillä puhuminen on siis antanut viivästyneen varmistuksen henkikasteesta. Myllymäki kuitenkin

⁴²³ RV Sollo 28.1.2004.

⁴²⁴ RV Sollo 28.1.2004.

⁴²⁵ RV Loponen 3.2.2010 (Liisa Nenonen).

⁴²⁶ RV Haavisto 30.5.2007 (eräs seurakunnan johtaja).

⁴²⁷ RV Sollo 28.1.2004; RV Myllymäki 24.3.2004; RV Haavisto 30.5.2007; RV Loponen 3.2.2010 (Liisa Nenonen).

⁴²⁸ RV Myllymäki 24.3.2004.

⁴²⁹ Kts. kpl 6.3. Myös Mantsinen kertoo, että lakihenkisyys on helluntailaisuudessa viitannut toisten ihmisten elämäntavan ja käyttäytymisen arvostelemiseen. Kts lisää Mantsinen 2014, 116.

painottaa tällaisen suhtautumisen painostavuutta ja huomauttaa, että ahdistuneet uskovat saattavat jäädä pois seurakunnan kokouksista, koska tuntevat etteivät kuulu joukkoon.⁴³⁰

Edellä on käynyt ilmi, että uskovan hengellinen tila saatetaan kyseenalaistaa kielten armolahjan puuttumisen vuoksi tai että häntä voidaan painostaa tavoittelevaan kokemukseen. Suomessa on viime vuosina tutkittu uskonnollisissa yhteisöissä ilmennyttä hengellistä väkivaltaa. Myös tämän aineiston yhteydessä herää kysymys siitä, voidaanko kielillä puhumiseen liittyviä tapahtumia pitää hengellisenä väkivaltana. Hengellinen väkivalta määritellään hengellisistä lähtökohdista perustelluksi tai uskonnollisessa yhteisössä toteutetuksi fyysiseksi tai henkiseksi väkivallaksi.⁴³¹ Evankelisluterilaisen kirkon verkkosivuilla hengelliseksi väkivallaksi mainitaan ”pelottelu, käännättäminen, syyllistäminen, eristäminen ja kontrollointi”. Siinä lisätään myös, että ”tarkoituksena on nujertaa toisen ihmisen elämänsä elämäntapa tai mielipide”.⁴³²

Kielten puuttumisen yhteydessä saatetaan kyseenalaistaa ihmisen hengellisyys, ja samalla tullaan kyseenalaistaneeksi yksilön pelastus. Siten siis kyseessä on yksilölle hyvin merkittävä asia. Aini Linjakummun mukaan yksilöiden hallitsemisen kannalta ahdistus on olennainen tunne, sillä ahdistunut ei pysty toimimaan kunnolla. Ahdistus voi hänen mukaansa liittyä nimenomaan pelastuksen epävarmuuteen.⁴³³ Tämän aineiston perusteella voidaan sanoa, että erityisesti ensitodisteoppi merkitsee joillekin uskoville alemmuuden tunnetta, kun kielten armolahjaa ei saada. Hengellinen väkivalta liittyy Linjakummun mukaan myös kiinteästi uskonnolliseen yhteisöön, sillä ”yhteisö mahdollistaa väkivallan omilla käytänteillään”.⁴³⁴ Kielillä puhuminen voikin joissain tapauksissa toimia sellaisena sosiaalisena käytäntönä, johon liittyvillä uskomuksilla perustellaan esimerkiksi seurakuntalaisten jakamista tai heidän hengellisen tilansa määrittelyä. Kielillä puhumattomuuden perusteella voidaan sulkea ihminen pelastuneiden sisäpiirin ulkopuolelle. Sitä, onko kyseessä varsinaisesti kuitenkin eristäminen, ei voida tämän aineiston perusteella sanoa.

Ristin Voiton kirjoituksissa tiedostetaan hyvin yleisesti, että se, jos uskova ei saa kieliä halustaan huolimatta, on hyvin vaikea tilanne. Gallupissa, jossa kysytään kaikista armolahjoista, on jopa viimeisenä vastattavana kysymyksenä, ”mitä sanoisit uskoville, joilla ei omasta mielestään ole armolahjoja ja jotka kokevat olevansa sen vuoksi muita

⁴³⁰ RV Myllymäki 24.3.2004.

⁴³¹ Kts. Linjakumpu 2015, 66.

⁴³² Aamenesta öylättiin.

⁴³³ Linjakumpu 2012, 113.

⁴³⁴ Linjakumpu 2015, 67.

huonompia”.⁴³⁵ Kiertävä julistaja Timo Puustelli puolestaan kertoo, että koko ensitodiste-aihetta on välillä vältetty ” sen paineen vuoksi, jota tämän armolahjan puuttumisen kanssa kamppailevat ihmiset kokevat”.⁴³⁶ Opetuskirjoituksissa taas varoitetaan lisäämästä niiden ahdistusta, joilta kielet vielä puuttuvat.

Kirjoituksissa, joissa kielletään kielillä puhumattomien syyllistäminen, tehdään kuitenkin samalla selväksi, että jokainen pystyy puhumaan kielillä niin halutessaan. Esimerkiksi Matti Wendelin kirjoittaa, että ”syyllistää ei saa, mutta jokainen anova saa”.⁴³⁷ Myös julistaja Timo Puustelli korostaa, että ”milloin tahansa Jumala voi antaa tämän lahjan” ja että lahjan vastaanottaminen on ihmisestä kiinni.⁴³⁸ Asian suhteen kehoitetaan olemaan hienotunteisia, mutta itse kielillä puhumisen vaatimuksesta pidetään kiinni. Vaikuttaa siltä, että hengellisen alemmuuden tunteiden ja jopa hengellisen väkivallan mahdollisuus tiedostetaan, ja siihen halutaan puuttua, mutta liikettä niin keskeisesti määrittelevästä opista ei kuitenkaan voida luopua.

⁴³⁵ RV Lopenen 3.2.2010.

⁴³⁶ RV Autio 31.5.2006 (Timo Puustelli).

⁴³⁷ RV Wendelin 31.3.2004.

⁴³⁸ RV Autio 31.5.2006 (Timo Puustelli).

8. YHTEENVETO

8.1 Kielillä puhumisen merkitys helluntailaisen uskomusjärjestelmän vahvistamisessa

Tässä työssä kielillä puhumista eli glossolaliaa on lähestytty siihen liittyviä uskomuksia, käytäntöjä ja kokemuksia tutkimalla. Kielillä puhumisen armolahjalla on Ristin Voitossa 2000-luvulla käydyn keskustelun perusteella selkeästi suuri merkitys sekä yksilön että yhteisön tasolla ja nämä merkitykset kietoutuvat usein myös yhteen. Kielillä puhumista voidaankin pitää rituaalina, joka mahdollistaa yksilölliset kokemukset Jumalan kohtaamisesta, mutta toimii myös yhteisön dynamiikassa esimerkiksi hierarkian ja normien uudelleen tuottamisessa ja yhteisöllisyyden vaalimisessa.

Aineisto osoittaa, että myös glossolalian kaltaisen karismaattisen ja henkilökohtaisen rituaalisen käytännön ylläpitäminen voi liittyä vahvasti siihen, miten yhteisö luo käsitystä itsestään ja omasta erityisyydestään yhä uudelleen.⁴³⁹ Ensimmäistä kielillä puhumisen kokemusta pidetään ensitodisteopin mukaan näkyvänä merkinä uskovan saamasta henkikasteesta. Siten se liittyy helluntailaisuuden initiaatioprosessiin ja pelastuskäsitykseen. Ensitodisteopin tulkinnasta ja noudattamisesta käydään Ristin Voitossa kuitenkin keskustelua. Lehden auktoriteetit eli opetuskirjoitusten tekijät kannattavat ensitodisteoppia. Toistuvat teemat, joita näissä kirjoituksissa otetaan esille opin puolustamiseksi, kertovat sen merkityksestä helluntailaisuudelle uskonnollisena liikkeenä. Kielillä puhumiseen liittyvä ensitodisteoppi on erityisen tärkeä koko helluntailiikkeen identiteetin kivijalkana, sillä sen perusteella se eroaa muista karismaattisen kristillisyyden muodoista.

Ensitodisteopin kautta saadaan myös perusteltua se, miksi juuri helluntailaisuus on erilaisista kristinuskon muodoista oikea. Aineistossa toistetaan kertomusta, jonka mukaan henkikasteen ja glossolalian kuuluminen kaikille uskoville on sellainen Jeesuksen ensimmäisille seuraajille kerrottu totuus, joka on kristinuskon historiassa unohdettu. Helluntailiikkeen esitetään syntyneen tämän opin uudelleen löytämisen myötä. Siten helluntailaisuus näyttäytyy pelastuksen kannalta erityisenä liikkeenä ja helluntailaiset todellisina Jeesuksen seuraajina. Kielillä puhumisen rituaalia voidaan pitää yhteisölle tärkeänä, sillä siinä yksilö kokee tämän helluntailaisuuden erityisen totuuden henkilökohtaisesti todeksi. Näin rituaalin vaaliminen vahvistaa yhteisön uskomusjärjestelmää

⁴³⁹ Kts. lisää McGuire 2002, 30-31, 51-52; Stark & Finke 2000,107.

keskeisellä tavalla. Ensitodisteopista luopumista pidetäänkin aineistossa uhkana sekä liikkeen identiteetille että jatkuvuudelle.

Kuitenkin aineistossa käy myös selväksi, etteivät kaikki kannata ensitodisteoppia. Jopa joidenkin liikkeen pastorien kerrotaan hyväksyvän henkikasteesta muitakin merkkejä kuin kielilläpuhumisen. Myös tämä oppiin suhtautumisen hajanaisuus esitetään uhkana liikkeelle ja sen perusteella ehdotetaan ensitodisteopin uudelleentulkintaa. Tällaista muutosta oppiin suhtautumisessa pidetään uutena ilmiönä, mutta se näkyy myös vuonna 2014 julkaistussa Helluntaiseurakuntien uskon pääkohdat -dokumentissa: siinäkin ensitodisteoppia ei esitetä ehdottomana. Kehitys liittyy todennäköisesti yleisempään helluntailaisen uskonnollisen kulttuurin muutokseen. Teemu Mantsisen mukaan sukupolvien vaihtuminen ja kääntyneiden väheneminen on johtanut suomalaisessa helluntailaisuudessa siihen, että yhä suurempi joukko suomalaisista helluntailaisista kannattaa maltillisempaa uskonharjoitusta.⁴⁴⁰

Ristin Voiton opetuskirjoituksissa ehdotetaan toisinaan myös lievempää ensitodisteopin tulkintaa ikään kuin ratkaisuna tilanteeseen. Esitetään, että henkikasteen kokenut uskova on saanut kielillä puhumisen lahjan, mutta jättänyt sen käyttämättä inhimillisistä syistä johtuen. Myöskään tällainen lievennetty tulkinta ei ole aineiston perusteella poistanut painetta puhua kielillä. Joissakin mielipidekirjoituksissa kerrotaan uskovien tunteneen itse saaneensa henkikasteen, mutta henkikastetta ei ole hyväksytty ennen kuin merkki, kielillä puhuminen, on tuotettu. Olen kutsunut tilannetta tässä työssä pitkittyneeksi initiaatioksi. Aineisto ei sisällä yhtäkään tarinaa, jossa henkikasteesta olisi saatu varmuus ilman kielillä puhumista. Vasta muiden hyväksymän merkin kautta uskova hyväksytään uskovien sisäpiiriin. Armolahjan saamisen eli rituaaliin osallistumisen kuvataan vaativan sellaista heittäytymistä ja itsekontrollista luopumista, mikä on joillekin vaikeaa. Koska aineiston kertomukset kuvaavat toisinaan hyvinkin pitkäkestoista ja ahdistusta aiheuttavaa armolahjan tavoittelua, voidaan puhua myös kalliista signaalista.⁴⁴¹ Sitä vaatimalla suojellaan helluntailaisuuden identiteettiä ja varmistetaan yksilöiden sitoutuminen.

8.2 Kielillä puhumisen merkitys uskovan voimaantumisen ja yhteisön normien vahvistamisen keinona

Kielillä puhumista pidetään henkikasteeseen liittyvän ensitodisteon lisäksi myös pysyvänä armolahjana, joka on uskonnonharjoittamiselle ja hengelliselle kehitykselle keskeinen. Armolahjan henkilökohtainen merkitys näyttäytyy aineistossa hyvin positiivisena. Kielillä

⁴⁴⁰ Mantsinen 2015, 53.

⁴⁴¹ Kts. Sosis & Alcorta 2003, 266-268.

puhumisen seurauksina on koettu useimmiten iloa ja rauhaa. Uskovat ovat kokeneet sen aikana myös Jumalan rakkautta ja joitakin se on auttanut elämän vaikeina aikoina. Kielillä puhumisesta uskotaan myös seuraavan sellaista viisautta, jota yksilö voi hyödyntää elämänvalinnoissaan: uskova ymmärtää armolahjan käytön seurauksena esimerkiksi paremmin Raamatun ohjeita. Toisaalta ihmisen uskotaan myös rakentuvan kielillä puhumisen aikana sisäisesti, niin että hän alkaa tuottaa Hengen hedelmää, eli hänen luonteenhyveensä tulevat voimakkaammiksi.

Kielillä puhumisen armolahjan saamiseen ja toteuttamiseen liittyvät uskomukset taas tukevat helluntailaista moraalista normistoa. Toisaalta esitetään, että kielillä puhumisen alkaminen, eli henkikasteen saaminen, vaatii vain pientä uskoa. Toisaalta kuitenkin ilmenee, että uskovan pitää välttää syntejä ja palvella Jumalaa puhtain sydämin, jotta kielillä puhuminen voi alkaa. Glossolalian uskotaan voivan aiheutua myös ihmisen omasta sielullisuudesta, esimerkiksi esillä olon tai itsensä korostamisen halusta, tai pahoista hengistä. Siksi onkin tärkeää varmistaa, että oma kokemus on todella Pyhästä Hengestä lähtöisin. Tästä voi aineiston mukaan olla varma silloin, kun on varma hengellisesti hyvästä tilastaan. Kielillä puhumista voidaankin pitää käytäntönä, jonka kautta ihminen saatetaan tarkkailemaan entistä enemmän sitä, noudattaako yhteisön normeja. Näin se ilmenee eräänä hallinnan keinona.⁴⁴²

Helluntailaisuudessa korostettu jatkuva pyhitykseen pyrkiminen eli syntisten asioiden välttäminen liittyy toisaalta tulevaan Jumalan valtakuntaan pääsemiseen ja toisaalta siihen, että seurakunta on jo nyt Jumalan pyhä yhteisö. Moraalisesti hyvä elämä perustuu jatkuvaan itsehillintään ja omien halujen kontrollointiin.⁴⁴³ Aiemmassa tutkimuksessa on esitetty muun muassa, että kielillä puhuminen on rituaali, jonka aikana uskova voi käsitellä tämän kontrollin menettämisen pelkoa, minkä seurauksena hän saa uusia voimavaroja kontrolloida itseään.⁴⁴⁴

Ristin Voitossa esitetyn opetuksen perusteella ehdotan, että myös uskomukset, joita kielillä puhumiseen liitetään, aiheuttavat rituaalin aikana vapautumista ja voimaantumista. Kielillä puhumisen aikana Pyhän Hengen uskotaan käsittelevän ihmisessä piilossa olevia salaisuuksia, kuten syntisiä asenteita. Näin ihmisen epävarmuus siitä, onko hän elänyt niin kuin piti ja tunnustanut Jumalalle kaikki syntinsä, rauhoittuu kielillä puhumisen kautta: uskova tietää, että Pyhä Henki on käsitellyt kaikkia hänen ongelmiaan, vaikkei hän itse niitä tiedostaisikaan. Glossolaliakokemus on samalla todistus yksilön henkilökohtaisesta suhteesta Jumalaan. Hän saattaakin kokea saavansa eräänlaisen synnin päästön, kun saa edelleen henkilökohtaisen yhteyden Pyhään Henkeen. Jumalasuhteen varmistuminen varmistaa myös

⁴⁴² Hallinnasta kts. lisää

⁴⁴³ Kts. esim. Mantsinen, 141-143, 151 ; Wilson & Clow 1981, 248-249.

⁴⁴⁴ Wilson & Clow 1981, 249-250.

pelastumisen. Rituaalin seurauksena täten tapahtuva syyllisyydestä ja epävarmuudesta vapautuminen voi tuottaa positiivisia tunteita ja voimauttaa uskovaan jatkamaan taistelua syntiä vastaan. Tällaista hypoteesia kielillä puhumisen funktiosta olisikin mielenkiintoista tutkia laajemmalla aineistolla, joka sisältäisi tarkempia kuvauksia siitä, miten helluntailaiset kokevat kielillä puhumisensa.

8.3 Kielillä puhumisen merkitys sosiaalisen järjestyksen uudelleen tuottamisessa

Kielillä puhumisen rituaalilla, erityisesti siihen liitetyillä uskomuksilla ja käytännöillä, on merkitystä myös yhteisöllisyyden tukemisessa. Koska armolahjan tavoitteluun ja käyttöön liittyy vaara siitä, ettei lahja olekaan Pyhäältä Hengeltä, toisinaan on hankalaa saavuttaa varmuus koetun henkikasteen ja kielillä puhumisen aitoudesta. Kokeneempien uskovien vahvistus on erityisen tärkeä, jotta yksilö voi todeta kokemuksensa olleen lähtöisin Pyhästä Hengestä. Myös armolahjan turvalliseen käyttöön liittyy epävarmuutta, jota voidaan lieventää kokeneempien läsnäololla. Siten siis yksilön riippuvuus yhteisöstä korostuu.

Rituaalien kautta voidaan myös uusintaa ryhmän sisäistä hierarkiaa, eli legitimoida ihmisten asemia suhteessa toisiinsa.⁴⁴⁵ Myös kielillä puhumisen rituaalilla on paikkansa sosiaalisen järjestyksen uudelleen tuottamisessa. Kokeneempia seurakuntalaisia kehoitetaan ohjaamaan muiden armolahjojen käyttöä. Samalla tullaan korostaneeksi auktoriteettien asemaa oikeanlaisen karismaattisuuden vartijoina. Kielillä puhumisen todetaan myös olevan pastorien armolahja. Sen uskotaan voivan esimerkiksi parantaa saarnaa tai antaa viisautta. Erityisesti kuitenkin uskomus siitä, että jotkut henkilöt pystyvät muita paremmin välittämään esirukouksellaan Pyhän Hengen voiman sitä kaipaavalle, tukee uskonnollisten experttien olemassaolon tarvetta ja asemaa.

Sen lisäksi, että yhteisö voi tarjota yksilölle hänen tarvitsemansa tuen kokemustensa tulkittamisessa ja vahvistamisessa, se voi myös kieltää uskovan henkikastekokemuksen. Tässä mielessä uskonnollinen yhteisö voikin olla paradoksiyhteisö, eli sillä voi positiivisten vaikutusten lisäksi olla yksilön kannalta myös negatiivisia vaikutuksia.⁴⁴⁶ Aineistosta ilmenee, että yksilöiden uskonnollisia kokemuksia on määritelty ulkoapäin kielillä puhumisen puuttumisen tai sen ilmenemisen perusteella. Tämä on aiheuttanut ahdistusta ja alemmuudentuntoa. Koska henkikasteen saaminen liittyy pelastumiseen, saattaa sen kyseenalaistaminen olla hyvinkin ahdistavaa. Kielillä puhumisen tavoitteluun on liittynyt

⁴⁴⁵ Berger & Luckman 1966, 51-56; Bell 1992, 81-89; McGuire 2002, 28.

⁴⁴⁶ Kts. lisää Linjakumpu 2015, 12.

myös painostusta, mitä voidaan pitää opin perinteiseen määrittelyyn perustuvana vallan käyttönä. Jos kielillä puhumista ei ole ilmennyt, on saatettu syyttää uskova salaisista synneistä tai uskon puutteesta. Uskovia saatetaan myös luokitella kielillä puhumisen merkin perusteella. Todellisten uskovien sisäpiiriin pääsevät joissakin yhteisöissä vain ne, jotka ovat osoittaneet henkikasteensa kielillä puhumalla. Kielillä puhumisen puuttumiseen tai tavoitteluun liittyvissä tilanteissa onkin mahdollisuus myös hengellisen väkivallan ilmenemiselle. Ristin Voitossa joidenkin uskovien kokema ahdistus otetaan huomioon, mutta kielillä puhumisen vaatimuksesta ei silti luovuta.

8.4 Päätöspohdinta

On mahdollista, että Ristin Voiton kielillä puhumista koskevaan keskusteluun osallistuvat pääasiassa ne, joille erityisesti helluntailaisuuden kokemuksellisuus ja armolahjat ovat tärkeitä. Mantsisen johtopäätöksiä seuraten voitaisiin myös ajatella, että suuri osa niistä, joille kielillä puhuminen on identifioitumisen kannalta tärkeää, on liikkeeseen ulkoapäin kääntyneitä.⁴⁴⁷ Aineiston perusteella asiasta ei voida tehdä varmoja johtopäätöksiä, vaikka joissakin kertomuksissa korostuukin kielillä puhumisen saaminen kääntymisen ja uskonratkaisun jälkeen. Nils Holm on toisaalta korostanut, että myös liikkeeseen lapsesta asti sosialisoiduille kielillä puhuminen on tärkeä rituaali, jolla ilmaistaan siihen sitoutuminen, kun varsinaista kääntymistä ei voida kokea.⁴⁴⁸

Mantsisen tutkimus koskee pääasiassa suurta turkulaista seurakuntaa. Suomessa on kuitenkin hyvin erilaisia helluntaiseurakuntia, joista osa on vanhoja ja vakiintuneita, ja osa on uusia ja hyvin karismaattisia. Tässä työssä esitettyjen tulosten yleistämiseksi olisikin tarpeen vertailla kielillä puhumiseen liittyviä uskomuksia ja käytäntöjä erityyppisissä seurakunnissa. Glossolalialla saattaa olla erilaisissa seurakunnissa erilaisia merkityksiä ja erilainen funktio uskonnollisen elämän ja yhteisön dynamiikassa. Tämän työn perusteella on kuitenkin selvää, että myös rituaalilla, joka on ensisijaisesti yksilöllinen kokemus, on useita tärkeitä merkityksiä sekä yksilön uskonnolliselle elämälle että uskonnollisen yhteisön dynamiikalle.

⁴⁴⁷ Mantsinen 2015, 52.

⁴⁴⁸ Holm 1991, 139. Kts. myös Kavan 2004, 177-178.

9. LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO

9.1 Lähteet

RV Ristin Voitto 2000-2014. Kts. tarkemmin liite 1 (primaariaineisto) ja liite 2 (sekundaariaineisto)

9.2 Kirjallisuus

Aamenesta öylättiin

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon verkkosivut, hengellinen väkivalta.
http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Hengellinen_v%C3%A4kivalta. (Katsottu 13.2.2016.)

Ahonen, Lauri K.

1994 *Suomen helluntaiherätyksen historia*. Jyväskylä: Päivä.

Alasuutari, Pertti

2011 *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.

Anderson, Allan

2004 *An Introduction to Pentecostalism. Global Charismatic Christianity*. Cambridge: Cambridge University Press.

2005 The Origins of Pentecostalism and its Global Spread in the Early Twentieth Century. *Transformation*, 22(3), 175-185.

2012a European Pentecostalism. Adam Stewart (ed.), *Handbook of Pentecostal Christianity*, 76-80. DeKalb: Northern Illinois University Press.

2012b Origins. Adam Stewart (ed.), *Handbook of Pentecostal Christianity*, 162-166. DeKalb: Northern Illinois University Press.

Batson, Daniel C., Schoenrade, Patricia & Ventis, Larry W.

1993 *Religion and the Individual. A Social-Psychological Perspective*. Oxford: Oxford University Press.

Bell, Catherine

1992 *Ritual Theory, Ritual Practice*. Oxford: Oxford University Press.

2005 Ritual. Lindsay Jones (ed.), *Encyclopedia of Religion*, vol. 11, 7833-7856. Thomson Gale.

Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas

1966 *The Social Construction of Reality*. Lontoo: Penguin University Books.

Cartledge, Mark J.

1998 Interpreting Charismatic Experience: Hypnosis, Altered States of Consciousness and the Holy Spirit. *Journal for Pentecostal Theology*, 6(13), 117-132.

1999 The Socialization of Glossolalia. Francis, Leslie J. (ed.), *Sociology, Theology and the Curriculum*, 125-134. Lontoo: Cassell.

2002 *Charismatic Glossolalia. An empirical-theological study*. Ashgate, Burlington.

2012 Glossolalia. Adam Stewart (ed.), *Handbook of Pentecostal Christianity*, 94-97. DeKalb: Northern Illinois University Press.

David, Matthew & Sutton, Carole D.

2011 *Social Research. An Introduction*. Lontoo: SAGE.

Davie, Grace & Wyatt, David

2011 Document Analysis. Michael Stausberg & Steven Engler (ed.), *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*, 151-160.

Durkheim, Emilê

1912 *Uskontoelämän alkeismuodot. Australialainen toteemijärjestelmä*. (Suom. Seppo Randell.) Helsinki: Tammi

Eskola, Jari

2001 Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Juhani Aaltola ja Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II - näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*, 133-157. Jyväskylä: PS-kustannus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha

2008 *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Foucault, Michel

1991 Governmentality. Graham Burchell, Colin Gordon & Peter Miller (ed.), *The Foucault Effect. Studies in Governmentality*, 87-104. Chicago: The University of Chicago Press.

2010 *Turvallisuus, alue, väestö. Hallinnallisuuden historia*. College de Francen luennot 1977-1978. Helsinki: Tutkijaliitto.

Geertz, Clifford

1973 *The Interpretation of Cultures: Selected Essays*. New York: Basic Books.

Glock, Charles Y.

1973 The Dimensions of Religious Commitment. Charles Y. Glock (ed.), *Religion in Sociological Perspective*, 9-11. Belmont: Wadsworth Publishing.

Goodman, Felicitas D.

1987 Glossolalia. Lindsay Jones (ed.), *Encyclopedia of Religion*, vol 5, 3504-3507. Detroit ym.: Thomson Gale.

- Grady, Brian & Loewenthal, Kate Miriam
1997 Features associated with speaking in tongues. *British Journal of Medical Psychology*, 70, 185-191.
- Helander, Eila
1987 *Naiset eivät vaienneet. Naisevankelistainstituutio Suomen helluntailiikkeessä. Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia 142.* Pieksämäki: Suomen Kirkkohistoriallinen Seura.
- Helluntaiseurakuntien toiminta
Helluntaiherätyksen Netmissionin verkkosivut.
<http://www.helluntaiseurakunnat.fi/toiminta>. (Katsottu 1.2.2016)
- Hietämäki, Antti & Hyvönen Väinö A.
2001 *Vapaa kristillisyyys vuosituhannen vaihteessa.* Hämeenlinna: Päivä.
- Hine, Virginia H.
1969 Pentecostal Glossolalia. Toward a Functional Interpretation. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 8 (2), 211-226.
- Hobson, George
2005 Pentecostalism. Jean-Yves Lacoste (ed.), *Encyclopedia of Christian Theology*, 1223-1224. Vol. 3. New York: Routledge.
- Hollenweger; Walter J.
1997 *Pentecostalism. Origins and Developments Worldwide.* Peabody: Hendrikson.
- Holm, Nils G.
1987 Sunden's Role Theory and Glossolalia. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 26 (3), 383-389.
1991 Pentecostalism: Conversion and Charismata. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 1(3), 135-151.
2015 Pentecostalism in Finland. The precarious beginning. *Approaching Religion*, 5(1), 92-95.
- Hutch, Richard. A.
1980 The Personal Ritual of Glossolalia. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 19(3), 255-266.
- Kavan, Heather
2004 Glossolalia and Altered States of Consciousness in two New Zealand Religious Movements. *Journal of Contemporary Religion*, 19(2), 171-184.
- Ketola, Kimmo
2008 Rituaalit. Kimmo Ketola, Ilkka Pyysiäinen & Tom Sjöblom (toim.), *Uskonto ja ihmismieli. Johdatus kognitiiviseen uskontotieteeseen*, 78-91. Helsinki: Gaudeamus.
- Ketola, Kimmo & Virtanen, Jouni

- 2008a Karismaattinen liike. Kimmo Ketola (toim.), *Uskonnot Suomessa 2008. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin*, 81-84. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- 2008b Helluntailaisuus. Kimmo Ketola (toim.), *Uskonnot Suomessa 2008. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin*, 119-126. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Koic, Elvira, Filakovic, Pavo, Nad, Sanea & Celic, Ivan
2005 Glossolalia. *Collegium Antropologicum*, 29(1), 373-379.
- Kurki, Eija
2005 *Näkyvä ja näkymätön. Nainen Suomen helluntailiikkeen kentällä*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 262. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kärkkäinen, Veli-Matti
1999 Helluntailainen identiteetti valinkauhassa. *Teologinen aikakauskirja*, 104, 177-187.
- 2005 Vapaakristillisuus, helluntailaisuus ja baptismi. Pekka Metso & Esko Ryökäs (toim.), *Kirkkotiedon kirja*, 285-326. Helsinki: Kirjapaja.
- Land, Steven J.
1993 *Pentecostal Spirituality. A Passion for the Kingdom*. Lontoo: Sheffield Academic Press.
- Linjakumpu, Aini
2012 *Haavoittunut yhteisö. Hoitokokoukset vanhoillislestadiolaisuudessa*. Tampere: Vastapaino.
- 2015 *Uskonnon varjot. Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä*. Tampere: Vastapaino.
- Lovekin A. Adams & Malony, H. Newton
1977 Religious Glossolalia. A Longitudinal Study of Personality Changes. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 16(4), s.383-393.
- Machingura, Francis
2011 The Significance of Glossolalia in the Apostolic Faith Mission, Zimbabwe. *Studies in World Christianity*, 17 (1), s. 12-29.
- Malony, H. Newton & Lovekin, A. Adams
1985 *Glossolalia. Behavioral Science Perspectives on Speaking in Tongues*. Oxford: Oxford University Press.
- Mantsinen, Teemu T.
2014 *Helluntailaiset luokkakuvassa. Uskontokulttuuri jayksilön luokka-asema Turun Helluntaiseurakunnassa*. Turun yliopiston julkaisuja, sarja c, 387. Turku: Turun Yliopisto.
- 2015a Conversion and the transformation of culture in the Finnish Pentecostal movement. *Approaching Religion*, 5(1), 44-56.

- 2015b Postmoderni primitivismi. Helluntailaisuus ja uushenkisyys perinteisissä liikkeissä. Jaana Kouri (toim.), *Näkyvä ja näkymätön uskonto*, 128-140 . Verkkójulkaisu, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-6046-0>. (Katsottu 1.2.2016).
- McGuire, Meredith B.
1983 Discovering Religious Power. *Sociological Analysis*, 44(1), 1-10.
- 2002 *Religion. The Social Context*. Long Grove: Waveland Press.
- Miller, Donald E. & Yamamori, Tetsunao
2007 *Global Pentecostalism. The New Face of Christian Social Engagement*. Berkeley: University of California Press.
- Mills, Watson E.
1986 Glossolalia as a Sociopsychological Experience. Watson E. Mills (ed.) *Speaking in Tongues. A Guide to Research on Glossolalia*. Grand Rapids: Eerdmans Publishing.
- Reeves, Roy R., Kose, Samet & Abubakr, Abuhuziefa
2014 Temporal lobe discharges and glossolalia. *Neurocase*, 20(2), 236-240.
- Riis, Ole & Woodhead, Linda
2010 *A Sociology of Religious Emotion*. Oxford : Oxford University Press.
- Ristin Voiton verkkosivut
2016 Ristin Voiton verkkosivut.
http://www.ristinvoitto.fi/ristin_voitto/tietoa_lehdesta_/?session=52091234.
(Katsottu 23.2.2016.)
- Ruohomäki, Jouko
2009 *Karismaattisuuden kutsu. Karismaattisen kristillisyyden historiallinen kehitys helluntailiikkeeksi*. Keuruu: Aikamedia.
- 2014 *Suomen helluntailiikkeen synty, leviäminen ja yhteisönmuodostus 1907-1922*. Keuruu: Aikamedia.
- Ruohomäki, Samuel
2012 Ristin Voitto 1990-2011. Kriisien kautta uuteen kasvuun. Jouko Ruohomäki, Samuel Ruohomäki & Tapio Sopenen (toim.) *Yhteyttä sadan vuoden ajan. Ristin Voitto – lehti 1912-2012*, 267-296. Keuruu: Aikamedia.
- Ruohomäki, Jouko, Ruohomäki Samuel & Sopenen, Tapio
2012 Esipuhe. Jouko Ruohomäki, Samuel Ruohomäki & Tapio Sopenen (toim.) *Yhteyttä sadan vuoden ajan. Ristin Voitto –lehti 1912-2012*, 7-12. Keuruu: Aikamedia.
- Saaristo, Kimmo & Jokinen, Kimmo
2004 *Sosiologia*. Helsinki: WSOY.
- Samarin, William J.
1969 Glossolalia as Learned Behaviour. *Canadian Journal of Theology*, 15(1), 60-64.
- 1973 Glossolalia as Regressive Speech. *Language & Speech*, 16(1), 77-89.

- Sjöblom, Tom
 2008 Narratiivit ja narratiivisuus. Kimmo Ketola, Ilkka Pyysiäinen & Tom Sjöblom (toim.), *Uskonto ja ihmismieli. Johdatus kognitiiviseen uskontotieteeseen*, 62-77. Helsinki: Gaudeamus.
- Sosis, Richard & Alcorta, Candace
 2003 Signaling, Solidarity, and the Sacred: The Evolution of Religious Behavior. *Evolutionary Anthropology*, 12, 264–274.
- Spanos, Nicholas P., Cross, Wendy P., Lepage, Mark & Cristine, Marjorie
 1986 Glossolalia as Learned Behavior: An Experimental Demonstration. *Journal of Abnormal Psychology*, 95(1), 21-23.
- Stark, Rodney & Finke, Roger
 2000 *Acts of Faith. Explaining the Human Side of Religion*. Berkeley: University of California Press.
- Stephenson, Barry
 2015 *Ritual. A Very Short introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli
 2009 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi
- Uskon pääkohdat
 2001 Uskon pääkohdat. Tiedote Suomen helluntaikirkon verkkosivuilla.
http://www.suomenhelluntaikirkko.fi/tiedotteet/helluntaiseurakunnan_uskon_paakohdta. (Katsottu 20.2.2013)
- Uskon pääkohdat
 2014 *Helluntaiseurakuntien uskon pääkohdat*. Suomen Helluntaikirkon julkaisuja 2. Keuruu: Aikamedia.
- Williams, Cyril G.
 1981 *Tongues of the Spirit. A Study of Pentecostal Glossolalia and Related Phenomena*. Cardiff: University of Wales Press.
- Wilson, John & Clow, Harvey K.
 1981 Themes of Power and Control in a Pentecostal Assembly. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 20(3), 241-250.
- Yleistietoja helluntaiherätyksestä
 Suomen helluntaikirkon verkkosivut.
http://www.suomenhelluntaikirkko.fi/info/yleistietoja_helluntaiheratyksesta.
 (Katsottu 3.2.2016.)
- Yli-Vainio, Niilo
 1978 *Miten voisין pelastua?* Keuruu: Aikamedia.

Liite 1: Primaariaineisto (RV)

Lyhenteet

ART: Artikkel

KYS: Kysymyspalsta

MP: Mieli

OK: Opetus

PK: Pää

Tekstien luokittelu perustuu omiin arvioihini.

Haavisto 26.4.2000	Pyhän Hengen täyteys	OK
Röyskö 23.8.2000	Lahja jota ei voi ansaita	ART
Saarinen 13.9.2000	Pelkääkö Pyhä Henki saatanaa?	MP
Hämäläinen 27.9.2000	PEC-konferenssin opetus tervettä	MP
Kuosmanen 17.1.2001	Satavuotias helluntailiike	PK
Kennedy 18.4.2001	Avioparin kokemus Pyhästä Hengestä muutti heidän elämänsä	ART
Kuparinen 22.8.2001	Hihhulointi ei ole uutta helluntaikokouksissa	MP
Helläkoski 19.3.2002	Kielet Hengellä täyttymisen merkinä?	MP
Leivo1* 31.7.2002	Kielillä puhuminen - henkikasteen ainoa merkki?	MP
Ahvenainen 31.7.2002	Kielillä puhumisen siunaus	OK
Erkkilä 28.8.2002	Onko merkki tärkein?	MP
Leivo2* 11.9.2002	Pekka Leivon kielilläpuhumiskirjoituksen itsekriittinen analyysi	MP
Sollo 26.3.2003	Käytännöllistä opetusta	MP
Sollo 28.1.2004	Kielillä puhuminen ei ainoa merkki Hengellä täyttymisestä	MP
Huima 18.2.2004	Pyhä Henki saadaan uskoontulossa	MP
Ruohomäki 3.3.2004	Viisi helluntailaista perustotuutta	OK
Ruohomäki 10.3.2004	Jeesuksen takaisintulo ja Hengellä täytyminen	OK
Myllymäki 24.3.2004	Eivät kaikki puhu kielillä	MP
Wendelin 31.3.2004	Kielillä puhumisesta	MP
Leivo3* 14.4.2004	Rakas henkikasteemme	MP
Partanen 21.4.2004	Onko kielilläpuhuminen täyttymys vai tunnusmerkki?	MP
Tampio 30.6.2004	Armolahja	MP
Haavisto 11.5.2005	Pyhän Hengen täyteys näkyy elämänmuutoksena	ART
Sainio 1.6.2005	Kielilläpuhumisen armolahja	MP
Salmela 22.6.2005	Pyhän Hengen kokemuksen erilaiset tulkinnat	OK
Onnelainen 6.7.2005	Valtaapitävistä veljistä	MP
Launonen & Larkkonen 8.2.2006	Armolahjat toimivat myös käytännössä	ART
Palmi 24.5.2006	"Jopa puolet helluntailaisista ei puhu kielillä"	ART

Autio 31.5.2006	Helluntailaiset voisivat olla vielä avoimempia karismaattisuudelle	ART
Sopanen 5.7.2006	"Saitteko Pyhän Hengen, kun tulitte uskoon?"	OK
Saarikalle 26.7.2006	Innoittava Pyhä Henki Apostolien teoissa	OK
Salmela 31.1.2007	Helluntailaisten kielilläpuhuminen harvinaistumassa?	ART
Salmela 7.2.2007	Miten kuuro puhuu kielillä?	ART
Salmela 14.2.2007	Aivotoiminta muuttuu kielillä puhuttaessa	ART
Haavisto 30.5.2007	Kielilläpuhuminen syventää jumalasuhdetta	OK
Salmela 16.1.2008	Hengen täyteen etsijöitä löytyy yhä	ART
Petts 16.1.2008	Kielilläpuhuminen henkikasteen merkinä	OK
Kuosmanen 30.1.2008	Petts opettaa oikein kielilläpuhumisesta	MP
Salmela 7.5.2008	Helluntaipastorit arvostavat karismaattisuutta mutta pelkäävät ylilyöntejä	ART
Tedder 4.6.2008	Opetus Pyhän Hengen kasteesta muotoutui historiallisen kehityksen seurauksena	ART
Tedder 11.6.2008	Onko helluntailiikkeen opetus Pyhän Hengen kasteesta muuttumassa?	ART
Tedder 18.6.2008	Pyhän Hengen kasteen opetus osana helluntai-identiteettiä	ART
Kaukolahti 18.6.2008	Kielilläpuhuminen ja puhevika	MP
Kuosmanen 28.1.2009	Puhuvatko kaikki Hengellä täytyneet kielillä?	KYS
Ahvenainen 25.3.2009	Miten pääsen Hengen täyteen osallisuuteen	OK
Tuovinen 27.5.2009	Pyhän Hengen kaste oli iloinen kokemus	ART
Loponen 3.2.2010	Armolahjan saanut kaipaa seurakunnan tukea	ART
Salmela 17.3.2010	Tiukkaan ensitodisteoppiin sitoutuminen ei häiritse helluntaivaikuttajia	ART
Launonen 22.9.2010	Karismaattisuuden kasvatti	ART
Lindqvist 2.5.2012	"Antakaa Hengen täyttää itsenne"	OK
Sopanen & Jylhä 11.7.2012	Armolahjat kristityn arjessa	OK
Salmela 6.3.2013	Oppiasiakirja korostaa Pyhän Hengen toiminnan laaja-alaisuutta	ART
Ahvenainen 15.5.2013	Kielillä puhuminen on siunaus	OK
Klapuri 29.5.2013	Mies - kuin kotka ja käärme?	KYS
Salmela 7.8.2013	Armolahjan käyttäminen on usein uskon hyppy	ART
Hietanen 6.3.2014	Pyhällä Hengellä täytyminen	OK
Ahonen 5.6.2014	Niin te saatte voiman	ART
Hämäläinen 3.7.2014	Helluntailaisuuden erityispiirre	PK
Launonen 31.7.2014	Syvennille juurille	ART
Kuru 21.8.2014	Painostava kokemus Juhannuskonferenssin rukouspalvelussa	MP
Tanskanen 21.8.2014	Pahoittelun tapahtunutta	MP

*Olen erottanut kolme Pekka Leivon nimellä kirjoittavaa henkilöä. Leivo2:n kirjoitus on vastine Leivo1:n tekstille, minkä vuoksi uskon, että kyseessä on kaksi eri henkilöä. Mahdollista virhettä ei korjata seuraavissa numeroissa. Leivo3 taas saattaa tekstin sisällön perusteella olla sama kirjoittaja kuin Leivo1, mutta hän ilmoittaa (kenties edellisen sekaannuksen vuoksi) nimekseen Pekka O.M. Leivo.

Liite 2: Sekundaariaineisto (RV)

Lyhenteet

ART: Artikkel

MP: Mieli

OK: Opetuskirjoitus

PK: Pääkirjoitus

Tekstien luokittelu perustuu omiin arvioihini.

Vuori 13.9.2000	Ei loukata heikompia uskovia juomalla viiniä	MP
Korhonen 5.3.2003	Sopiiko teologian opiskelu maallikkoliikkeeseen?	PK
Pekki 2.7.2003	Sielun ilmiöt - uhka vai siunaus?	OK
Salmela 20.4.2005	Yliluonnollisia armolahjoja ilmennyt erityisesti herätysliikkeiden alkuvaiheissa	ART
Payne 6.7.2005	Parannusenteko antaa vapauden syyllisyydestä	MP
Sollo 27.7.2005	Masentuneella on oikeus hoitoon	MP
Salmela 3.8.2005	"Seksuaalisuuden muutos on eheytyksen sivutuote"	ART
Hyttinen 21.12.2005	Koulun penkiltä ei synny paimenia	MP
Launonen 4.1.2006	Seurakunta tarjoaa uskovalle kasvuyhteisön	OK
Toivanen 4.1.2006	Risto Hyttiselle	MP
Sopanen 1.2.2006	Välttämättömät työkalut yhteiseksi hyödyksi	OK
Halme 8.2.2006	Avaimet mielen terveyteen	OK
Saarinen 22.3.2006	Vahva ottaa vastuun heikommasta	OK
Munther 19.4.2006	Pitkästä tukasta, ehtoollisesta ja ylipainosta	MP
Kontinen 3.5.2006	Pitkästä tukasta, ehtoollisesta ja esiaviollisen yhteiselämän toimivuudesta	MP
Salo 25.10.2006	Synnintunto on psyykkisen terveyden kulmakiviä	ART
Kokkonen 7.3.2007	Armolahjat ja ihmelahjat ovat seurakunnan hengellinen rikkaus	OK
Salmela 23.5.2007	Pyhän Hengen lahja on tarkoitettu jokaiselle	ART
Ahvenainen 8.8.2007	Pyhä Henki elvyttää sekä sielun että hengen	OK
Kokkonen 29.8.2007	Hengen hedelmä takaa lisääntymisen	OK
Karhu 24.10.2007	Armolahjoissa sykkii Jumalan luova rakkaus	ART
Petts 2.1.2008	Pyhä Henki johtaa kristittyjä pyhään elämään	OK
Ahvenainen 16.1.2008	Korvaako teoreettinen koulutus Pyhän Hengen voitelun?	MP
Nykänen 16.4.2008	Falsetissa profetoiminen ahdistaa	MP
Närhi 4.2.2009	Hengelliset lahjat ja niiden tunnistaminen	ART
Karppinen 12.8.2009	Hengen hedelmä on Kristuksen kaltaisuutta	OK
Katto 7.5.2010	Karismaattisuuden kutsu nuorelle helluntaisukupolvelle	ART
Arasalo 22.9.2010	Terve karismaattisuus kuuluu seurakuntaelämään	OK
Puoliväli 17.11.2010	Nuorisotyöntekijöiden huono esimerkki	MP

Ahvenainen 15.8.2012	Pakanallisten tapojen matkiminen on vastoin Raamattua	MP
Launonen 2.1.2013	"Uusia jäseniä tulee saman verran kuin poistuu"	ART
Cobb 29.5.2013	Hengen hedelmä on Hengen työtä	OK